

NEMZETI

A Nemzeti Színház magazinja ● 2017. február–március

BERECZ András
RUBOLD Ödön
Rimas TUMINAS
VIDNYÁNSZKY Attila

MITEM 2017
Jevgenyij **ANYEGIN**
SZTÁR-lexikon
Fesztivál**PROGRAM**

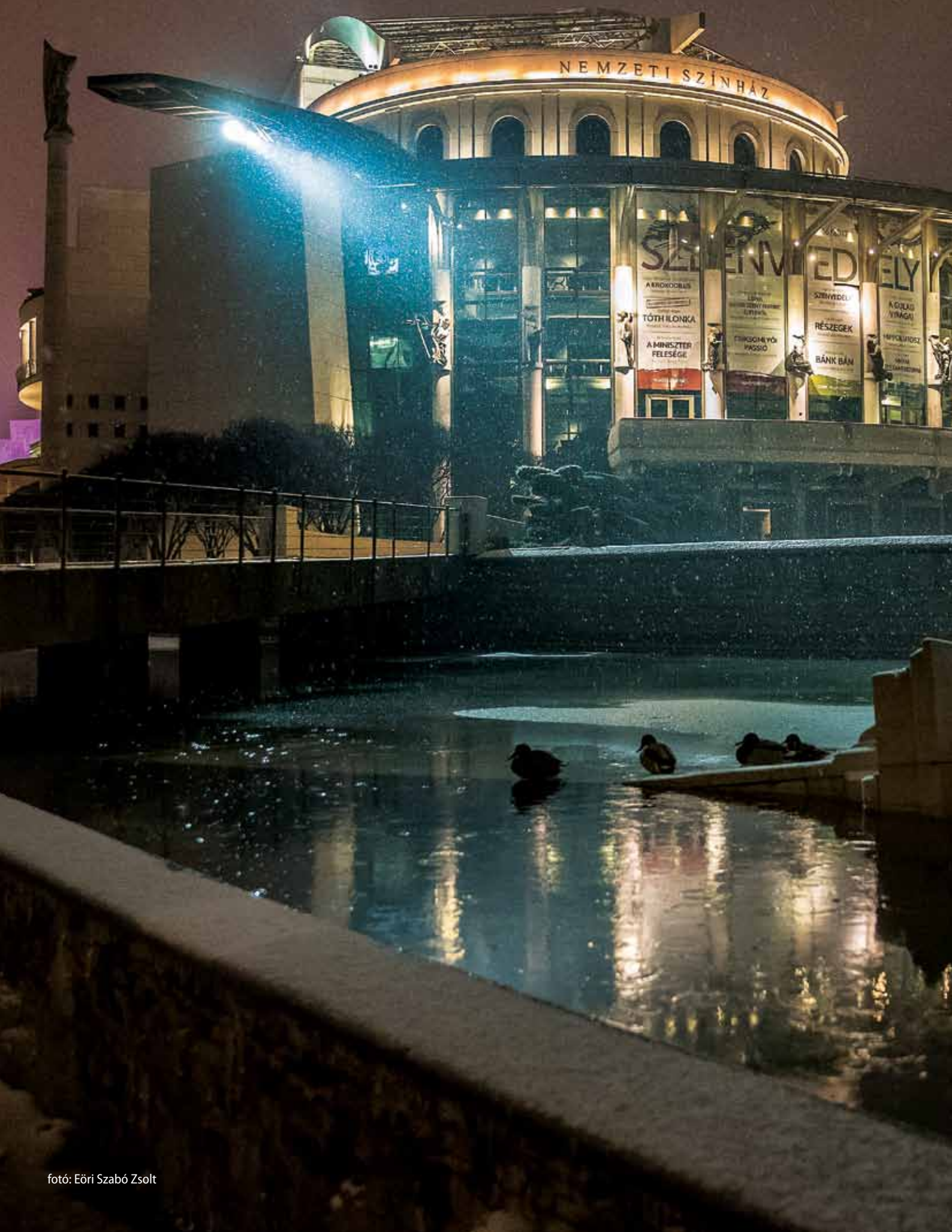
Csíkсомlyói passió

'56 a Nemzetiben

Mária testamentuma

márciusi műsorral, előadás- és programajánlóval

Csodatárunk – Bodrogi Gyula írása • **Nézőpontok** – Balázs Géza, Kukorelly Endre • **Előadásajánlók**
– Az Úr komédiásai, Hubertusz, Szentivánéji álom, A rajongók, Szent Johanna, Mikve, Roberto Zucco •
Színháznovella – Papp Sándor Zsigmond • **'56** – Újrakezdés a Nemzetiben és vidéken • **Elfeledett alakok**
– Balló Elemér konok küzdelme a színpadért • **Törőcsik Mari** – „Majdnem mindenkim halott már”

Csodatárunk

1965 tavasza. Emlékszem a régi Nemzeti Színház felrobbantására. Szörnyű emlék.

2002. március 15. Itt voltam ennek az új Nemzetinek a nyitásán, az alakuló társulat tagjaként, amely *Az ember tragédiájával* avatta fel az épületet. Felemelően szép emlék.

Hiába szidták és szidják még ma is, nekem az, hogy épült egy Nemzeti, önmagában csodálatos dolog. Már nem ideiglenes játszóhely, mint volt az 1837-es alapítása óta mindegyik épület 167 esztendőn át. 2002-ben, először a magyar színházi „történelemben” felépült A NEMZETI. És nekem jó érzés ránézni egy épületre, ami nemcsak színháznak, hanem Nemzeti Színháznak készült.

Szeretem a nézőterével, az akusztikájával együtt. Gobbi Hilda emlékével együtt, aki téglajegyek gyűjtését kezdeményezte és szervezte, hogy felépülhessen végre a Nemzeti. És Schwajda György energiájával együtt, aki végül felépítette ezt a Nemzetit. És az emberek, a közönség szeretetével együtt szeretem, akiknek a Nemzeti ma is több, mint csupán egy színház a sok közül.

Még nagyon fiatal ez a ház, tizenöt éves, de már sok mindent megélt. Szinte mindent, amit egy színház köteles megélni. Gyönyörű sikereket, kevésbé emlékezetes bemutatásokat, fiatal tehetségek pályakezdését, nagy alakításokat és szomorú búcsúzásokat. Mindent.

A színház örök. Amióta ember van és ameddig ember él a földön, színház volt és színház lesz. Az a csodálatos néhány óra, amit a színpad és a nézőtér, minden mást feledve együtt tölt, semmivel se helyettesíthető. Amikor együtt játszik a színész és a néző, egymásba feledkezve, nevetve vagy sírva, feszült figyelemmel gondolkodva, elszakadva a mindennapoktól, elmerülve a varázslatban, azt semmi más nem tudja, csak a színház.

Kívülről a színház is egy épület csupán, kőből, betonból, fából, üvegből, mint a többi ház. De odabent csoda történik minden este. Csoda, amit szeretni kell, és amire vigyázni kell.

Jó, hogy tizenöt éve megépült ez a mi csodatárunk!

BODROGI GYULA
a Nemzeti társulatának tagja

12

ELVISELHETETLEN REMETE

„Krisztus lába nyomát kereső vándor vagyok, az az ember, aki az eseményekre hol énekkel, hol mesével reagál. Énekeimnél, meséimnél fogva ugyan mai ember vagyok, de egy kicsit csíki búcsús ember is vagyok, aki bűneit viszi fel a Jézus hágóján.” *(Berecz András)*

14

ANYÁNAK LENNI

„Jézus és Mária történetét mindenki ismeri a keresztény világban, talán az egész világon, de az anya és a fiú történetéről keveset tudunk. Az anya és fia kapcsolatát írja le a magányos szülő szemszögéből Colm Tóibín regénye. Lehet blaszfém momentumokat keresni a történetben, de nem érdemes – se rendezőként, se színészként, se nézőként...” *(Viktor Balázs)*

18

A FÁJÓ LÉLEK SZÉPSÉGEI

„Megjelenik az előadásban az idős Anyegin, aki találkozik fiatalkori önmagával. Fájó lélekkel, egy hiába leélt élet tragikus bölcsességével tudatosul benne, hogy már semmit sem tud jóvátenni. Önzése, önsajnálata, igazi szeretetre való képtelensége miatt a Tatyjana által felajánlott szerelem örökre elérhetetlen marad.” *(Rimas Tuminas)*

33

ÓSZÖVETSÉG, ÚJ SZERZŐDÉS

„...a színésznek bizonyos helyzetekben önzőnek kell lennie. Amikor tudja az ember, hogy egy-egy színpadi pillanat hitelességéért ő a felelős, ott bizony nincs helye az udvariaskodásnak.” *(Rubold Ödön)*

NEMZETI

A Nemzeti Színház magazinja 2017. február–március

Ingyenes időszaki kiadvány
IV. évfolyam, 6. szám

Főszerkesztő:

Kornya István

A szerkesztő munkatársa:

Görömbölyi László

Fotó:

Eöri Szabó Zsolt

Kiadó: Nemzeti Színház Nonprofit Zrt.

Felelős kiadó:

Vidnyánszky Attila vezérigazgató

Arculat:

Kónya Ábel

Címlap:

Bakos-Kiss Gábor Assisi Szent Ferencként
az Úr komédiáiban (fotó: Eöri Szabó Zsolt)

Jegypénztár

1095 Budapest, Bajor Gizi park 1.
tel.: +36-1-476-6868

Nyitvatartás:

hétköznap 10-18 óra, munkaszüneti és
ünnepeken 14-18 óra között, illetve az
előadások kezdetéig.

Jegyiroda

1061 Budapest, Andrásy út 28.
tel.: +36-1-373-0963, 373-0964, 373-0995

Nyitvatartás:

hétköznapokon 10 és 19,
szombaton 11 és 19 óra között, vasárnap zárva
jegyrendelés: jegy@nemzetiszinhas.hu

www.nemzetiszinhas.hu

Nyomdai előkészítés:

Inform-Line Stúdió Bt.

Nyomda:

Crew Kft.

Megjelenik 21 000 példányban
Médiaajánlat: 30/508-4711
Lapzártá: 2017. február 17.

Az

Isten ostroma, Körhinta, Éden földön,
Hazát és szerelmet keresek, Tóth Ilonka,
A Gulag virágai

című előadások támogatója a Nemzeti Kulturális Alap.

7

21

27

31

43

48

Premier

Csíksomlyói passió

Passiók // A csíksomlyói
hagyománytól napjainkig
8 Költői képek // Vidnyánszky Attila
10 Próbák közben
12 Egy elviselhetetlen remete // Bercz András

Premier

Mária testamentuma

Nézőpont

16 Balázs Géza:
Mintha tragikomédia...
17 Kukorelly Endre:
Zsil, zshiv, bugyet zszitty

MITEM

18 A fájó lélek szépségei // Rimas Tuminas
20 Tudta, hogy...?
20 Ezt látni kell!
22 Részletes fesztiválprogram

Előadásajánló

24 Ez Úr komédiái // Hubertusz // Szentivánéji álom // A rajongók // Szent Johanna // Mikve // Roberto Zucco

Portré

33 Az Ószövetségtől az új szerződésig // Rubold Ödön

Színháznovella

38 Papp Sándor Zsigmond:
Három arab egy esküvőn

'56 a Nemzetiben

40 Hatvan éve történt...
42 Gajdó Tamás:
Újrakezdés 1957 tavaszán

Elfeledett alakok

46 Gajdó Tamás: „Nem egyszer rendőr rángatott le a pódiumról”

Beszélgetőkönyv

48 „Majdnem mindenkim halott már” // Törőcsik Mari

A Nemzeti hírei

Programajánló

Váltson bérletet!

Havi műsor

Folyóirat

58 Szenárióm – február

CSÍKSOMLYÓI PASSIÓ

18. SZÁZADI FERENCES ISKOLADRÁMAK ÉS SZÖCS GÉZA PASSIÓ CÍMŰ MŰVE ALAPJÁN RENDEZTE VIDNYÁNSZKY ATTILA

Passiójáték

Krisztus kínszenvedésének és kereszthalálának az utolsó vacsorától a temetésig elbeszelt története a passió. Az ezt megjelenítő dramatizált színjátékot (misztériumjáték) nevezzük passiójátéknak. A kora-középkori liturgikus dráma templomi gyakorlatából fejlődött ki, s vált a 15. századra laikusok által kultivált szakrális tartalmú műfajjá. Ekkor már a szabad ég alatt, a városok közterein adták elő a passiójátékokat a helyi mesteremberek összefogásával és anyagi támogatásával. Az ellenreformáció idején újra az egyház fennhatósága alatt fejlődik tovább a műfaj: a passiók szövegét jeles paptanárok írják, és saját tanítványaik adják elő bibliamagyarázat gyanánt, a hívők erkölcsi épülésére. A passiók a hitelmény megújítását szolgálták: „Ezeket olvasván, kérek, hogy sirjatok, / Kinnyain KRISTUSNAK szívből bánkodgyatok, / És bűneitekkel, ha meg-bántottátok, / Meg-kövessétek, és nem száll rátok átok.” Így zárul egy 18. századi iskoladráma.

Egy 1776-os csíksomlyói iskoladráma kötete

PASSIÓK

A csíksomlyói hagyománytól napjainkig

A 18. században Csíksomlyón még élő hagyomány volt, hogy évről évre újabb és újabb iskoladrámákat mutattak be: 1721-től 1787-ig összesen 42 passiójáték került színre. Ezeket a helyi ferences gimnázium nagytermében adták elő. Később egy színjátszó ház is épült fából, amelynek szélesre tárták ajtaját, ha a nézőközönség nem fért a terembe. A szabadtéri előadásokat a Kissomlyó hegy aljában, a mostani keresztúton (Jézus hágóján), a két Somlyó-hegy közötti nyeregben, vagy a templom előtti téren tartották. A hagyomány azt tartja, hogy olyan hűen és élményszerűen játszották a diákok a misztériumdrámát, hogy egy alkalommal a néző sereg – felháborodásában – kövekkel dobálta meg a Krisztust kínzó és keresztre feszítő zsidókat alakító diákokat.

A csíksomlyói iskoladrámák feljegyzése 1787-ben megszakadt, és csak százöt év múlva, 1897-ben jelentette meg Fülöp Árpád az első gyűjteményt, amelyből a 20. század '70-es, '80-as éveiben a téma iránt érdeklődő hazai színházi szakemberek inspirálódtak. Katona Imre 1971-ben ebből szerkesztett drámát *Passió magyar versekben, avagy a megfeszítettés története* címmel, amelyet ugyanebben az évben Ruszt József rendezésében mutattak be a legendás Egyetemi Színpadon. De ugyanez a kiadvány képezte Balogh Elemér és Kerényi Imre szövegkönyvének az alapját is. Az idősebb generációk még emlékezhetnek erre a *Csíksomlyói passióra*, amely az akkori Nemzeti Színház produkciójaként több mint tíz éves sikereszériát ért meg Igldódi

István, Ivánka Csaba, Kézdy György, Hátori Ildikó főszereplésével, Novák Ferenc koreográfiájával.

Jézus szenvedéstörténetének a színpadra vitele és az Erdéllyel való összetartozás kinyilvánítása akkor, az erkölcsileg szétzüllött diktatúra utolsó évtizedében valóságos protestációként hatott. De Kerényi Imre rendezése azt is bizonyította, hogy a 18. századi iskoladrámák nyelvezete a mai közönség számára is élvezhető, ha azzal a hagyományos népi kultúrával társul, mely a táncház-mozgalomnak köszönhetően kelt új életre.

A színpadi sikerrel szinte egy időben újabb szenzációs leletek kerültek elő a csíksomlyói kegytemplom oltalmazó Szűzanya szobrának talapzatából, ahová a kommunista diktatúra elől rejtették az értékeket a szerzetesek. Az 1991-től évente megrendezett Nemzetközi Betlehemes Találkozóknak köszönhetően pedig egyre többet tudtunk meg arról a népi játékmódról is, amely – legalábbis részben – a 18. századi iskoladrámák hatására alakult ki.

A bibliai történet 18. századi iskoladrámái interpretációja mellett Szócs Géza *Passió* című kortárs költői átiratának szövegei hangzanak el a Nemzeti Színház új előadásában. A *Passió* 1999-ben került színre a Merlin Színházban, mások mellett Töröcsik Marival, Söptei Andreával és Jordán Tamással Selmeczi György rendezésében. Szócs művét „a teljes bibliai elbeszéléskincs szabad felhasználása” jellemzi – írta méltatásában Borbély Szilárd. Az iskoladráma és a kortárs szöveg szerves egységet alkot a Berecz András által megszólaltatott vallásos népekekkel és a Magyar Nemzeti Táncegyüttes néptánc alapú koreográfiájával.

plakát: Nizák Júlia (a Képzőművészeti Egyetem hallgatója)

KÖLTŐI KÉPEK

Vidnyánszky Attila rendező

Jézus története egyetlen kifeszített pillanatba sűrítve. Barokk iskoladrámák és népdalok, kortárs költészet és a Biblia. Színház és tánc. Stílusok, műfajok harmóniája. A Csíksomlyói passió Vidnyánszky Attila értelmezésében.

Miért a *Csíksomlyói passió* és miért most?

– Mindig több téma foglalkoztat és érlelődik bennem – vannak, amelyek hosszú-hosszú évek óta –, mígnem azt érzem, hogy belevághatok. A hit kérdése számtalan rendezésemben megjelent már a pályám kezdete óta: *Godot-ra várva*, *Gyilkosság a székesegyházban*, *Mesés férfiak szárnyakkal*, *Halotti pompa*, de mondhatom a *Vitéz lélek* és a *Johanna a máglyán* előadásokat is a közelmúltból. Krisztus történetének színházi megfogalmazása régóta foglalkoztatott, és lassan összeállt a kép, hogyan is lehet ezt a témát megragadni. Ehhez a *Csíksomlyói passió* írott forrásai és hagyománya nagyszerű kiindulási pontot jelent.

Milyen mozaikokból állt össze ez a kép?

– A 18. századi ferences iskoladrámák jelentik a mozaik egyik darabját, az egyik forrást. De kerestem azt a nézőpontot is, ahonnan ez a történet a mából, a jelenből tud szólni. Ezt Szőcs Géza *Passió* című szövegében találtam meg. Használnunk bibliai idézeteket is, és nagyon fontos a népdalok, a vallásos népi énekek világa.

Nagyon különböző stílusú, funkciójú és korú szövegek ezek.

– Éppen ez benne az izgalmas. A csíksomlyói passiószövegekre a barokk burjánzása jellemző. Tanítási céllal készültek egykor, de egy passiójáték ennél is többet jelent: a játszó és a nézők együtt élik át Krisztus szenvedéseit. Szőcs Géza soraiból a bibliai történetek szereplői és tanulságai a mából fogalmazódnak meg. A megváltásról a mai ember cinizmusával, iróniájával, értetlenségével beszélgeti Szőcs a Biblia alakjait. Nagyon maiak ezek a nézőpontok és kérdésfelvetések. „Ha mindenki eljönne, még megmenthetnénk” hangzik Mária Magdolna sikolyoszerű kétségbeesése, hogy miért nem segítenek megakadályozni az iszonyatot mindazok, akiket Jézus meggyógyított, akikkel csodát tett. A halottaiból feltámasztott Lázár is arra hivatkozva marad inkább otthon, hogy ő még beteg, talán majd legközelebb... és mi tudjuk: nincs legközelebb. „Mielőtt a kakas kétszer megszólal, háromszor tagadsz meg engem” – mondta Jézus Péternek. És amikor valóban megragadja Péter a Mestert, szinte esztétikusan le akarja ölni az összes kakast, mert ha nincs kukorékolás, akkor árulás sincs. Ez nem a

„A 18. századi
ferences
iskoladramák jelentik
a mozaik egyik
darabját, az egyik
forrást. De kerestem
azt a nézőpontot is,
ahonnan ez a történet
a mából, a jelenből
tud szólni. Ezt Szöcs
Géza *Passió* című
szövegében találtam
meg. Használunk
bibliai idézeteket is,
és nagyon fontos a
népdalok, a vallásos
népi énekek világa.”

Tóth Augustza és Vidnyánszky Attila

Biblia, a hívő logikája, hanem a posztmodern ember ravaszkodása és kételye. Pilátus is vállalja a szerepet, mert valakinek el kell ítélnie Jézust, hogy beteljesedhessen az írás – és amíg imádkozni fognak az emberek, mondja Szöcs Pilátusa, a neve fennmarad.

Merre kalauzolja a nézőket a vándor szerepében Berecz András?

– Rendkívül gazdag a témával kapcsolatos népi örökségünk, amely Berecz Andrásnál hitelesen szólal majd meg a színpadon. A népdalok, a népi énekek metaforikussága, a költői sűrítés, a képekben való fogalmazás lenyűgöző és magával ragadó. Tetten érhető ugyanis a népdalokban az a vágy, ahogyan az egyszerű ember megtalálja a magasabb rendű kifejezés eszközeit, amely kilép a reálisból, és tágabb dimenziókban, összefüggésekben láttat mindent. Amikor Jézust felszegezik a keresztfára, a népi ének szerint a vére nem ömlik, hanem cseppenként hullva rózsaszírommá válik, s ahol földet ér, rózsabokor nyílik... A próbák tékje, hogy megtaláljuk-e azt a kifejezésformát ehhez az előadáshoz, amely a „natúrális” ábrázolás helyett költői képekben, jelekben, metaforákban láttatja Krisztus történetének eseményeit. A népi gondolkodásnak és kifejezésformának ez a jellegzetessége mára már idegen tőlünk, kommunikációinkban ennek már alig van nyoma. De vajon már nem is hat ránk? Vagy ha használjuk a színházban, csupán egzotikumként tekintünk rá? Vagy tudat alatt, a lélekben mégis csak megérint bennünket?

Hogyan illeszthetők össze ezek a nagyon különböző mozaikok?

– Régen volt ennnyire inspiráló és izgalmas egy próbafolyamat számomra, éppen azért, mert egyazon témát különböző módokon megfogalmazó „elemeket” kell harmóniába rendeznem. És akkor a szövegen túl még a táncról nem is beszéltünk, amelynek nyelve, szabályrendszere, logikája egészen más, mint a színészi játéké! Mindhárom szövegförrásunk másfajta érzetet sűrít magába, másfajta gondolkodásmódot képvisel, és ebből következően másfajta színházi megoldásokat követel ki magának. A tradicionális passiószövegeket nem iskolázott színészek, hanem a Magyar Nemzeti Táncegyüttes tagjai mondják majd. Az ő szájukból sokkal hitelesebben szólnak ezek a mondatok, mintha az egyszerű falusi embert eljátszó színész mondaná azokat „népi hangvételeben”. Szöcs Géza kortárs sorai viszont a színészi játék mélységeivel kelnek igazán életre. Ám amíg Szöcs mai szövege például a test keresztire feszítettetéséről realistább színpadi megoldások felé lök bennünket, addig a népi ének által keltett érzet sokkal inkább egy gyalultatlan deszkára durván felszegezett kenyér képét hívja elő bennem.

A passiók az ismert történetet az események láncolataként mondják el. Vidnyánszky Attilát általában nem ez a fajta lineáris történetmesélés jellemzi. Hogyan lesz most?

– A színpadi időben az „itt és most” a keresztút. Innen rugaszkodunk el az időben, és villanásokra megidézzük Jézus életének több fontos momentumát. Azt remélem, hogy a nézők egy végtelenbe kifeszített pillanat érzetét élhetik meg. És történik mindez a nagyszínpadra épített igen különleges díszletben, amely egyszerre pajta és templom, vagyis Jézus születésének helye és az Isten háza.

KORNIA ISTVÁN

CSÍKSOMLYÓI PASSIÓ

18. századi ferences iskoladramák és Szőcs Géza Passió című műve alapján

Vándor – BEREZCZ ANDRÁS m. v. ■ Mária – TÓTH AUGUSZTA ■ Mária Magdolna – BARTA ÁGNES e. h. ■ Krisztus – BERETTYÁN NÁNDOR e. h. ■ Péter apostol – RÁTÓTI ZOLTÁN ■ Júdás apostol – RÁCZ JÓZSEF ■ Pilátus – OLT TAMÁS ■ Pilátus felesége – VAS JUDIT GIGI e. h. ■ Annás főpap – SCHNELL ÁDÁM ■ Zsibárus – FARKAS DÉNES ■ Jeruzsálemi – TÓTH LÁSZLÓ ■ Barabás – BORDÁS ROLAND e. h. ■ Tanítvány – BERETTYÁN SÁNDOR e. h. ■ Lázár – KISS PÉTER BALÁZS e. h. ■ Pilátus fia – HORVÁTH MÁTYÁS / FÜLÖP TAMÁS ■ Gyermek Jézus – HASZON ÁKOS / VIDA BÁLINT

Közreműködik a Magyar Nemzeti Tánccegyüttes és zenekara.

Deus Pater: Benedek Attila || Ráfáel arkangyal: Csicsmann Dániel || Gábiel arkangyal: Barka Dávid || Hit: Kovács Gábor || Halál: Tókos Attila || Első ördög: Fekete Bence || Második ördög: Juhász Sándor || Szeretet: Rab Edina || Fájdalom: Tóth Melánia || Irgalmasság: Zsuráfszky Lilla || Igazságosság: Orbán Amanda || Bizonyágtétel és Veronika: Oltárczy Mária || Bölcsesség: Rencz Norbert || Ártatlanság: Molnár Sarolta || Ádám: Kerepesi Zoltán || Noé: Bordás Barna || Ábrahám: Valach Gábor || Dávid király: Szeverényi Barnabás || Első katona és pásztor: Hajdú Flórián || Második katona: Takács Gábor || Erősség: Juhász Zsombor || Mértékletesség: Payer Dóra || Állhatatosság: Sánta-Bíró Anna, valamint az együttes összes táncosa.

Zenészek: Papp István Gázsa (prímás), Szabó Dániel (cimbalom, gardon), Takács Ádám (hegedű), D. Tóth Sándor (brácsa, dob), Csávás Attila (klarinét, furulya), Lieber Róbert (bőgő)

Díszlet: Székely László // Jelmez: Bianca Imelda Jeremias // Dramaturg: Szász Zolt // Néprajzi szakértő, táncdramaturg: Vincze Zsuzsa // A csíksomlyói passió-szövegek szakértője: Medgyesy S. Norbert // Ügyelő: Lencsés István, Dobos Gábor // Súly: Gróf Kati // Rendezőasszisztens: Herpai Rita

Koreográfus: ZSURÁFSZKY ZOLTÁN (a Magyar Nemzeti Tánccegyüttes művészeti vezetője)

Rendező: VIDNYÁNSZKY ATTILA

PREMIER: 2017. március 10. – 19 óra • Nagyszínpad

PRÓBA KÖZBEN

fotók: Eöri Szabó Zsolt

„Krisztus lába nyomát kereső vándor vagyok, az az ember, aki az eseményekre hol énekkel, hol mesével reagál. Énekeimnél, meséimnél fogva ugyan mai ember vagyok, de egy kicsit csíki búcsús ember is vagyok, aki bűneit viszi fel a Jézus hágóján. Fel a hegytetőre, ahol énekelve, imádkozva, Jézus keresztútján elmélkedve szabadulni akar tőlük.”

EGY ELVISELHETETLEN REMETE

Berecz András – a vándor szerepében

A Csíksomlyói passió előadásába Berecz András visz izgalmas bizonytalanságot egy búcsújáró szerepében. A mesemondó a tőle megszokott, improvizációt sem nélkülöző előadasmódban foltozza össze a jeleneteket.

Bár a narrátor az előadott történetek klasszikus szereplője, ma mégis szokatlan jelenség a színpadon. Hogyan csöppen egy mesélő a *Csíksomlyói passió* előadásába?

– Volt ennek előzménye, hiszen Vidnyánszky Attila már rég meghívott a Nemzeti Színházba, sőt, a társulatba is. Úgy gondolta: itt a helye a mesének-népdalnak, így már harmadik éve megy a sorozatom a Nemzetiben. Amikor kért, hogy vegyek részt az előadásban, mondtam, vigyázzon, mert bennem semmi alázat nincs. Régóta vagyok a magam rendezője, én szerzem, amit elmondok, sőt, a színpadon újra formázom, igazodni én már nem tudok: elviselhetetlen remete vagyok, még végszavaim sincsenek. De hozzátettem: ha véletlenül Berecz Andrásként gondolt rám, akkor ammen. Kattant a csapda, mert azt mondta: nem is másként.

Pontosan hogy?

– Ezzel a párbeszéddel nagyjából meg is rajzoltam a helyemet a darabban. Krisztus lába nyomát kereső vándor vagyok, az az ember, aki az eseményekre hol énekkel, hol mesével reagál. Kicsit úgy, mint a görög drámákban a kórus, amely valamelyik szereplő nevében beszél, vagy kívülrőlként a véleményét mondja el az eseményekről, máskor a cselekményt énekel meg, ami a kihagyott szakaszokat összefoltozza. Így tehát a szabadságom is megvan, miközben az a felület sem kicsi, amihez igazodnom kell. Előfordulhat, hogy mögöttem Jézust éppen a didergető magány kínozza, a tanítványok elaludtak – én pedig vágom

a kenyeret lerúgott bakancssal. Vagy esetleg éppen engem is elnyom a fáradtság. Ez a felállás érdekes párhuzamokra ad lehetőséget, lássuk, mit követel majd a dráma. Ez most még alakul. Énekeimnél, meséimnél fogva ugyan mai ember vagyok, de egy kicsit csíki búcsús ember is vagyok, aki bűneit viszi fel a Jézus hágóján. Fel a hegytetőre, ahol énekelve, imádkozva, Jézus keresztútján elmélkedve szabadulni akar tőlük. Ezt bárki átélheti, aki Csíksomlyóra megy, akár pünkösdkor, akár más ünnepen.

Hogyan találkozott először ezekkel a szövegekkel?

– Annak idején Kerényi Imre rendezésében láttam-hallottam, csodáltam meg először. A barokk kori verselés mögött a csíki tájnyelv, s az ördögök ürügyén a csillogó humor, figurás jókedv nyugozott le főleg, amellet, hogy a megrendítő történet nem csorbult semmit. Ez a Nemzeti színházbéli előadás másnyelvennek ígérkezik, más szövegeket használ, például Szöcs Gézáét is, habár persze a *Csíksomlyói passió* drámákból indul ki, és oda is jut vissza. Közben még a világ is nagyon megváltozott, más, korábban nem ismert jelentések tapadnak majd minden szóhoz.

Gondolom, a mostani előadásra készülve alaposabban is megismerkedt a szövegekkel...

– Több passió-drámát is elolvastam, de szerettem volna elmenni a csíksomlyói ferences könyvtárba is, saját szememmel látni ezeket az

Berecz András, Tóth Augustza, Rátóti Zoltán

írásokat. Ez sajnos nem sikerült, mert egy hegyi séta után, hirtelen jött felindulásból, sáros cipővel kopogtattam be. A perjel úr nem értette, hogy lehet az utcáról ilyesmivel bekopogtatni. Azt hittem, látszik rajtam, hogy igazán érdekelt a dolog... Ő azonban azt mondta, ez azért nem így megy ám, írjak kérvényt. Nem írtam kérvényt, de ha egyszer még erőm lesz, biztosan megteszem, mert érdekelt a friss találkozás egy-egy művel, amikor szinte látom az alkotó arcát, hallom a szuszogását, és nem áll a szöveg és énközöm se kiadó, se tudós, se irodalmár.

Látott már passiót a csíksomlyói hegyen?

– Nem láttam, de tudom, hogy helyi szereplőkkel elő szokták adni Krisztus szenvedéstörténetét. Ellenben a '80-as évek elejétől sok pünkösdi búcsún jártam ott. Akkoriban szinte annyi megfigyelő volt, mint ahány búcsújáró. A nehézsége, a hősiessége is megvolt ezeknek az utaknak, de nekem ezek máig is szép emlékek.

Milyen karaktereket szült a magyar fantázia a bibliai figurák nyomán?

– A magyar ember mondanivalója nem egyenletes a Bibliáról, vannak olyan részek, amikről nincsenek meséink, és vannak olyanok, amikből feltűnően sok dal, legenda született. Ilyen például Szent Péter árulása. Az, hogy ő háromszor megtagadta mesterét, jó ürrügy volt arra, hogy ami mesemondóinknak az árulásról eszébe jutott, azt mind az ő nyakába varrják. Ezen a ponton szinte kivirágzik a mesemondók fantáziája. A menekülő szent család is nagy lombú mesefává nőtt.

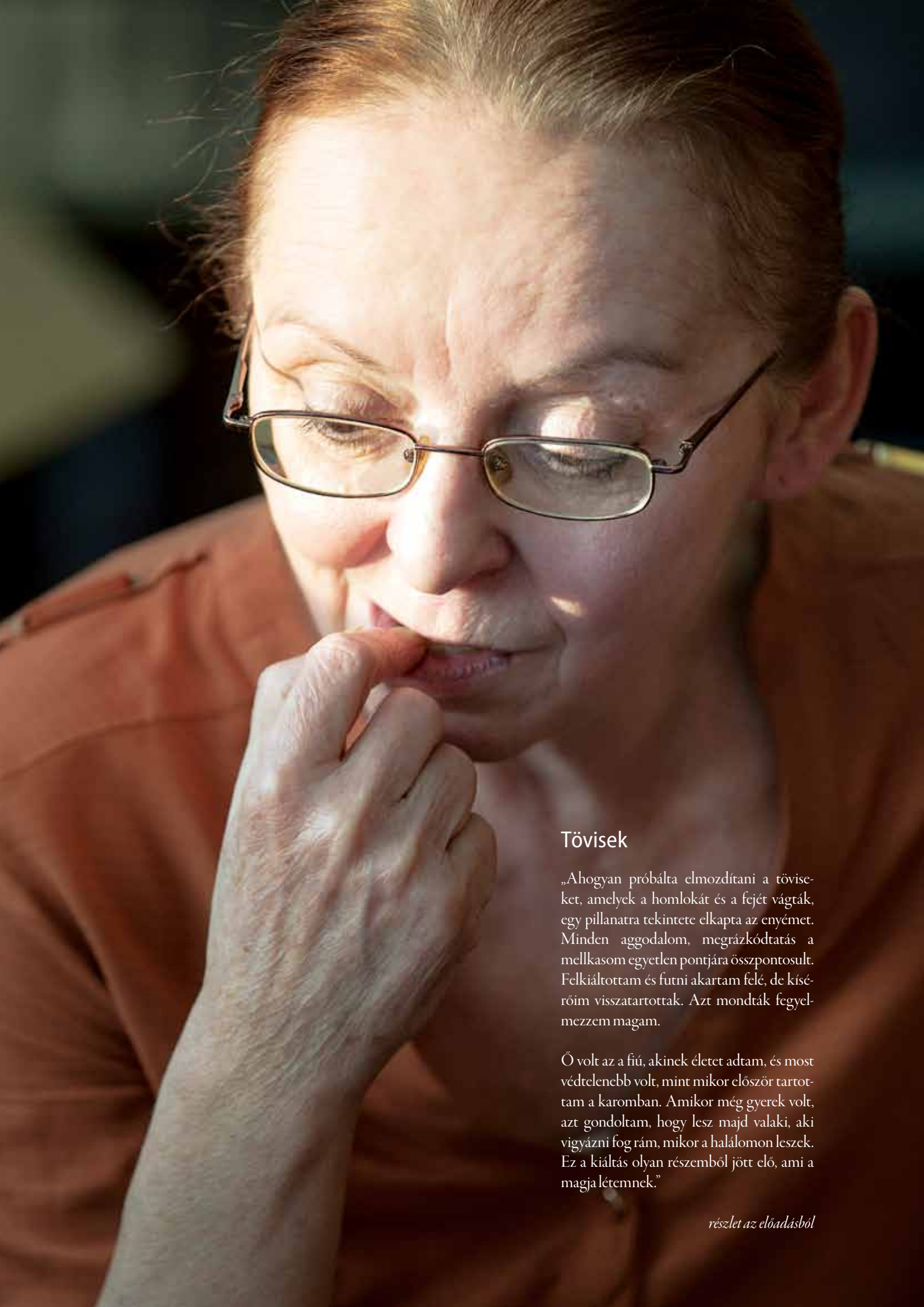
Hogy tud működni a színházban az a kötetlenség, amellyel ön jön a darabba?

– A biztos kézben tartott bizonytalanság, a medreiben fickándozó rögtönzés jót tehet egy előadásnak, feszültséget teremt, és feszültséget old. Sok hasznú adomány és vívmány. Nincs miért aggódnom: jó kollégákkal van dolgom. Láttam már az első próbán. A magam szövegeivel, énekeivel szinte kész vagyok már, van olyan ének és mese is, amit vagy 25-30 éve hurcolok magamban, és csak most jött el az ő ideje, a passió szövegkörnyezete adja meg az igazi értelmét.

Nem tudja és nem is akarja megjátszani magát. Búcsújáró vándorként a személyes hitét viszi fel a színpadra?

– Igen, a hitemet. Nekem az egyik legmegrázóbb jelenet, amit eddig láttam, az volt, amikor Mária Magdolna elszaladt Lázárhoz, hogy siessen, igazolja Jézust, mielőtt megfeszítik. Lázár viszont kifogásokat keres: ő még beteg, nem mehet sehová, gyógyulnia kell... azt mondták az orvosok. És valóban: a kereszt alatt ki veszi észre a tátongó űrt? Hát hol vannak azok, akikkel Jézus jött tett? Hol vannak a meggyógyult belpoklosok, hol vannak, akiket feltámasztott, és a többiek? Nehéz lesz megilletődöttség nélkül a színpadon is! Nem tudom, hogy kell ilyenkor józannak maradni... Hát mégsem lehetek egészen Berecz András!

SASHEGYI ZSÓFIA

Tövissek

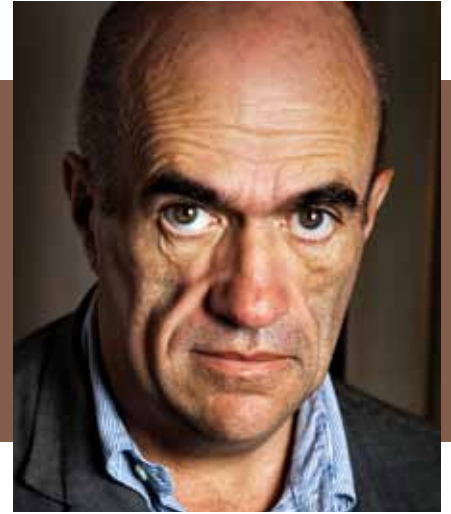
„Ahogyan próbálta elmozdítani a tövis-
ket, amelyek a homlokát és a fejét vág-
ták, egy pillanatra tekintete elkapta az enyémet.
Minden aggodalom, megrázkódtatás a
mellkasom egyetlen pontjára összpontosult.
Felkiáltottam és futni akartam felé, de kísé-
rőim visszatartottak. Azt mondták fegyel-
mezzem magam.

Ő volt az a fiú, akinek életet adtam, és most
védtelenebb volt, mint mikor először tartot-
tam a karomban. Amikor még gyerek volt,
azt gondoltam, hogy lesz majd valaki, aki
vigyázni fog rám, mikor a halálomon leszek.
Ez a kiáltás olyan részből jött elő, ami a
magja létemnek.”

részlet az előadásból

Colm Tóibín

„Nemzedéke legtehetségesebb írója, ami a szeretet bonyolult, ellentmondásos hatalmát illeti” – írta a Los Angeles Times az 1955-ben Írországból született Colm Tóibínról. Hét regény szerzője, amelyek közül kiemelkedik a rangos Man Booker-díjra fölterjesztett *The Blackwater Lightship* és a *The Master*, valamint a Costa Novel-díjat elnyert *Brooklyn*. Ez utóbbi, valamint a *Mária testamentuma* magyarul is olvasható. A *Mária testamentuma* színpadi változatát 2013 januárjában a New York-i Broadwayn mutatták be, Fiona Shaw előadásában – az előadás három Tony-díj jelölést kapott. A *Brooklyn* című film, amelynek forgatókönyvét nem kisebb regényíró adaptálta, mint Nick Hornby – 2016-ban három Oscar-jelölést is kapott.

Anyának lenni...

(Nagy Mari önálló estje elé)

**Jézus és Mária történetét
mindenki ismeri a
keresztény világban, talán
az egész világon, de az
anya és a fiú történetéről
keveset tudunk.**

Mit jelent anyának lenni? Mit érezhet egy anya, ha elveszti a fiát? Mit jelent, ha a világ azzal próbálja kiengesztelni, hogy ez a fiú önmagáért cserébe megmentette azt? Mit jelent ez az anyának? Az apának? És a fiúnak? Ennyi földgolyó-forgató kérdésben hol van a világban egy fiú nélküli anya? Megváltatott-e egy ilyen világ? Hogy boldogul ebben a megváltatott világban egy anya? Hol van a fia? Mit jelent egy anyának a fia? És mit a világ? Mi a hit? Miben vagy kibén hisz egy anya? Egyáltalán, meg kell-e a hitért valakinek halnia? Meg kell-e halnia a világ megváltásáért egy anya fiának? Vagy bárki fiának? Vagy az anyának? Milyen világ az, ahol egy anyja szeme láttára keresztire feszített fiú a remény jelképe? A fiú áldozata által vajon szebb lett-e ez az új, megváltott világ? Hogy legyen szép egy ilyen világ egy fia nélküli anyának? Milyen terhet hordoz az az anya, aki elengedte a fiát a világ megváltásáért cserébe? Elengedte-e egyáltalán? És kérdezte-e őt a világ? Mégis, mit jelent egy anyának, egy fia nélküli világ?

Ezekre a kérdésekre keressük a választ Colm Tóibín író *Mária testamentuma* című kisregényén keresztül. Ketten keressük a válaszokat. egy színész és a rendezője, akik történetesen anya és fia.

Mivel a regény Szűz Máriáról, Jézus édesanyjáról szól, elkerülhetetlen az elmélkedés a hitről és az egyházzal is. Meggyőződésem, hogy ez két különböző dolog. Ez nem azt jelenti, hogy az egyik jobb vagy rosszabb a másiknál. Tóibín is ebből indul ki. Jézus és Mária történetét mindenki ismeri a keresztény világban, talán az egész világon, de az anya és a fiú történetéről keveset tudunk. Az az anya és fia kapcsolatát írja le a magányos szülő szemszögéből. Az anya büntudatát. Fájdalmát. Lehet blaszfém momentumokat keresni a Tóibín által megírt történetben, de nem érdemes – se rendezőként, se színészként, se nézőként. Mert elvonja a figyelmet a lényegről. Ugyanúgy, ahogy Jézus és Mária személye elvonja a figyelmet arról az egyszerű tényről, hogy egy fiút a saját anyja szeme láttára feszítettek keresztire.

Tóibín az ismert történet vakfoltjait tölti meg élettel, „emberrel”. Ilyen szempontból Mária hite mélyebb, mint bárkié. A fiában hisz.

Colm Tóibín

Mária testamentuma

előadja: NAGY MARI

rendező: VIKTOR BALÁZS

mikor? hol?

PREMIER: március 12.

további előadás:

március 17. – 19 óra 30

Bajor Gizi Szalon

VIKTOR BALÁZS

Keresztanyám segítette-gondozta az idős Karig Sárát, akivel én is találkoztam egyszer. El nem tudtam képzelni, hogy ez az asszony túlélt a Gulagot (eredetileg: Glavnoje upravlenyje lagerej – Büntetőtáborok Főigazgatósága, de később a szovjet munkatáborok összefoglaló neve), hogy ott verseket írt, s hogy a sok szenvedés után még alkotómunkát is végzett, mert el tudtam képzelni, hogy mi lehetett ott. Olvastam Szolzsenyicint. Megismertem Placid atya emlékeztéseit. Mint tetoválás-kutató, már a '80-as években találkoztam a szovjet munkatáborok tetoválásaival és Kovács Ákos *Tetovált Sztálin* kötetével... Azt hiszem, hogy anyám élete (így az enyém is) hajszálon múltott, amikor 1945-ben Érsekújváron, 21 éves lányként mégsem vitték el „málenkij robotra”. De sokan nem tudnak erről, ezért fontos a Nemzeti Színház vállalkozása, hogy emléket állít ennek a 20. századi szörnyűségnek. A Gulagról nem született dráma, mert az maga volt a dráma, az emlékeztésekre is csak jóval a történelem után kerülhetett sor, addig és máig rejtőzködés, poszttraumás szindróma...

Vajon milyen beszédmód, milyen megközelítés lehet hiteles a Gulag kapcsán? Egy történet? Egy tragikus sors? Egy túlélő? Egyszerűbb megoldás: montázs a Gulaggal kapcsolatos írásokból. Eörsi István, Karig Sára, Vaszilij Grosszman, Varlam Salamon, Viszockij... Ahogy azt egy irodalmi színpad tenné, az idézetek után bemondva a szerzőt. Hobo erős egyénisége pedig elviszi a darabot.

Végül is van történet: egy lengyel fiú kerül a Szovjetunóba, majd a hatvanas években a Gulagra, ahol egy november 7-ei műsort állítanak össze... Ám sok a kizökkentés, s magam nem tudom meg, hogy mi lesz ennek a fiúnak a sorsa – állítólag meghal, de ahhoz meg kéne nézmem még egyszer a darabot. A különféle stílusú szövegek ugyanis keresztezik egymást – Placid atya emlékeztései és tanácsai a túlélésre például rendkívül tanulságosak (egyszer én is felolvastam őket a *Tetten ért szavakban*), de sehogy sem illenek ebbe a történetbe. Ahogy a legtöbb szöveg sem. Ettől még érdekes lehetne az előadás, végtére van szövegirodalom, szövegdráma, de akkor is kellene valami vivőerő, ami magával ragad, és kellene valamiféle katarzis. A történettelenségből fakadóan a darab nem ér véget. Illetve egyszer mintha véget érne, el is kezdődik egy laza taps, majd a lelke-
sebb nézők részéről egy erőteljesebb is, amikor

Balázs Géza

„A Gulagon is teremtek virágok, anekdoták, tréfák, s tudjuk, a túlélés egyik módja, hogy megpróbálunk nevetni a tragédián. Nem tudtam nevetni, de az a baj, hogy megrendülni sem. Pedig mintha tragikomédia lenne. De nem tragikus és nem komédia.”

Mintha tragikomédia...

kijön Földes László (Hobo) matrózblúzban és elmond még egy negyedórás monológot, egy kis tantörténetet egy kolimai faágról...

A rendező, Vidnyánszky Attila nyilván azt gondolta, Hobo egyénisége elviszi a darabot. És a nézők is azt gondolhatják, hiszen Hobo évtizedek óta a színpadon van, együttesével, József Attilával, költői estjeivel. Orgánuma szép, dalait is kedvelik. Ebben a darabban azonban látszik, hogy Hobo nem tud mit kezdeni a színpaddal. Nem színész. Nem lenne baj, ha a darabban epizód szereplő, énekes, ha Hobo lenne – de ez a darab rá épül. Kétórás folyamatos szöveg. Már az is óriási probléma, hogy a szöveget nem tudja elmondani, szinte minden mondatba beleakad, érdekes módon többnyire a szavak közepén, de gesztusai is hiteltelenek. Még akkor a legjobb, amikor ül. Aki énekel vagy verset mond, nem biztos, hogy karaktereket is el tud játszani. Az előadás csúfos kudarc lenne, ha nem mentené meg egy színész, Rácz József, aki másodhege-

dúsként végigjátssza a darabot, életet lehel a helyzetekbe, és néhány percre valódi színházi élményt ajándékozik a nézőknek.

A csúcs a Lenin-jelenet, az üvegkoporsóból életre kelő bebalzsamozott Lenin, aki körül néz, csodálkozik, azután inkább visszamenekül. Alaphangulatot ad az élőben szóló tangóharmonika (Pál Lajos). A dalbetétek esetlegesen, nem nyújtanak élményt – talán valakinek nosztalgizást. A Nemzetiben állandó eszközzé vált a mikroport, a színész hangjának felerősítése. Ennek lehet dramaturgiai oka, de többnyire öncélú, és elidegenítő hatású.

A Gulagon is teremtek virágok, anekdoták, tréfák, s tudjuk, a túlélés egyik módja, hogy megpróbálunk nevetni a tragédián. Nem tudtam nevetni, de az a baj, hogy megrendülni sem. Pedig mintha tragikomédia lenne. De nem tragikus és nem komédia. Anyám és keresztanyám történetei megrendítőbbek.

(a szerző nyelvéssé)

„Rác József képében és Pál Lajos zenekíséretével Vidnyánszky Attila rendező és Hobo egyenest föltámasztja Lenint, leugrasztja a mavzolej ravataláról, vagy honnan, és ez így, ez a már-már-kabaré nagyon jó. Bármely kőbe meredő búborúnál hatásosabb-ütősebb: megtisztító.”

Kukorelly Endre

Zsil, zshiv, bugyet zsitty

Virágzás vagy nem, jó az egész. Nagyjából úgy jó, ahogy van. Hobo nagyon jó. Rác József nagyon jó. Hobo nagyjából nem tud énekelni és beszélni, mégis énekel és beszél, nagyon jól. Nem játszik, és nagyon jó, hogy nem játszik. Rác József játszik, énekel és beszél, nagyon jól.

A díszlet (Olekszandr Bilozub) egy lágerbarakk elhúzható fala, lövészként csattog, ahogy tologatják, a réseken rabszállító vonat füstje tör elő. Pál Lajos végigtangóharmozza a csaknem kétórás egyfelvonásost, nagyon jól. Majd' két óra, előre közlik velünk, szünetet nem tartanak, most ez a divat, komoly félreértés, mi lesz így a büfével meg a társasági étellel! Sok idő, fölkészülsz, a telefonodra pillantasz, mielőtt kinyomod – és nem unatkozol. Ez meglep.

Glavnoje Upravlenyje Lagerej. Perm-36-os láger, kilencszázhatvanas évek, Brezsnyev ideje, november hetedikünnepségre készülők mint szereplők és szerzők életetik, ami

rabságban tartja őket. A korabeli dokumentumok, Rózsás János visszaemlékezései és mozgalmi dalok részletei mellett *A Gulag virágai* Majakovszkij, Oszip Mandelstam, Eörsi István, Karig Sára, Vlagyimir Viszockij verseire alapoz. És Vaszil Sztusz táborból kicsempéztett műveire. A fogoly költő verseit – spoiler, de nem rontok el vele semmit – zacskóba csomagolva lenyelte, felesége látogatásakor kiűrtette magából, az asszony pedig újra lenyelte. Az előadás egy, a második világháborúban a szovjet által megszállt területen született fiú sorsán keresztül szól a Gulagról. Hobo személyesre veszi.

Mély hang, mélyről indít, szóba hozza kommunista családja miatti „érintettségét” meg a Holokauszt és a Gulag – ahogy fogalmaz – feldolgozása közti, szerinte kiáltó aránytalanságot. De nem méricskél – ahogy sokan teszik –, egyszerűen, igazán egyszerűen, olyan történekekről beszél, amelyekről igenis beszélni kell.

Még ha igazán csak hallgatni lehet róluk. A Gulag az, ahol halszemek után turkálnak a levesben.

Ahol Szolzsenyicin szerint egymillió hétszázezer rabot gyilkoltak meg. A katorga, a cári munkatáborok mintájára Kolimán, Kelet-Szibériában, Magadan központtal és a Csendes-óceánnál, az Ohotszkij tenger partján, fél Európa nagyságú területen létesített koncentrációs kényszerszermunkatáborok sora, ahol 1935 és 1937 között 5 millió, 1938. december végéig még 7 millió embert tartottak fogva, 1950-ig egyedül Kolimán kétfélmillió. Ahol *helyhiány* miatt semmisítették meg tömegeket, mert a legnagyobb problémát elhelyezésük, őrizetük jelentette. 1936-ban ezer embert lőttek agyon, a következő évben több mint háromszázötvenezeret. A kivégzettek feleségei számára is létesítettek gyűjtőtábor.

Gyerekek számára is.

1935-ben levitték a korhatárt tizenkét évre.

A becsületes munka visszavezet a családhoz, állt a gomeli gyerektábor kapuja fölött. A munka becsület, dicsőség, bátorság és hősiesség dolga.

Közismert József Attila fájdalma, hogy a Szovjet Írók Első Kongresszusára 1934-ben nem őt, hanem Nagy Lajost és Illyés Gyulát hívták meg – aki aztán erről könyvet is írt. A kongresszuson résztvevő mintegy hatszáz szovjet íróból éveken belül több mint kétszázat gyilkoltak meg a Gulagon. Mandelstamot ötesztendei kényszerszermunkára ítélték, egy vlagyivosztoki lágerben pusztult el 1939 körül. Nem élte túl az első évet: *Sztálin-ódája* nem jelent meg, így nem segít rajta.

Aztán Sztálin kiesik a képből, de Lenin él(t) tovább.

Lenin élt, Lenin él, Lenin élni fog, zengett egykor Majakovszkij, míg meg nem ölte magát. Igen, él mindaz, amit Leninnek (is) nevezünk, amíg világa világ. Lám, Rác József képében és Pál Lajos zenekíséretével Vidnyánszky Attila rendező és Hobo egyenest föltámasztja, leugrasztja a mavzolej ravataláról, vagy honnan, és ez így, ez a már-már-kabaré nagyon jó. Bármely kőbe meredő búborúnál hatásosabb-ütősebb: megtisztító. Furán fájdalmas, hogy a 'jó' szót tizenháromszor le tudtam írni, épp a Gulaggal kapcsolatban.

(a szerző író, költő)

A FÁJÓ LÉLEK SZÉPSÉGEI

Rimas Tuminas az Anyeginről, az orosz hős típusáról, Puskinról és a be nem teljesült életről

Az orosz élet enciklopédiája. Az orosz romantika csúcsa. Csajkovszkij operát komponált belőle, készült a történetből balett és játékfilm is. Prózai színházban ritkán látható. Ez Puskin Anyeginje. Verses regény, költői színház. A MITEM-re érkező Rimas Tuminas rendezővel beszélgettünk.

Miért tartja fontosnak egy litván rendező Puskin verses regényét, a *Jevgenij Anyegin*t?

– A klasszikus orosz irodalom számomra mindig is fontos ihletforrás volt. Nem először fordulok az orosz irodalom jelentős, de ritkábban játszott alkotásaihoz: korábban megrendeztem már Gribojedov *Az ész bajjal jár* című darabját, illetve Lermontov *Alarcosbábját* is – nagy öröm volt számomra, hogy ezt az előadást 2015-ben a magyar közönség is láthatta a MITEM-en. E művek főszereplői – Csackij, Arbenyin vagy éppen Anyegin – olyan emblematikus figurák, akiken keresztül azt próbáltam megérteni, megragadni, hogy mit jelent az orosz irodalomban a „hős”. Izgalmas, hogyan próbálták megfogalmazni ezt a 19. század szerzői, és hogyan viszonyulunk hozzá ma.

Más az orosz hős, mint egy német vagy egy angol?

– A korabeli „nyugati” hősöknek megvoltak a maguk ideáljai, céljai, törekvései, tettei. Oroszországban a „hős” sokáig csak tévelygett, nem tudta tehetségét, szándékait realizálni. Jó példa erre Anyegin, akinek az élete félresikerült, nem tudta beteljesíteni azt, amit a sors felkínált neki. Azt hiszem, igaza volt Dosztojevszkijnek, amikor azt mondta, hogy ez az Anyegin ott él a saját hazájában, a szülőföldjén, de nem hisz benne, gyanakvással viszonyul hozzá. Persze, nemcsak Oroszországban, a vi-

lág más tájain is vannak ilyen cinikus, gyanakvó, tétlen „anyeginek”. De vajon miért? Nos, ez a kérdés foglalkoztatott Gribojedov, Lermontov és Puskin hőseinél, de említhetném Turgenyevet is...

Az *Anyegin*t gyakran úgy emlegetik: „az orosz élet enciklopédiája”.

– Puskin verses regénye egyedülállóan költői és drámai megfogalmazása annak, hogy Oroszországban miért ilyen tragikus a hősnek született emberek sorsa. Talán az én sorsom is ilyen – amikor az *Anyegin*t olvasom, bennem is megszólal valami, az emberi lét tragikusságának, beteljesületlenségének az érzete, miközben mégis ott van valahol az álom, a remény, a gyöngéd érzések lehetősége is... Talán ez vonzott annyira Puskin művében. És az orosz klasszikus irodalom nem idegen tőlem, belülről érzem, ahogy a litván irodalmat is. Amikor az előadásra készültem, igyekeztem minél többet megtudni Puskinról, az *Anyegin*ről. Irodalomtörténeti írásokat, elemzéseket olvastam, melyek nagyon hasznosak voltak ugyan, de lélekben nem vittek közelebb a műhöz. Viszont amikor elmerültem Puskin levelezésében, akkor vált számomra igazán érthetővé, személyessé, átélhetővé ennek a hősnek a sorsa. Szerettem volna elrugaszkodni a sztereotípiáktól. A mű jelentésrétegeinek szimfóniáját kutattam, hogy megragadhasam a verses regény érzelmi, zenei harmóniáját.

Rimas Tuminas

1952-ben született Litvániában. Tanult Vilniusban és Moszkvában. Volt a Litván Állami Dráma Színház (1998-tól Litván Nemzeti Színház) rendezője és főrendezője. 1990-ben alapította meg a vilniusi Kis Színházat, melynek mai napig a vezetője, emellett 2007 óta Moszkva egyik legfontosabb teátrumát, a Vahtangov Színházat is igazgatja. A litván Zeneakadémia színész-rendező karának tanára, 2012-ben megnyitotta a Vahtangov Színház Első Stúdióját, ahol fiatal rendezőket oktat.

A világ számos részén dolgozott, 2016-ban például az *Ödipusz királyt* rendezte Epidauroszi ókori amfiteátrumában. A *Jevgenyij Anyegin* a 2012/13-as évad legjobb előadása volt Oroszországban, elnyerte a szentpétervári Baltic House fesztivál díját, megkapta a legmagasabb orosz nemzeti színházi elismerést, az Arany Maszkot is.

Egy interjúban is említette, hogy az ön számára ez a mű nem csupán egy irodalmi alak megtestesülése, de egy kicsit a saját személyes története is.

– Az ember óhatatlanul beleszővi az előadásba saját magát is, eszébe jut a múltja, az egykori énje, az álmái... szembesül azzal, hogyan élte le az életét. Hogy fiatalon mennyi mindent el akart elvégezni, de az idő kegyetlen, és amit valamikor nem tett meg, amit elszalasztott, az már soha nem jön vissza. Ezért jelenik meg az előadásban az idős Jevgenyij Anyegin, aki találkozik fiatalkori önmagával. Fájó lélekkel, egy hiába leélt élet tragikus bölcsességével tudatosul benne, hogy már semmit sem tud jóvátenni. Rezignáltan veszi tudomásul, hogy lehetett volna másképp, de saját önzése, önsajnálata, igazi szeretetre való képtelensége miatt a Tatjana által felajánlott szerelem örökre elérhetetlen marad számára.

Az Anyegin által képviselt férfisors a beteljesületlenségről szól. Hogyan fogalmazná meg Tatjana Larina sorsát?

– Mivel Tatjana hozza meg a legnagyobb áldozatot, hiszen lemond a szerelméről, ő képviseli az igazi lelki nagyságot. Szerintem minden nőben ott él Tatjana Larina. Mindannyiukban ott van a szépség, a hűség, és a szülőföld, az otthon iránti odaadás. És korunkra talán még inkább jellemző, hogy a nők lélekben erősebbek, nemesebbek a férfiaknál. És ez gyönyörű.

KOZMA ANDRÁS

Az Anyegin története

A tehetséges, de életunt orosz aranyifjú – Jevgenyij Anyegin – megörökli nagybátyja vidéki birtokát. Hamarosan összebarátkozik Lenszkijjével, az idealista nemesifjúval, aki a szomszéd birtokos egyik lányának, Olgának udvarol. Lenszkij egyszer elhívja Anyegint vacsorára a lány otthonába. Olga nővére, Tatjana azonnal szerelmes lesz a visszafogottságában is vonzó Anyeginbe, és még aznap éjjel egy romantikus hangvételi levélben bevallja érzelmeit: „Én írok levelet magának - / Kell több? Nem mond ez eleget? / Méltán tarthatja hát jogának, / Hogy most megvessen engemet, / De ha sorsom panaszszavának / Szívében egy csepp hely marad, / Nem fordul el, visszhangot ad...” Anyegin nem válaszol a levélre, és amikor aztán találkoznak, udvariasan visszautasítja a lány közeledését.

Később Lenszkij meghívja Anyegint Tatjana névnapjára ünnepségére. Anyegin barátja bosszantására flörtölni kezd Olgával, és felkéri táncolni. Lenszkij dühösen távozik, másnap pedig párbajra hívja egykori barátját, aki megöli. Tatjana ellátogat Anyeginhez, ám a házát üresen találja. Beleolvassa a férfi könyveibe, jegyzeteibe, rádöbben: Anyegin személyisége csupán képzeletbeli, irodalmi hősök keveredése – a „valódi” Anyegin nem is létezik.

Tatjana Moszkvába költözik, férjhez megy egy idősebb férfihez. Érett, gyönyörű nő lesz belőle, akit Anyegin alig ismer meg, mikor legközelebb találkoznak. A hosszú utazásaiba belefáradt férfi most már szívesen udvarolna neki, de Tatjana kimérten visszautasítja a közeledését. Anyegin hiába ír leveleket a nőnek. Később Tatjana bevallja Anyeginnek, hogy továbbra is szereti, de miatta nem fogja elhagyni a férjét. A nő búcsúmonológja visszaidézi Anyegin korábbi szavait, melyekben egykor ő utasította vissza a szerelmes, reménykedő lányt.

AZ OROSZ ÉLET ENCIKLOPÉDIÁJA

ápr. 29.

Alekszandr Puskin:

Jevgenyij Anyegin | jelenetek a regényből

A moszkvai Vahtangov Színház előadása | rendező: Rimas Tuminas

mikor? hol?

április 29. – 19 óra • Nagyszínpad

Tudta, hogy...?

Világhírű rendezők, ünnepelt előadások – így szól a 4. Madách Nemzetközi Színházi Találkozó, a MITEM szlogenje. Olyan mesterek sora érkezik 2017. április 12. és 30. között a Nemzeti Színház fesztiváljára, akik a világszínház meghatározó alakítói, újtói. Az alábbiakban csokorba gyűjtöttünk róluk néhány érdekességet.

Színházi olimpikonok

A MITEM-en is látható előadások rendezői közül Eugenio Barba, Valerij Fokin, Krystian Lupa, Eimuntas Nekrošius egy-egy produkciója kiemelt vendég volt a Wrocławban tavaly megrendezett Színházi Olimpián. 1993-as alapítása óta a lengyelországi volt a hetedik Színházi Olimpia, amelyre mindig a világszínház legjelentősebb alkotói kapnak meghívást.

Egy filmsztár

A lengyel Andrzej Seweryn színész-rendező, egy igazi filmsztár. Az Oscar-díjas Andrzej Wajda *A karmester* című filmjében nyújtott alakításáért megkapta a Berlini Filmfesztivál Ezüst Medve díját. Szerepelt az Oscar-díjas *Indokínában* és a *Schindler listájában*. Tagja volt a francia nemzeti színház, a Comédie-Française társulatának – a teátrum alapítása óta rajta kívül ez csak két nem francia anyanyelvű színésznek adatott meg. A MITEM-en látható Shakespeare-estje a színházművészet magasiskolája.

Faust csarnoka

A szebeni színházban és fesztiválon Silviu Purcărete-nek már számos rendezése született, köztük a *Faust* is. Hogy méltóképpen kerülhessen színre a világhírű román rendező monumentális víziója, a 120 színészt mozgató előadás, Szebenben felújítottak egy hatalmas régi iparcarnokot. A *Faust* a MITEM-en is különleges helyszínen, az Eiffel műhelyházban látható.

Mejerhold-díjak

Krystian Lupa és Vidnyánszky Attila is megkapta a moszkvai Mejerhold Központ díját. Az orosz kortárs művészeti élet egyik legjelentősebb intézménye a színházi nyelvet megújító rendezőknek adományozza ezt az elismerést. A 2015-ben a MITEM-en szerepelt Matthias Langhoff is megkapta Mejerhold-díjat.

Egy 53 éves társulat

Eugenio Barba a világszínház egyik nagy mestere, máig aktív rendezője. Több mint fél évszázada, 1964-ben hozta létre és vezeti néhány alapítóval együtt az Odin Színházat. Az alkotóközösség 1966 óta a dániai Holstebroban működik.

Arany Maszk-díjak

Az orosz színházi élet Oscar-díja az Arany Maszk. Különböző kategóriákban alapos válogatás után jutnak a jelöltek a legjobbak döntőjébe. A MITEM-re meghívott rendezők közül az orosz Valerij Fokin és Viktor Ryzsakov, a lett Alvis Hermanis, a bolgár Alekszander Morfov, a litván Eimuntas Nekrošius és Rimas Tuminas előadásai megkapták a legrangosabb orosz szakmai díjat, az Arany Maszkot. Hermanis, Nekrošius, Ryzsakov és Tuminas pedig az orosz állam által adományozott legmagasabb állami színházi elismerésnek, a Sztanyiszlavszkij-díjnak is tulajdonosa.

EZT LÁTNI KELL!

Kafka és Dosztojevszkij, Bernhard és Erdman – nagyszerű szerzők, klasszikusok. Lengyel, orosz, litván, tatár társulatok – országaik legjobb színházából. A 4. MITEM-re érkező 11 ország 23 előadásából válogattunk.

IRTÁS / HOLZFÄLLEN Wrocław-i Lengyel Színház

Régi barátok gyűlnek össze egy afféle művészvacsorára, amely halotti torrá alakul, miután egyikük meghal. A résztvevők azonban nem a halottra koncentrálnak, hanem szavakba öntik rejtett és tudatalatti félelmeiket, követeléseiket, sérüléseiket. A régi idők bohémosságának lázadó energiái állami szerződésekké, zsíros pénzjutalmakká, kitüntetéseké és pozíciókká változtak át. Az előadás „a gyalázkodás nemzetközi nagymesterének”, Thomas Bernhardnak az *Irtás* című „indulatműve” alapján készült.

Rendező: KRYSTIAN LUPA

mikor? hol? április 12. – 18 óra • Nagyszínpad

AZ ÉLET SZÉP

Macedón Nemzeti Színház, Szkopje

Oroszország az 1920-as években. Már kialakulóban az új társadalom új rettegési formái. A sokszorosan megalázott munkanélküli, Podszekalnyikov elkeseredésében elhatározza: öngyilkos lesz. Híre megy a tervnek, és kiderül, nagyon sokan érdekeltek ebben az öngyilkosságban. Sorban megjelennek, akiknek sorsán fordítana, ha egy idegen halála megváltaná őket. Podszekalnyikov azonban az utolsó pillanatban alaposan berúg. Nyikolaj Erdman *Az öngyilkos* című darabja nyomán készült előadás nevetségeseen tragikus – és fordítva...

Rendező: ALEXANDER MORFOV

mikor? hol? április 19. – 19 óra • Nagyszínpad

ASIK KERIB

Tatár Állami Drámai Színház, Almetyjevszk, Oroszország

Lermontov csodás meséjének hőse, Asik Kerib, a szegény költő, az örök vándor, akinek gyönyörű hangján kívül nincsen semmije. Csak úgy nyerheti el szerelme kezét, ha vagyont szerez. Ezer nap húséget fogad egymásnak a költő és a lány, megkezdődik a vándorlásuk. A rendezés a közvetlenségre, dinamikus előadásmódra, az allegorikus, szimbolikus kifejezésre koncentrál, az archaikus színházi formák használata pedig a színészek plasztikus játékának szépségét, a mimikát és gesztusokra épülő lenyűgöző stílust emeli ki.

Rendező: ISZKANDER SZAKAJEV

mikor? hol? április 26. – 20 óra • Nagyszínpad

BŰN ÉS BŰNHŐDÉS

Alekszandrinszkij Színház, Szentpétervár, Oroszország

Monumentális és sodró erejű előadás Dosztojevszkij kultikus regénye alapján. A több szálon futó és polifonikus színpadi adaptáció középpontjában a hit elvesztése és a lélek megváltásának lehetősége áll – mai értelmezésben. Vidnyánszky Attila rendező szerint az előadás „az európai civilizáció alapproblémáira kérdez rá, elsősorban a lelkiismeret szabadsága és a hit vonatkozásában. A világ egy jelentős része ateistává vált, de ettől mégsem lett boldogabb. Dosztojevszkij zseniális és profetikus regénye talán aktuálisabb, mint valaha”.

Rendező: VIDNYÁNSZKY ATTILA

mikor? hol? április 23. – 15 óra • Nagyszínpad

AZ ÉHEZŐMŰVÉS

Meno Fortas Színház, Vilnius, Litvánia

Klasszikus művek – *Hamlet*, *Macbeth*, *Othello*, *Sirály*, *Isteni színjáték* – színrevitele tették világhírűvé Nekrošius és társulatát. Legújabb előadásuk Franz Kafka utolsó elbeszéléséből, *Az éhezőművész*ből készült. Nekrošius színpadi víziója Kafka sokat elemzett filozofikus művéből a legtájékozottabb irodalomtudóst is meglepné, és nem csupán azért, mert a ketrecben ülő férfi helyett egy szabadon sétáló nő játssza a főszerepet...

Rendező: EIMUNTAS NEKROŠIUS

mikor? hol? április 30. – 20 óra • Nagyszínpad

MITEM

A Budapesti Tavasz Fesztivál keretében

MADÁCH INTERNATIONAL THEATRE MEETING
MADÁCH NEMZETKÖZI SZÍNHÁZI TALÁLKOZÓ

NEMZETI SZÍNHÁZ • BUDAPEST, 2017. ÁPRILIS 12–30.

április 12.

SZERDA

17:00

Nemzeti Színház, Hajóorr

Ünnepélyes megnyitó a Hajóorrban

Giuseppe Chierichetti

KERINGŐ

rendező: Renzo Vescovi

Teatro Tascabile di Bergamo – Bergamo, Olaszország – 30 perc

április 12.

SZERDA

18:00

Nagyszínpad

Thomas Bernhard

IRTÁS HOLZFÄLLEN

rendező: Krystian Lupa

Wrocław Lengyel Színház – Wrocław, Lengyelország

4 óra 40 perc, egy szünettel

április 14.

PÉNTEK

19:00

Gobbi Hilda Színpad

Tiziana Barbiero

ROSSO ANGELICO. EGY ÉTERI UTAZÓ TÁNCA

rendező: Tiziana Barbiero

Teatro Tascabile di Bergamo – Bergamo, Olaszország – 1 óra

április 18.

KEDD

19:00

Gobbi Hilda Színpad

William Shakespeare

III. RICHÁRD

rendező: ifj. Vidnyánszky Attila

Nemzeti Színház – Budapest, Magyarország

3 óra, egy szünettel

április 19. és 20.

SZERDA • 18:00

CSÜTÖRTÖK • 19:00

Kaszás Attila Terem

Antonio Tabucchi „Levél a szélben” című novellája alapján

SALT/SÓ

rendező: Eugenio Barba

Odin Színház – Holstebro, Dánia – 1 óra

április 19.

SZERDA

19:00

Nagyszínpad

Nikolaj Erdman Az öngyilkos című darabja alapján

AZ ÉLET SZÉP

rendező: Alexander Morfov

Macedón Nemzeti Színház – Szkopje, Macedónia

3 óra 40 perc, egy szünettel

április 20.

CSÜTÖRTÖK

19:00

Nagyszínpad

Edmond Rostand

CYRANO DE BERGERAC

rendező: David Doiashvili

Nemzeti Színház – Budapest, Magyarország

3 óra 35 perc, egy szünettel

+16

április 20.

CSÜTÖRTÖK

20:00

Gobbi Hilda Színpad

Visky András

PORNÓ

rendező: Visky András

Szatmárnémeti Északi Színház, Harag György Társulat –

Szatmárnémeti, Románia – 1 óra 5 perc

április 21. és 22.

PÉNTEK • 19:00

SZOMBAT • 19:00

Kaszás Attila Terem

AVE MARIA

rendező: Eugenio Barba

Odin Színház – Holstebro, Dánia

1 óra

április 22.

SZOMBAT

15:00 és 20:00

Gobbi Hilda Színpad

Henrik Ibsen

HEDDA GABLER

rendező: Anna Pettersson

DRAMATEN- Stockholmi Királyi Színház – Stockholm, Svédország

1 óra 15 perc

április 23.

VASÁRNAP

15:00

Nagyszínpad

Fjodor Mihajlovics Dosztojevszkij

BŰN ÉS BŰNHÖDÉS

rendező: Vidnyánszky Attila

Alekszandrinszkij Színház – Szentpétervár, Oroszország

5 óra 30 perc, egy szünettel

+14

#mitem

mitem.hu

#mitem

mitem.hu

#mitem

mitem.hu

MITEM 2017 FESZTIVÁLPROGRAM

április 24.

HÉTFŐ

19:00

Gobbi Hilda Színpad

Eugene O'Neill művét színpadra alkalmazta Cecilia Öveczky és Eirik Stubø

AMERIKAI ELEKTRA

rendező: Eirik Stubø

Det Norske Teatret – Oslo, Norvégia – 3 óra, két szünettel

április 24.

HÉTFŐ

20:00

Nagyszínpad

Fjodor Mihajlovics Dosztojevszkij

+16

A KROKODILUS

rendező: Valerij Fokin

Nemzeti Színház – Budapest, Magyarország – 1 óra 35 perc

április 25.

KEDD

17:00

Kaszás Attila Terem

SHAKESPEARE FOREVER!

rendező: Andrzej Seweryn

Arnold Szyfman Lengyel Színház – Varsó, Lengyelország

2 óra

április 25. és 26.

KEDD • 20:00

SZERDA • 18:00

Gobbi Hilda Színpad

FEKETE TEJ

rendező: Alvis Hermanis

Rīgai Ūj Színház – Rīga, Lettország

1 óra 40 perc

április 26.

SZERDA

20:00

Nagyszínpad (színpadi nézőtér)

Mihail Jurjevics Lermontov

ASIK KERIB

rendező: Iszkander Szakajev

Almetyjevszki Tatár Állami Drámai Színház

– Almetyjevszk, Oroszország – 1 óra 30 perc

április 27. és 28.

CSÜTÖRTÖK • 19:00

PÉNTEK • 19:00

Eiffel Csarnok

Johann Wolfgang von Goethe műve alapján

+16

FAUST

rendező: Silviu Purcărete

Radu Stanca Nemzeti Színház – Szeben, Románia – 2 óra

április 27. és 28.

CSÜTÖRTÖK • 19:00

PÉNTEK • 19:00

Nagyszínpad

Bartis Attila

+18

A NYUGALOM

rendező: Radu Afrim

Marosvásárhelyi Nemzeti Színház, Tompa Miklós Társulat

– Marosvásárhely, Románia – 2 óra 45 perc

április 28. és 29.

PÉNTEK • 19:30

SZOMBAT • 15:00

Kaszás Attila Terem

AZ EGÉRLYUK: PÁRBESZÉD DOSZTOJEVSZKIJJEL

rendező: Thomas Richards

Jerzy Grotowski és Thomas Richards Workcenter

– Pontedera, Olaszország – 2 óra

április 29.

SZOMBAT

17:00

Gobbi Hilda Színpad

Ivan Vinpajev

+16

RÉSZEGEK

rendező: Viktor Ryzakov

Nemzeti Színház – Budapest, Magyarország – 1 óra 50 perc

április 29.

SZOMBAT

19:00

Nagyszínpad

Alekszandr Szergejevics Puskin

+16

JEVGENYIJ ANYEGIN

rendező: Rimas Tuminas

Vahtangov Állami Színház – Moszkva, Oroszország

3 óra 50 perc, egy szünettel +16

április 30.

VASÁRNP

17:00

Gobbi Hilda Színpad

Andrej Platonov

+16

FRO

rendező: Mihail Rahlin – Moszkvai Művész Színház-MHAT, 9

Stúdió – Moszkva, Oroszország – 1 óra 30 perc

április 30.

VASÁRNP

20:00

Gobbi Hilda Színpad

Franz Kafka

AZ ÉHEZŐMŰVÉSZ

rendező: Eimuntas Nekrošius

Meno Fortas Színház – Vilnius, Litvánia – 1 óra 30 perc

A NEMZETI SZÍNHÁZ PROGRAMJÁBÓL AJÁNLUJUK**április 13. • CSÜTÖRTÖK****19:00 • Nagyszínpad**Michael de Ghelderode: **AZ ÚR KOMÉDIÁSAI**

rendező: Bozsik Yvette

április 14. • PÉNTEK**20:00 • Nagyszínpad****CSÍKSOMLYÓI PASSIÓ**

rendező: Vidnyánszky Attila

Michel de Ghelderode

AZ ÚR KOMÉDIÁSAI

képek Assisi Szent Ferenc életéből

Michel de Ghelderode:

Az Úr komédiásai

Képek Assisi Szent Ferenc életéből

Lanczkor Gábor átiratát felhasználva fordította Rideg Zsófia

Szent Ferenc – BAKOS-KISS GÁBOR ■ Halál, Isten – NAGY-KÁLÓZY ESZTER ■ Kabaré-énekesnő, Angyal a trapézon – TOMPOS KÁTYA ■ Leprás, Kísértő – NAGY MARI ■ Ügyvéd, Speaker, Elkárhozott – FEHÉR TIBOR ■ Iszákos, Apa – VARGA JÓZSEF ■ Sarlatán, Púpos, Bíró, Barát – VATI TAMÁS m. v. ■ Szegénység kisasszony – MIKECZ ESTILLA e. h. ■ Valamennyi háború katonája, Barát – FÜLÖP TAMÁS e. h., STEFÁNSZKY ISTVÁN e. h., KRAUSZ GERGŐ e. h. ■ Angyalok – ÁCS ESZTER e. h., ROEHNELT ZSUZSANNA e. h.

Táncosok (m. v.) GOMBAI SZABOLCS, ZAMBRZYCKI ÁDÁM, FELEDI JÁNOS, FRIGY ÁDÁM, KRIZSÁN DÁNIEL, VISLÓCZKI SZABOLCS, KRAUSZ ALÍZ, SAMANTHA KETTLE, FÜLÖP TÍMEA, HASZNOS DÓRA, STOHL LUCA / GULYÁS ANNA, BARKÓ TAMÁS

Közreműködik az Agyagbanda

Díszlet: Cziegler Balázs // Jelmez: Berzsenyi Krisztina
// Fény: Pető József // Zeneszerző: Philippe Heritier
// Animáció: Iványi Marcell // Homokanimáció: Cakó Ferenc
// dramaturg: Rideg Zsófia koreográfus-asz-szisztens: Gulyás Anna // Ügyelő: Dobos Gábor, Géczy István // Súlygó: Kónya Gabriella // rendezőasszisztens: Kolics Ágota

Koreográfus-rendező: BOZSIK YVETTE

mikor? hol?

Premier: 2017. február 24. – 19 óra

további előadások:

március 1. és 28. – 19 óra • Nagyszínpad

14 éves kortól ajánlott

AZ ÚR KOMÉDIÁSAI

Egy derűs szent élete a totális színház jegyében

– Michel de Ghelderode zseniális műve nem historikus, nem történelemkönyvként vezet végig bennünket Szent Ferenc élettörténetén, és nem is szentimentálisan fogja meg a témát – mondja Bozsik Yvette, az előadás rendező-koreográfusa. – Végigjárjuk Ferenc életének főbb stációit – a megtérést, a vagyonról való lemondást, a madaraknak prédikálást, a rend alapítását, a gyógyítást, a halált és a mennyországot. Mindezt azonban nem történeti hűséggel tesszük – a szerző sem így írta meg –, hanem a Ferenc lelkében zajló látomásokon keresztül. Nem idézzük meg a középkort, Ferenc korát, de nem is a mában játszódik majd az előadás, hanem egyfajta absztrakt térben és kortalanságban. Mégis mintha azt láttatná mű: mivel szembesülne Ferenc a mi korunkban.

„Testvéreim, szegény emberek, mindig a fény fog győzni!... A nap!... amely megvilágította útjaimat, megvilágítja a ti útjaitokat is, szegény emberek szerte a világon, szabadulásotok felé menet!...” – így írta meg Ferenc utolsó szavait Ghelderode. Ferencet állítólag egyetlen dologgal tudták megharagíta-

ni a rendtársai: ha savanyú-szomorú arccal tettek-vettek a világban. Ő a tiszta öröm szentje, a Nap, a Hold és a Csillagok fivére, aki a madaraknak prédikált, és végtelen szeretetével megszelídítette a vérengző farkast.

Hosszú és fájdalmas utat tesz meg Ferenc az örömről ébredésig: szorongásoktól és félelmektől meggyötört szívét kell tisztára mosnia, hogy ott meglegye Istent. Ezen az úton vezet végig bennünket Ghelderode műve egy lélek felemelkedésének történetét tárva elénk, amelyben minden figura – még a legvisszataszítóbb is – valójában e lélek segítője. A Halál maga is a kezdetben félelmetes tábornokként látott lényből végül fényes angyallá nemesül, aki az anyagi világból való szabadulást hozza el Krisztus szegényének, ahogyan Szent Ferencet nevezték. Szorongással és szorongatással teli korunkban nem lehet elégyszer hallatni, megénekelni a Szeretetet és az Örömet, amely egy és ugyanaz.

A látványos és mozgalmas produkció Bakos-Kiss Gábor főszereplésével, a Nemzeti Színház művészeinek és a Bozsik Yvette Társulat táncosainak az előadásában látható.

plakát: Lieber Zsolt (a Képzőművészeti Egyetem hallgatója)

HUBERTUSZ

Zelei Miklós '56-os darabja '57-ről és '89-ről – konszolidációs móka egy részben

A *Hubertus* '56-os darab. De úgy, hogy '57-es és 1989-es is! A Budapesten játszódó, meglepő fordulatokban bővelkedő dráma temetéssel kezdődik 1957 januárjában: a harcok tevékeny résztvevőjét, a meggyilkolt csempeli martinász Montág Ernőt temetik. (1932–1957. Élt 25 évet.) Sírjánál szerelmese, Kapás Juli, az újpesti Törekvés kenyérbolt tizenhét éves eladója olvassa föl a végbúcsú imáját.

Ekkor jelenik meg a pokol hírnöke, Lőrinc barát, hogy kézre kerítse Kapás Julit, azzal a céllal, hogy vezesse el a pufajkásokat a még szabadon lévő, fiatal forradalmárokhöz. Hamarosan kiderül azonban, hogy nem Montág Ernőt, hanem helyette egy felismerhetetlen halottat temettek el, Montág Ernő pedig disszidált. Julit ekkortól arra használják, hogy csalja haza Montágot. Juli manipulációjának folyamata bemutatja a forradalmat eltipró és megtorló hatalmi gépezet finommechanikájának működését: a visszaélés-technikát, a „hazugságtudományt”, az emlékezet, az emlékek átalakítását. A konszolidáció megnyomorító mókáját...

Az álpap, álneven Lőrinc barát, szolgálati adatlapján pedig Vadász Lőrinc ávós hadnagy, az egykori Népszabadság védőjás munkatársa, beszél nekünk a mába is, amikor rohíncsélve ezt mondja 1957. május 1-jei tömeggyűlés magyarjairól: „Ahol gyilkolnak, ott mindig életben marad valaki. Velük kell dolgoznunk, ők itt a nép. A selejt. Könyörögni jönnek majd el, hogy Kádár ne csinálja ugyanazt velük, amit Rákosi.”

A diktatúrák természetrajzát és abszurditásait jól ismeri Zelei Miklós, *A kettézárt falu* című szociográfia, és az alapján írt dráma, a *Zoltán újrateremtve* szerzője. A *Hubertus*szban most forradalom és szerelem, hűség és csalás örök témájának forgatagában tárja elénk a 20. század második felének magyar történelmét.

„Pokoljárás, alászállás ez a dráma (...), mely egy sátáni világot tár fel, a kádári kispolgári rendőrállam világát, s annak máig, a mában is romboló továbbélését – írja a tavaly novemberi beregszászi ősbemutatóról Zatykó László ferences szerzetes.

– Tavaly, amikor az előadást készítettük, az '56-os forradalom évfordulója volt – mondja Berettyán Nándor rendező. – Természetesen ilyenkor nagyobb figyelem irányul a múlt jelenős eseményére, és ez jól is van így. Zelei Miklós darabja azonban több évfordulás münél: nem konkrétan a forradalommal, hanem az azt követő időszakokkal foglalkozik. Azzal, hogy ezt az egész hagyatékot hogyan tudjuk éltetni, feldolgozni úgy, hogy eközben reális-szürreális, időnként humoros helyzeteket, atmoszférákat is teremtünk a színpadon.

Zelei Miklós

Hubertusz

játsszák: KACSUR ANDRÁS, BALOGH MARIANNA, FERENCI ATTILA, SZABÓ IMRE, OROSZ IBOLYA, VASS MAGDOLNA, OROSZ MELINDA, SÖTÉR ISTVÁN, KACSUR ANDREA, GÁL NATÁLIA, TARPAI VIKTÓRIA, FORNOSI-DOMÁRECKÁJÁ JÚLIA, DEÁK DÁNIEL, JACKANICS VASZJA

Jelmez, díszlet: Sebők Júlia

Rendező: BERETTYÁN NÁNDOR e. h.

mikor? hol?

március 1. 19 óra • Gobbi Hilda Színpad

a beregszászi Illyés Gyula Magyar Nemzeti Színház vendégjátéka

SZENTIVÁNÉJI ÁLOM

Szárnyalás a vágyaink diktálta álom és a valóság között

Amikor a *Szentivánéji álom* Helénája skype-on bejelentkezik, és a hatalmas kivetítőn látjuk a kétségbeesetten epekedő szerelmes könnyáztatta arcát, máris beleestünk a szerző, Shakespeare és a rendező, David Doiasvili csapdájába. Az angol szerző azt „hazudta”, hogy a műve az ókori Athénban játszódik (pedig Londonban történt minden), a grúz rendező pedig azt állítja: itt és most. Mindkettő igaz, és egyik sem? És közben időnként Stromae *Formidable* című száma szól. Akkor mégis csak itt vagyunk a mában? Leginkább mégis az álom és a valóság között utazunk.

A David Doiasvili rendezte előadásban is fontos szerepet tölt be a humor, a derű, de az csak akkor tud igazán érvényesülni, ha mellette ott van a folyton változó emberi érzelmek, viszonyok erőteljes drámája is.

A *Szentivánéji álom* szereplői furcsa beavatáson esnek át valahol az álom és a valóság határvidékén. Mert ahogyan az életben is gyakran előfordul: a szerelem, a legerősebb emberi érzés olyannyira felkavar bennünket, hogy nem tudunk különbséget tenni a vágyaink diktálta álom és a valóság között. Sőt, előfordulhat, hogy az álmainkban átélt intenzív érzések valóságosabbnak tűnnek a mindennapi élet megszokott, gyakran csak szerepként megélt valóságánál.

Az előadás szereplői a valóság, az ébrenlét állapotából átkerülnek az álom különös világába, és a rendezés ezt a nyelv eszközeivel is érzékelteti. Az első felvonásban, ahol még a realitás a meghatározó, Nádasdy Ádám modernebb, a mai nézők számára érthetőbb fordítása hallható. A második, harmadik és negyedik felvonásban, vagyis a varázslatos álom során Arany János 19. században készült szövege

hangzik el, amelynek sajátos archaikussága kifejezetten „álomszerű”. A negyedik felvonás második felétől, az „ébredéstől” kezdve pedig keveredik a két fordítás, mert az előadás koncepciója szerint a szereplők maguk sem tudják már: mi az álom, és mi a valóság.

William Shakespeare

Szentivánéji álom

vígjáték két részben

Arany János és Nádasdy Ádám fordítása alapján

Theseus / Oberon – HORVÁTH LAJOS OTTÓ ■ Hippolyta / Titánia – NAGY-KÁLÓZY ESZTER ■ Puck / Philostrate – FARKAS DÉNES ■ Egéus – TÓTH LÁSZLÓ ■ Lysander – FEHÉR TIBOR ■ Demetrius – MÁTYÁSSY BENCE ■ Hermia – FÁTYOL KAMILLA m. v. ■ Heléna – TOMPOS KÁTYA ■ Vackor – OLT TAMÁS ■ Gyalu / Oroszlán – KRISTÁN ATTILA ■ Zuboly – SZARVAS JÓZSEF ■ Dudás / Thisbe – SCHNELL ÁDÁM ■ Orrondi – VARGA JÓZSEF ■ Ösztövr / Hold – RÁCZ JÓZSEF

Díszlet: David Doiasvili // Jelmez: Bánki Róza // Dramaturg: Kozma András // Ügyelő: Dobos Gábor, Lencsés István // Súly: Sütő Anikó // Rendezőasszisztens: Kernács Péter

Rendező: DAVID DOIASVILI

mikor? hol?

március 14., 25. – 19 óra • Nagyszínpad

Az előadást 16 éven felülieknek ajánljuk!

A RAJONGÓK

A szabadság és a szabadság csapdája Robert Musil drámájában

A rajongók egy jómódú polgári család villájában játszódik. Főhőse két házaspár, ahol a nők testvérek. Az idősebbik testvér házába beállít a húga a szeretőjével, akiket a hűg férje rajtakapott, és most menekülniük kell, mert a férj gyilkossággal fenyegetőzik...

– Nagyon találóan úgy is szokták jellemezni *A rajongókat*, hogy ez az értelem drámája. Mit jelent ez? A rajongók nem tudnak és nem is akarnak szabadulni fiatalkoruk paradicsomi állapotából, ami maga a rajongás. A rajongás pedig az, amikor az ember nem tud és nem akar választani az élet végtelen lehetőségei közül. Ez tulajdonképpen maga a szabadság és egyben a szabadság csapdája is – mondta egy interjúban Szikora János, *A rajongók* rendezője. A szerző Robert Musil, aki olyan nagy hatású regények írója, mint *A tulajdonságok nélküli ember* és a *Törless iskolaévei*. Drámája, az 1921-ben írt *A rajongók* igazi irodalmi csemege, Szikora tavalyi rendezése pedig magyarországi ősbemutató volt.

– A szereplők rengeteget filozofálnak, sok gondolati kételyt fogalmaznak meg önmagukkal és a világgal szemben. Ez az állandó kételyben való fogalmazás már önmagában is bonyolult. Ráadásul Musil egy meglehetősen szövevényes történetet talál, ahol a szereplők érzelmi viszonyai keresztül-kasul átszövik egymás életét. Ennek a magja egy olyan távoli múltból ered, amire csak utalás történik. Ebben a távoli múltban öt fiatal együtt nőtt fel nagyon szoros érzelmi és gondolati közösségben – leegyszerűsítve azt is mondhatnám, hogy mindenki mindenkibe szerelmes volt, és a véletlenek formálták a párokat. A választásaik véletlensége egyfajta érzelmi labilitásra utal, másfelől arra, hogy a köztük lévő vonzások rendkívül kiegyenlítetttek. Ez számtalan komplikációhoz vezet... – fogalmaz a rendező.

– Nagyon komplikált, rendkívül érzékeny darab *A rajongók* – nyilatkozta Zoób Kati divattervező, az jelmezek megálmodója. – Érzelmekkel és gondolatokkal kísérletező mű, kifinomult nyelvezettel, négy emberről, akiket lelki és szellemi hasonlóságok fűznek össze, és ellentétek választanak el. Musil szellemiségének rétegei kísérleteznek az én érzékeimmel is.

Így születtek meg az 1920-as éveket idéző Zoób-jelmezek, amelyek minimalizmusában látszólag minden nagyon egyszerű, de mégis komplikált és kifinomultan ravasz.

Robert Musil

A rajongók

játsszák: LÁBODI ÁDÁM, TÖRŐCSIK FRANCISKA, VARGA LILI, ANDRÁSSY MÁTÉ, EGYED ATTILA, KUNA KÁROLY, KERKAY RITA, SOLTÉSZ RITA

díszlet: Szikora János // Jelmez: Zoób Kati

rendezte: SZIKORA JÁNOS

mikor? hol?

március 22., 23. – 19 óra • Gobbi Hilda Színpad

a székesfehérvári Vörösmarty Színház vendégjátéka

SZENT JOHANNA ÉS MIKVE

Két előadás a Szolnoki Szigligeti Színházból

– Johanna személyisége óriási titok. Talány. Az örökké megfejthetetlen csodálé-
lények közé tartozik ő is. Shaw nagyon bölcsen és körültekintően próbálja meg-
fogalmazni, bár egy ilyen személy megfogalmazhatatlan. Ennek a rejtélynek a
varázsa a darab legnagyobb értéke. Ez megfejthetetlen. Mégis, valahogy megpró-
báljuk ábrázolni – mondja Babarczy László, a *Szent Johanna* rendezője. A seregek
élére álló, majd elárult és kivégzett orléans-i szűz történetének szerzője, Bernard
Shaw 1913-ban, 57 éves korában járt Orléans-ban, ahol látott egy a 15. században
készült szoborfejet, amelyet a helyiek szerint Johannáról mintáztak. „Csodálatos
arc... egy született vezető arca. Színdarabot fogok írni Johannáról. Úgy képzelem,
hogy az elégetése után maradt hamu és az eldobált narancshéj összesöprésével
kezdem, befejezni pedig Johanna mennybemenetelével fogom.”

Hadar Galron

Mikve

játsszák: GOMBOS JUDIT, LUGOSI CLAUDIA, RADÓ DE-
NISE, JANKOVICS ANNA, KERTÉSZ MARCELLA, SÁRVÁRI
DIÁNA, KALOCSAI ZSUZSA, FEKETE RÉKA

Díszlet: Ignác György // Jelmez: Debreczeni Ildikó //
Koreográfus: Besenyi Anna

Rendező: SÁRA JÚLIA

mikor? hol?

március 24. – 19 óra • Gobbi Hilda Színpad

Bernard Shaw

Szent Johanna

játsszák: MOLNÁR NIKOLETT, MOLNÁR LÁSZLÓ, JUHÁSZ
LEVENTE, DEME GÁBOR, HORVÁTH GYÖRGY, HORVÁTH
GÁBOR, KINCZEL JÓZSEF, HARNÁ PÉTER, DÓSA MÁTYÁS,
BARABÁS BOTOND, ZELEI GÁBOR, VASVÁRI CSABA,
KARCZAG FERENC, VÁNDOR ATTILA, TÁRNAI ATTILA,
ÓNODI GÁBOR, MÉSZÁROS ISTVÁN, BALOGH CSABA,
DÓRI ZORÁN

Díszlet: Vereckei Rita // Jelmez: Cselényi Nóra

Rendezte: BABARCZY LÁSZLÓ

mikor? hol?

március 24. – 19 óra • Nagyszínpad

Nyolc nő mélyen őrzött titkokkal, félelmekkel és vágyakkal terhelt sorsát ismer-
jük meg egyfelől drámai nyíltsággal, bátorsággal, másfelől szívbeli empátiával és
humorral. A különböző problémával küzdő szereplők közül mindenki találhat
magának valakit, akivel titkon egy kicsit azonosulni tud, és felteheti magának a
kérdést: tovább hazudunk-e másoknak, és legfájóbb módon önmagunknak, vagy
merünk-e igazat mondani? Merünk-e még a halál előtt legalább egyszer ÉLNI?
Van-e elég bátorságunk, akár egy nehezebb, de mindenképpen tisztább, teljesebb,
szabadabb élet árán is élni?

Petőfi Sándor
János vitéz

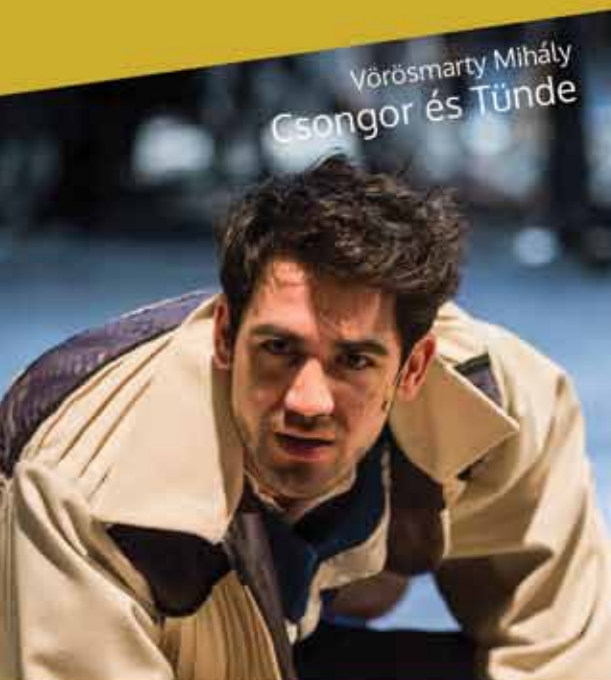
NEMZETI SZÍNHÁZ
1837
KÖZÖS NÉZŐPONT

A magyar
történelem
és irodalom
hősei a
Nemzetiben.

Szilágyi Andor
Tóth Ilonka

#magyarhosok500

Vörösmarty Mihály
Csongor és Tünde

Diákoknak
500 Ft!

Molnár Ferenc
Fekete ég –
A fehér felhő

ROBERTO ZUCCO

Titokzatos, vonzó és elmebeteg – egy gyilkos története

A darab cselekménye egyszerű, elbeszélsmódja tárgyilagos. Roberto Zucco gyilkos. Apja megöléséért egy fokozottan őrzött börtönben raboskodik, ahonnan csodával határos módon mégis szöknie sikerül. Intelligens ember, amolyan csendes örült, aki a szökés után látszólag ép elméje ellenére tovább folytatja az életontást. Megismerkedik egy fiatal lánnyal, aki egy ideig bújtatja a titokzatos, vonzó idegent, majd mégis tanúvallomást tesz Zucco ellen. Zuccot elkapják. „Apagyilkos vagyok, anyagyilkos, rendőrgyilkos, gyerekgyilkos. Gyilkos” – vallja Zucco nemes egyszerűséggel, mindenféle megbánás nélkül.

A központi szereplő, Zucco egy antihős, ellentmondásos figura. A nyers erő és a gyermeki lélek egyszerre jellemzi. Láthatatlan szeretne lenni, ez a legfőbb vágya, közben pedig körözött gyilkos. Egyetlen kérdésre nem tudja a választ, hogy miért is élünk? Feszegeti saját határait, azonban nem segít rajta semmilyen emberi tapasztalat vagy érzés, inkább minden az élet értelmetlenségét bizonyítja számára. Tulajdonképpen mindenkiben rejtőzik egy Zucco, csak az ember mélyen elnyomja magában ezeket az érzéseket és indulatokat, mert elsősorban élni akar. Zucco ezzel szemben mániákus katona, aki eldöntötte: van egy küldetése a világ ellen, és azt az élete árán is teljesíti.

Zucco történetén keresztül az egyén és társadalom viszonyának problematikussága bontakozik ki. Az egyéni meggyőződés és akarat, valamint a társadalmi normák és elvárások, az emberi jogok és az életigenlés állnak szemben egymással. Az előadás azoknak a problémáknak az egyéni vonatkozásait kutatja, amelyek mindannyiunkat foglalkoztatnak: az előttünk tornyosuló problémák kapcsán megemelkedett ingerküszöbünket ostromolva, és arra keresve választ, hogy „hogyan vagyunk összerakva” mi, emberek.

Bernard-Marie Koltès francia drámaíró 1988-ban bemutatott drámája megtörtént eseményen alapszik. Roberto Succo 1981-ben, csupán 19 évesen megölte anyját és apját, mert nem akarták odaadni neki az autót. Elkapták, az elmebetegek börtönébe került, tíz évre ítélték. Itt politikai tanulmányokból szerzett diplomát, majd megszökött. Több betörés, nemi erőszak, emberrablás és gyilkosság köthető a nevéhez. 1988 tavaszán került rács mögé, szökni próbált a tetőn keresztül, ám lezuhant. Sérülései nem voltak súlyosak, pár hónapra rá önkézzel vetett véget életének a börtöncellában.

Bernard-Marie Koltès

Roberto Zucco

játsszák: BARABÁS ÁRPÁD, P. FINCZISKI ANDREA, ALBERT ORSOLYA, MÁRTON RÉKA, SZÜCS-OLCSVÁRY GELLÉRT, SINKA IGNÁC, VARGA MÁRTA, PÁL ATTILA, MEZEI GABRIELLA, ANTAL D. CSABA, LÁSZLÓ KATA, DUNKLER RÓBERT, TÓTH ÁRPÁD

Díszlet, jelmez, zene: Csiki Csaba

Rendező: ZAKARIÁS ZALÁN

mikor? hol?

március 27. – 19 óra • Gobbi Hilda Színpad

a Székelyudvarhelyi Tomcsa Sándor Színház vendégjátéka

14 éven felülieknek ajánljuk

Fekete ég – A fehér felhő

„...a színésznek bizonyos helyzetekben önzőnek kell lennie. Amikor tudja az ember, hogy egy-egy színpadi pillanat hitelességeért ő a felelős, ott bizony nincs helye az udvariaskodásnak. Hosszú távon persze szükség van az alázatra, de pillanatonként ez nem értelmezhető. Időnként a pályánk alakulása miatt is szükség van arra, hogy szót emeljünk a saját érdekünkben.”

AZ ÓSZÖVETSÉGTŐL AZ ÚJ SZERZŐDÉSIG

Rubold Ödön a nagy elődökről, Kánaánról, a szépfiúság skatulyájáról, a sérelmek értelméről és a költészet erejéről

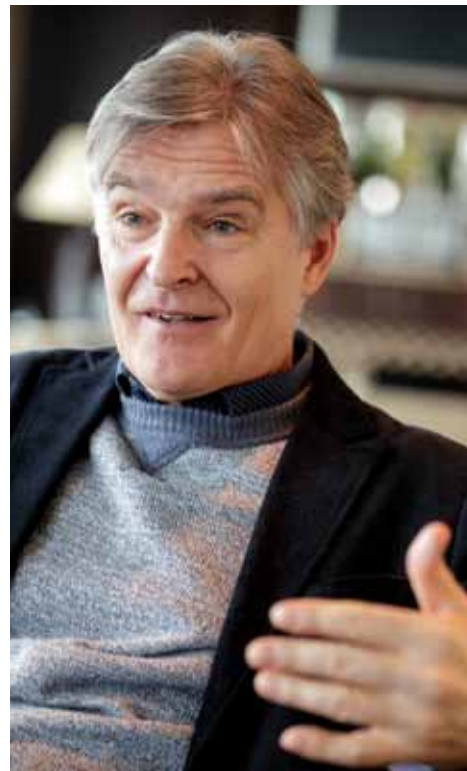
A Színházi Adattár szerint Rubold Ödön több mint száz szerepben játszott. Nagyon sok olyan előadás részese lehetett, amely túlmutatott a színházon. Úgy érzi, ezek száma már eddig is gyarapodott a Nemzeti Színházban, és most, hogy a társulat tagja lett, számára új értelmet nyert az itteni színpadi létezése.

Ahogy azt már valamikor a színpadon – a *Játék a kastélyban* című Molnár Ferenc-darabban – mint Turai a másik színházi szerzővel megbeszélte, milyen fontos a jó kezdés, most hogy a *Tóth Ilonka*-előadásban riporter lett, mint „kollégától” is segítséget kérhetnék: mi legyen az első kérdés? Kezdhethetnék a születésével Tolnában! Vagy indulhatnánk a mai naptól is!

– Ha azt hallom, Tolna, csupa jó érzéssel telik meg a szívem. Számomra a szülőhelyem ma is nagyon kedves. Szívesen mesélek a gyermekkori emlékekről, a családról, a gimnáziumi évekről, a barátokról, a tolnai emberekről. De kezdhethetjük más témával is. Nekem annak idején Sinkovits Imre azt mondta: kisfiam, mindegy, hogy mit kérdeznék, köszönd meg az érdeklődést, kezd el szépen a választ, és ügyesen, fondorlatos kis kanyarokkal úgy fűzd a mondatokat, hogy arról beszélhess, ami számodra az igazán fontos.

Rubold Ödön számára most éppen mi a legfontosabb?

– Talán romantikus gondolat, de úgy érzem, szimbolikus jelentőségű fordulat az életemben, hogy most szerződtek a Nemzeti Színházba. Olyan ez, mintha lenne a színpadi létezésemnek és a saját életutamnak egy különös azonossága. Pályakezdő színészként, még a régi Nemzetiben Józsué voltam. Sinkó László és Szersén Gyula után nekem kellett beugranom a legendás Mózes-előadásba olyan nagy művészek mellé, mint Sinkovits Imre, Agárdy Gábor, Avar István... A bibliai történet szerint a zsidó népből – a régiek közül – egyedül Józsué mehetett be Kánaánba. Ő még Egyiptomban született, ő még emlékezett az egyiptomi fogságra, de Mózes halála után Józsué vezette be a népet az Ígéret földjére. Ez volt a színpadi játék. A valóságos történet szintén a régi Nemzetiben kezdődik. Amikor még ott voltam társulati tag, úgy éltem, hogy az akkori nagy öregek mindannyian arra vártak, és ben-

nünket, akkori fiatalokat is arra igyekeztek felkészíteni, hogy előbb-utóbb véget ér a bizonytalanság, az átmeneti állapot, és felépül végre az új Nemzeti Színház. Ebben a szellemben cselekedtünk, és a magunk módján próbáltuk szolgálni azt a színházi eszmét, amiért ezek a nagyszerű, előttünk járó művészek is dolgoztak. Közülük nagyon sokan – sajnos – már nem érték meg az új Nemzeti Színház megnyitását. Végül az akkori társulattól, amelynek tagja lehettem, most én vagyok itt az egyetlen szerződötött színész.

Jól értem: ez lenne a Kánaán?!

– Igen. A régi Nemzetiben erre várt mindenki. Tizenöt évig, 1982-től 1997-ig voltam annak a társulatnak a tagja, ahol állandó téma volt az új Nemzeti. Mikor épül fel? Hol lesz? Milyen lesz? Milyennek kellene lennie?! Ezért életem meg ünnepként, egy nagy álom beteljesüléseként ezt a szerződötöttést, és ezért jutott most eszembe ez a példázat az Ígéret földjéről.

Amikor Mózes mellett Józsué volt, Sinkovits Imre még hatvanéves sem lehetett, Avar István alig múlt ötven, Agárdy Gábor talán hatvan-kettő vagy hatvanhárom...

– Értem a célzást: előbb-utóbb az egykori fiatalok is megöregednek...

Az akkori fiatalok nem sügtak össze a nagy öregek mögött?

– A legnagyobb tisztelettel tekintettünk ezekre a kiváló művészekre. De ők is kollégaként, egyenrangú partnerként fogadtak bennünket. Hinni szeretném, hogy tanultam is tőlük néhány dolgot. Nekem például olyan szerencsém volt, hogy három évig Sinkovits Imrével közös öltözőnk volt. Nagyon sokat beszélgettünk. Tényleg csodáltam a műveltségét, a felkészültségét, a szellemi és fizikai erejét. De amiért a legjobban bámultam, hogy mindent a maga javára tudott fordítani. Egyszer például rettenetesen mérges volt, mert a rendező felbosszantotta. Az öltözőben egy darabig mondta a magát, majd hosszú csend

következett, végül bejelentette: ez az érzés nagyon jó lesz ebben vagy abban a jelenetben. Megtalálta a sérelmek értelmét.

Tehát ez szakmai célú hasznosítás, nem valamiféle önző érdek.

– Természetesen szakmai érdekekről van szó, nem a hétköznapi értelemben vett önzésről. Bár a színésznek bizonyos helyzetekben önzőnek kell lennie. Amikor tudja az ember, hogy egy-egy színpadi pillanat hitelességéért ő a felelős, ott bizony nincs helye az udvariaskodásnak. Hosszú távon persze szükség van az alázatra, de pillanatonként ez nem értelmezhető. Időnként a pályánk alakulása miatt is szükség van arra, hogy szót emeljünk a saját érdekünkben.

Mondott már nemet egy rendezőnek?

– Hogyne! Ha valamivel nem ért egyet az ember, akkor szólania kell. Vagy ha valami olyat kérnek, amit végképp nem tud elfogadni, akkor merni kell nemet mondani.

Ha például azt kérnék, vetközzön le, megtenné?

– Alapvetően szemérmes ember vagyok, de volt már ilyen szerepem. Emlékszem, 1984 nyarán a Gyulai Várszínházban – Módos Péter *És itt a földön is* című darabjában – mint Orseolo Péter magyar király álltam a „mocsárban” egy tuskón meztelenül egy szál koronában. Viszont amikor Prométheuszként egy 5 és fél méter magas oszlop tetején egy kerékre kikötve kellett volna 1 óra 10 percen keresztül Aiszhülosz jambusaiban beszélnem, a meztelenségre nemet mondtam. Ráadásul azt is kérte a rendező, hogy vágassam le a hajam kopaszra, no, arra is nemet kellett mondanom.

Hiúságból?

– Nem. Akár brahiból is levágatom a hajam, vagy ha értelmét látom. De akkor ezzel párhuzamosan volt öt másik szerepem is, amelyekben nem lehettem kopasz.

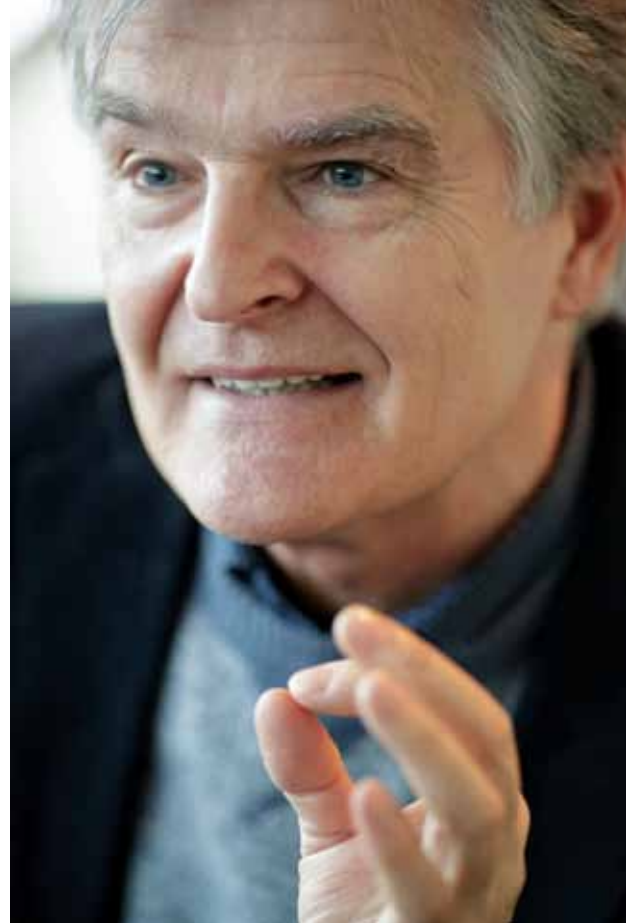

Rubold Ödön

A Magyar Köztársasági Érdemrend lovagkeresztjével kitüntetett Jászai Mari-díjas színművész. 1954-ben született Szekszárdon, egy kisvárosban, Tolnán nőtt fel. A Budapesti Műszaki Egyetemet nem fejezte be, 1982-ben végzett a Színház- és Filmművészeti Főiskolán.

1982-től 1997-ig a Nemzeti Színház tagja volt, ahol háromszor kapta meg a társulat szavazatai alapján a fiatal színészeknek adományozott Farkas-Ratkó-díjat. 1999-től 2009-ig a Kecskeméti Katona József Színház, 2012-től 2014-ig a Békéscsabai Jókai Színház tagja. Közben vendégszerepelt a budapesti Játékszínben, a Karinthy Színházban, a Budapesti Kamaraszínházban, játszott a dunaújvárosi Bartók Kamaraszínházban, a Pannon Várszínházban, a tatabányai Jászai Mari Színházban, a székesfehérvári Vörösmarty Színházban is. Színházi munkája mellett számtalan filmben, tévéjátékban szerepelt.

Rubold Ödön a 2016/17-es évadban a *Csongor és Tünde*, a *Tóth Ilonka* és a *Fekete ég – A fehér felhő* című előadásokban látható a Nemzeti Színházban.

Mit szólna egy rossz, gonosz, csúnya szerephez?

– Örömmel fogadnám. Azért vagyok színész, hogy eljátszam a rám bízott szerepet. Az más kérdés, ha az egész előadás valami gonosz, hamis üzenetet próbálna elfogadtatni. Egyébként a színpadon sorra játszottam a negatív karaktereket, nem is értettem, amikor a sajtó megpróbálta rám erőltetni a szépfüű skatulyát.

Ma éppen Rómeó-napot mutat a naptár...

– Rómeó sem voltam! De én lehettem Tybalt, Bubik István pedig Mercutio. A mi tizenöt perces vívójelenetünkért nagyon sokan többször is megnézték a régi Nemzetiben a *Rómeó és Júliát*. Annyit edzettünk, mint két profi versenyző. Különórákra jártunk Pintér Tamáshoz. Olyan szenvedéllyel küzdöttünk, mint két sértett Rómeó.

Sajnálta, hogy nem kapta meg Rómeó szerepét?

– Egyáltalán nem. Pontosítok: akkor talán egy kicsit...

Eddig itt a Nemzeti Színházban leginkább az ifjúsági programok felelőse volt. Nem sértette, hogy először nem színészként szerződötték?

– Ugyan már! Miért sértett volna?! Boldog voltam, hogy azzal foglalkozhatok, amivel egyébként is szeretek. Lehetőséget kaptam, hogy egy helyen, és éppen itt, a Nemzeti Színházban folytassam azt a tevékenységet, amit már korábban máshol, más körülmények között, négy városban végeztem. A színészi munkám mellett különböző iskolák-

ban tanítottam színészmesterséget, színpadi beszédet, rendeztem is a tanítványaim vizsgaelőadásait, dolgoztam Okány községben, az ottani fejlesztőtáborban, Csanádpalotán színjátszó tábort vezettem, és évek óta foglalkozom versmondókkal – Kubik Annával együtt – a csíksomortáni verstáborban. Dunaújvárosban rendeztem az Ádámok és Évák Ünnepe, ezt a Szolnokról indult, de most már országosan népszerű, középkorolási-játékot... Ezt mind a Nemzeti Színházban is csinálhattam, és emellett négy darabban játszottam is. Először 2014 szeptemberében az első világháború emlékére idéző *Fekete ég – A fehér felhő* bemutatóján léptem színpadra a Nemzetiben mint Tisza István gróf miniszterelnök.

Mint vendég...

– Igen, vendégként voltam Tisza István, és vendégként lettem Fejedelem a *Csongor és Tündé*ben, majd úgy ugrottam be Mécs Károly szerepébe a *Vitéz lélek*be, ebben az évadban pedig így lettem a Riporter a *Tóth Ilonka*-előadásban. Így ismert meg Vidnyánszky Attila, ezért ajánlotta fel ezt az új szerződést.

A régi Nemzetiben 1997-ben felmondott. Nem félt attól, hogy esetleg azt gondolják a régi barátok, cserbenhagyta őket?

– Nem. A barátaim vagy meghaltak – Sík Ferenc, Ivánka Csaba –, vagy már nem voltak ott – Bubik István, Kubik Anna, Funtek Frigyes. Szerencsére az akkori igazgató, Ablonczy László esetében a mai napig van módunk kiküszöbölni a barátságunkon akkor esett csorbát... Mennem kellett. Új impulzusokra, új lehetőségekre vágytam. Kíváncsi voltam, miként élem meg, ha más emberek közé, más környezetbe kerülök. Aztán nekem is kemény lelki, szellemi teher volt már akkor a „szakma” bojkottja. Hat éve úgy éltünk, úgy dolgoztunk a Hevesi Sándor téri Nemzetiben, hogy minden, amit csináltunk, az csak rossz lehetett. Biztosan működött bennem a menekülési ösztön. Önvédelem is van a világon.

Két generáció: Mózes és Józsué. Sinkovits Imrével Nemzeti Színház 1986-os Madách-előadásában.
| fotó: Illovsky Béla (MTI, OSZMI)

„...az akkori nagy öregek mindannyian arra vártak, és bennünket, akkori fiatalokat is arra igyekeztek felkészíteni, hogy előbb-utóbb véget ér a bizonytalanság, és felépül végre az új Nemzeti Színház. Ebben a szellemben cselekedtünk, és a magunk módján próbáltuk szolgálni azt a színházi eszmét, amiért ezek a nagyszerű, előttünk járó művészek is dolgoztak.”

Ez most visszatérés vagy újrakezdés?

– Eltelt húsz év. Más épület. Más társulat. De ez a Nemzeti Színház! Hál’ Istennek itt csupa olyan darabban játszhattam már eddig is, amelyek fontosak, értékesek, komoly tartalmat hordoznak, túlmutatnak a színházi létezésen, és amelyeknek társadalmi jelentősége is van. Azóta, hogy eljöttem a régi Nemzetiből tényleg sokfelé játszottam, nagyszerű szerepeim is voltak, de hiányoztak azok a témák, azok az igazán nagyszabású előadások és ügyek, amelyeket azzal a régi legendás nagy csapattal csináltunk.

Az egyik legendás előadás volt a régi Nemzetiben az *Advent a Hargitán*. Amikor 2013-ban Békéscsabán megrendezte, mi volt az erősebb: az új feladat, vagy az emlékezés, a tisztelgés az 1986-os premier rendezőjének emléke előtt...

– Amikor elvállaltam az *Advent a Hargitán* rendezését, benne volt abban a kiváló rendező, Sík Ferenc barátom iránti tisztelem, de Sütő András, Sinkovits Imre, Agárdy Gábor, Bubik István iránti tisztelem, szeretetem is... És még folytathatnám a névsort, mert mindazoknak tartoztam ezzel, akik valamiképpen részt vettek az 1986 utáni több mint 270 előadásban. Ezzel a darabbal nagyon sok magyar városban vendégszerepelt a társulat. Sajnos, az egykori résztvevők közül már csak kevesen vagyunk, így feladatommak éreztem ezt a rendezést.

Ez volt az első rendezése...

– Profi színházi körülmények között valóban ez volt az első rendezésem. Hadd tegyem hozzá, hogy egy nagyszerű csapattal dolgozhattam. A hely és az idő is megfelelő volt, ráadásul Békéscsabán, Sík Ferenc szülővárosában állíthattuk színpadra újra ezt a remekművet. Éppen itthon volt Párizsból Funtek Frigyes is, aki az ősbemutatón Zetelaki Gábor szerepét játszotta. Éreztem rajta és mondta is, hogy méltó az előadásunk ahhoz a régihez.

Rendezőként követte a nagy elődöt, vagy most megadatott a lehetőség az újabb értelmezésre?

– Annak idején Sík Ferenc színházi eszközökkel díszítette fel Sütő Andrásnak ezt az igen erősen balladisztikus kamaradarabját. Nagy díszletek készültek, komoly statisztériát mozgató, jöttek a betlehemesek, látványos volt, varázslatos. De készült egy kamaraváltozata is, mert így tudtuk kisebb helyeken előadni, ezzel lehetett tájolni. Bevallom, mi színészek, jobban szerettük ezt a kamaradarabot, mert tömörebb volt, összeszedettebb, érthetőbb. Nagyobb figyelmet kapott a szerző által megfogalmazott gondolat. Tehát most, amikor én rendezhettem meg Sütő András darabját, semmit sem Sík Ferenc ellenében tettem, még akkor sem, ha azóta bizonyos hangsúlyok megváltoztak. Akkor még politikai tett volt, hogy egyáltalán megjelenhetett Magyarországon Sütő írása, hogy kimehettünk hozzá Erdélybe... Kubik Annával és Funtek Fricivel kerestük fel Marosvásárhelyen, de csak a kertben beszélgethettünk, mert tele volt a lakás lehallgató készülékekkel. A szerző a budapesti premierre sem jöhetett el.

Hol van már az akkori Nagy-Romlás?!

– Sokat változott a világ, de nézzünk csak körül – kiháló falvak, magukra maradó öregek, elvándorló fiatalok, széthulló családok –, mi ez, ha nem Nagy-Romlás?!

Mi lehet az oka, hogy mégsem szerepel Sütő András drámája a színházak műsorán?

– Sütő kiváló alkotó, nagyszerű ember, felelősen gondolkodó értelmiségi volt, tényleg csak a legnagyobb tisztelettel tudok róla beszélni. Értékes örökséget hagyott ránk mint író és drámaszerző, de szerintem elsősorban „költő” volt. Az *Advent a Hargitán* tulajdonképpen rím nélküli vers. Ezt a szöveget nem lehet átírni, vagy saját szavainkkal helyettesíteni. Nem könnyen adja meg magát. Találgatok: talán ezért nem merik műsorukra tűzni a színházak, pedig gyönyörű költemény.

Voith Ágival a Tóth Ilonka Riportereként

Mondok egy verset! Ady Endre: *Magyar jakobinus dala*. Annak idején ezzel felvételizett a Szkéné Színházba. Többször nyilatkozta, hogy ezt az egy verset tudta. Ez igaz?

– Áááá... Nem! Ez volt az a vers, amelyet a legnagyobb biztonsággal tudtam.

Pedig az iskolában volt memoriter, és gondolom, iskolai ünnepségeken is kellett verset mondania.

– Jaj, nagyon sokszor kellett verset mondanom, de nem szerettem. Nem a versekkel volt bajom, sőt: nagyon is sokat olvastam, kívülről tudtam, de inkább csak magamnak mormoltam. Biztos volt bennem valami kamaszos ellenállás. Ehhez is fel kellett nőni. Az biztos, hogy rajtam nagyon sok jó és rossz élethelyzetben segítettek a versek. Élni segítettek! Ezért tartom fontosnak az olvasást, a versmondást.

Az egyik csíkcsmortáni verstáborukban részt vett diáklány blogjában olvastam, hogy tanárként először a saját vers megtalálásáról beszél a fiataloknak.

– Ez a legfontosabb: megtalálni a magunk versét. Nem azt kell választania egy versmondónak, amelyik tetszik, mert lüktet a ritmusa vagy szépen csilingelnek a rímei, esetleg valaki más azzal nyert szavalóversenyt. A saját, nehezen megfogalmazható érzéseimet, gondolataimat kell felismernem a versben. Mintha helyettem írta volna – jobban, pontosabban, árnyaltabban – a költő, mindazt, ami engem is foglalkoztat. Ennek felismeréséhez önismertre van szükség, és persze irodalomismeretre is.

Megtalálta már a maga versét?

– Sok olyan vers van, amelyet sajátomnak érzek. Nagyon szeretem például Baka István költeményeit. Gyakran eszembe jut – talán a saját gyermekeim, a tanítványaim, a fiatal kollégák és egyáltalán a jövőnk miatt – *A megszületőnek* című verse.

Elmondja?

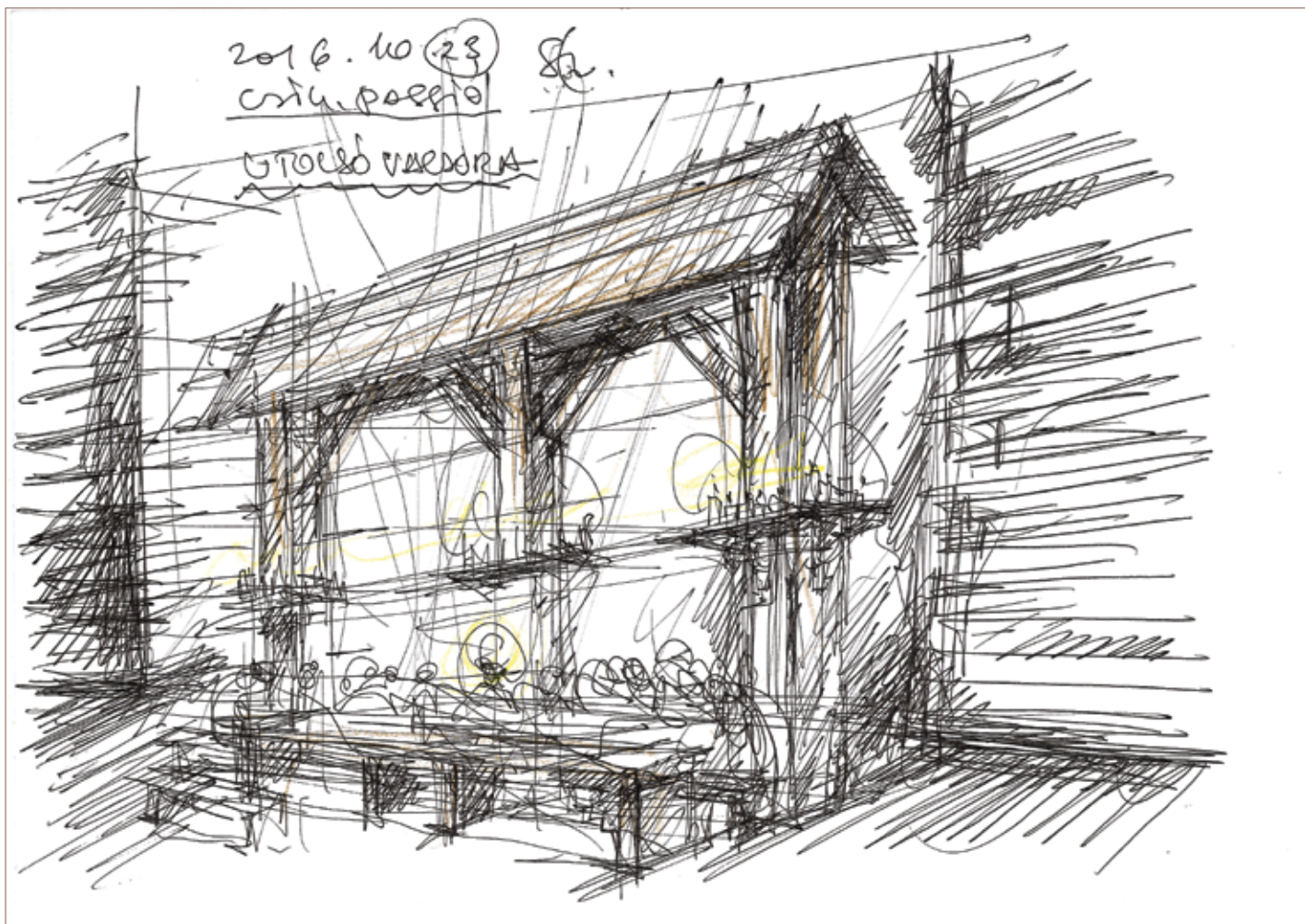
– A befejező sorokat idézném: „...amiért megszületned, élned / érdekes, bennünk nem leled meg; / hogy újra mondd az anyanyelv / minden szavát, meg kell születned, / hogy a világot elnevezzed: / a szépet szépné, a szerelmet / szerelemnek, az igazságot / igazságnak, és magadat, / akiben előbb lesz az élet: / minden jövődő kezdetének.” Nagyon fontos: „...akiben előbb lesz az élet...” A mi generációnknak szerencséje volt. Mi nem éltünk meg világháborút, mi '56-ban kisgyerekek voltunk, '68-ban sem voltunk még katonakorúak. Azt szeretném, ha gyermekeinknek sem kellene megélniük semmilyen borzalmat. Még akkor sem, ha tudjuk, ezek a nagy kataklizmák megerősítik az embert. Szívből drukkolok, hogy a mai fiatalok meg tudják fogalmazni a saját, érvényes világukat. Képesek legyenek értelmezni az igazságaikat. Ehhez kellenek a versek, a komoly kérdésfelvetések, az elgondolkodtató irodalmi alkotások. Ha kérdeznék, elmondom a véleményemet – de csak, ha kérdeznék. Bízom benne, hogy tudnak valamit hasznosítani abból, amit tőlem hallanak. De a saját világukat nekik, maguknak kell megnevezniük, megteremteniük. Szerencsére itt a színházban ehhez minden lehetőség adott.

Ezek a gondolatok is túlmutatnak a színházon!

– Történelmi időket élünk. Az egész európai létezés – ki merem mondani – komoly veszélyben van. Féltem a nyelvünket, a hitünket, a kultúránkat, a szokásainkat, a hagyományainkat. Én ragaszkodó ember vagyok: nagyon szeretem a hazámat, a szülőhelyemet, és nem szeretném, ha bármiről is le kellene mondanunk, ha elvtelen alkalmazkodásra kényszerülnénk.

FILIP GABRIELLA

| fotó: Eöri Szabó Zsolt

Csíksomlyói passió. Székely László díszletterve

Papp Sándor Zsigmond

Három arab egy esküvőn

Harmadjára is úgy jön be, mint egy királynő.

Az állát felemeli, mellét kidobja és nem is lép, hanem inkább vonul, mint egy lusta uszály a Dunán, tavasszal. Újra, vakkantja Szigetvári, és látom, hogy mindjárt robban. Belekezd, „a színházban minden gesztusnak meg kell ágyazni” kezdetű monológjába, amit egyre nagyobb hangerővel ad elő, a végét mintha már egyenesen mikrofonba üvöltene, hogy aztán percekig rája a körmét. De most hallgat, talán ő is nehezen kelt fel, kicsit még az ágyban ragadt, kásás, kilapult fejjel. Maga egy sértődött cseléd, teszi hozzá, és Teréz Ágnes újra bejön.

Teréz három vagy négy éve végezhetett, de maguk között még nem hívják színésznek. Hosszú, barna hajú, aki még akkor is vaskos marad, ha alig eszik valamit. Vaskos, és ha nem figyel oda, darabosan mozog, mintha a test mélyen legbelül már tudná a szerepet, a frusztrált cselédét, de az esze még nem akar engedelmeskedni. Még küzd a királynőért. Nem szeretnék rosszat mondani róla, mert ő az egyetlen, aki figyel rám, ha ritkán megszólalok próba közben. Nagy kék szemével szinte rám tapad, ha Szigetvári engedné, több kérdést is feltenne. Szünetekben néha mellém lép, ezt a részt nehéz volt megírni, kérdi, majd ábrándosan néz rám, mintha azt szeretné elérni, hogy egyszer ő írja magát, szabadon, jelzők nélkül.

A *Három arab*bal kínlódunk. Ahogy telnek a napok, úgy érzem egyre rosszabbnak a címet, már nem is tudom, hogy miért ez lett végül.

Boróky, a főszereplő kezd bele mindig abba a viccbe, hogy három arab megy a sivatagban, de soha nem tudja befejezni, mert a cselekmény, a remélhetőleg lendületes vígjátéki cselekmény mindig elsodorja a poént. Pályázatra írtam, és inkább a pénz miatt. Azt hittem, mert összehoztam néhány jó hangjátékot, már a színházhoz is értek. Egy fenét. Rossz hallani a mondataimat, igazából úgy lógnak a szereplőkön, mint a túlhordott kabát. A legtöbbet ott helyben kijavítanám, átírnám, de nem csinálhatok magamból tiszta hülyét, már így is elkezdtek piszkálni. Ezért is jön jól Teréz érdeklődése, aki félig lehunytt szemmel próbál belátni a kulisszák mögé, miért lesz a végén Boróky mégis boldogtalan, miközben nevetni kellene, kérdezi.

A negyedik hét végén, a már nem használt díszletek között húzza le először a sliccem, és még mielőtt arra gondolhatnék, hogy ez igazából meg se történhet, mert nem hiszek a közhelyekben, lustán mozgatni kezdi a fenekét. Innen egy kicsit minden megváltozik. Már el tudom magyarázni neki, hogy az az alapvető baj, hogy a *Három arab* drámának készült, igazi magyar drámának, de aztán döntenem kellett a siker vagy a lehetséges díjak között, és én az előbbi választottam. De most már tudom, hogy tévedés volt, fatális tévedés, mert irtózom a közönség azonnali reakciójától, a nevetéstől vagy az ideges mocorgástól, igazából sosem találkoznék a nézőkkel, a művészet lassan és észrevétlenül ható erejében hiszek, hadarom egy szuszra, és úgy tűnik, hogy Teréz teljesen

„Teréz később nevetve meséli a díszletek között, hogy lábra kapott az a pletyka, hogy valójában az igazgató távoli rokona vagyok, ezért fogadta el a zsűri a *Három arabot*. De ne vegyem a szívemre, túl sok volt mostanában a szolid bukás, ezért mindenki parázik, mondja, és már dörgölőzik is hozzám, egy olyan nő szenvedélyével, akinek a jó szex számít szerelmi vallomásnak.”

érti, amit mondok. Hát ezért boldogtalan Boróky, zárom a mondanómat, mert hirtelen minden összeáll a fejemben.

És a cseléd, néz rám.

Ő is, csak nála ez jóval bonyolultabb, felelem.

A darab a főpróba előtti héten sem lódul meg, pedig ilyenkor már illene. Szigetvárin is érzem a tanácsalanságot. Egyedül Teréz táltosodott meg, valahogy egyre több színt visz a szerepébe, egy idő után az egyik korábban kihúzott jelenetet is visszaüllesztik a darabba, és ennél nincs is nagyobb dicséret, mert az szinte teljesen róla szól. Boróky ne-jére önti véletlenül a teát, aki emiatt lehordja a sárga földig. Teréz ezt most olyan átéléssel hozza, olyan sok színnel, hogy már azt is elhisszük neki, hogy tényleg köze lehetett ahhoz, hogy Boróky házassága megromlott, és ez az egész nem is a teáról szól, inkább a nyílt beismerésről, a bűn felvállalásáról. Színes és eleven játék. Kár, hogy minden olyan fákó körülötte.

Teréz később nevetve meséli a díszletek között, hogy lábra kapott az a pletyka, hogy valójában az igazgató távoli rokona vagyok, ezért fogadta el a zsűri a *Három arabot*. De ne vegyem a szívemre, túl sok volt mostanában a szolid bukás, ezért mindenki parázik, mondja, és már dörgölőzik is hozzám, egy olyan nő szenvedélyével, akinek a jó szex számít szerelmi vallomásnak. Őt már nem verik át sem virággal, sem túl hosszú mondatokkal.

Nem sokkal a bemutató után bukunk le. A Borókyt játszó Nagy Illés nyit ránk, a helyzet félreérthetetlen. Ott vagyok Teréz szájában, meg sem tudok mozdulni, félre sem tudom lökni. Nagy Illés arcán inkább a kajánságot látom, és nem a meglepetést, mintha egy kimondottan logikus jóslat teljesedett volna be itt és most. Nem mondja el senkinek, nyugtatgat később Teréz, de tudom, hogy ezt ő sem hiszi. Igazából nem tudja megsaccolni, hogy mi lehet ennek a vége, a színház

kiszámíthatatlan, szavalja kétségbeesetten, és ebben már van valami a későbbi nagy alakításokból.

A *Három arab* mérsékelt sikert arat, karakteres bukáshoz sok, telt házhoz kevés. Már éppen azt terveztem, hogy hazautazom, és itt hagyom ezt az egészet a fenébe, Teréznek meg küldök egy sms-t, hogy így alakult, bocs mindenért. Hullámokban önt el a szégyen, hogy nem tudtam bogot kötni a farkamra. Már látom, hogy mindenki úgy mesél majd erről, hogy szó szerint én basztam el a darabot, és az igazgató, aki valóban rokonom, finoman megkér, hogy jó ideig ne is jöjjenek erre, ez egy komoly társulat és nem a randivonal. Nem is tudok aludni, már a boltban is úgy tűnik, hogy mindenki engem méreget, a telefonom néha idegesen csörren egyet, ismeretlen szám a képernyőn, az ismerősök bezzeg nem hívnak, nem kunyerálnak tőlem szakmai jegyet, ami állítólag mindennél jobban jelzi, hogy hol is tartunk.

Hétfőn hajnalban jut eszembe a mentőötlet, ahogy Boróky alakja is hónapokkal ezelőtt. Nem is nagyon töprengek rajta tovább, gondolkodás nélkül hajtok a virágboltba. Igazából már majdnem harmincöt vagyok, viszonylag stabil egzisztenciával, saját lakással és autóval, így senki sem lepődhet meg igazán azon, hogy meg akarok házasodni. A legbonyolultabb egyenletek is magukban rejtik a megoldást. Teréz úgy sikít, amikor letérdeklek elé, mint aki sosem hallott az egyenletekről. Igent mond, és innen már egy másik műfaj kezdődik, a Nagy Illés felvezette tragédiából romantikus szerelmi történet lesz. Mindenki gratulál, és úgy érzem, hogy a kisvároson is valamilyen megkönnyebbülés suhan végig.

A *Három arab*ról ekkor már úgy írnak, hogy biztató kezdet, a fővárosba is meghívják az előadást, az igazgató kétszer is felhív egy nap, hogy mikor fogok már bele a következőbe. Arra célozgat, hogy ebben természetesen Teréz játszhatná a főszerepet, és én már látom magam Móriczként, ahogy beülök a pénztárba és nézem, hogy kik váltanak jegyet a darabomra, azt jegyzetelem, hogy mikor harsan fel nevetés odabent, mert meg kell fejtenem a siker egyenletét is, mert tartozom ennyivel a leendő nejemnek.

Nyár végére tűzzük ki az esküvőt, de valahogy túl gyorsan rohanak a napok. Többnyire a darabon dolgozom, és próbálok nem gondolni semmire. Arra például, hogy Teréz lusta lett, már csak az ágyban akarja és gyorsan, mert rohannia kell a próbára, valahogy kinyílt előtte az élet. Nekem is jobban állnak kézhez a mondatok, bár túl simák és engedékenyek, igazából mindet ki kéne húzni, mert a művészet mindig a húzáson túl kezdődik, magyarázom Teréznek, de ő csak sürget, hogy fejezzem be, mert már látni akarja magát a kormányfő cserfes feleségeként.

Aztán már csak arra emlékszem, hogy az új öltönyömben állok a mosdóban, és a sírás fojtogat. De én nem voltam soha igazi lázadó. Még a latinóráról sem lógtam el. Most is megtörlöm majd az arcom, legyűröm a kételyeimet, és igent mondok minden kérdésre. És tudom, hogy ezzel életem legnagyobb szerepét kezdem majd el, kevés tapssal és kurva sok felvonással. És ebben egyetlen mondatot sem lehet majd átírni. Klasszikussá válik mindegyik. Végül is ezt vártam a színháztól, nem?

Beszél a pap és én csak mondogatom magamban, hogy három arab megy a sivatagban, amikor azt mondja az egyik... És végre hallom, hogy valaki tele szájjal, önfeledten röhög mögöttem.

NEMZETI SZÍNHÁZ

9. MŰSOR

1957. március 9-től április 2-ig

Napok	Hány- dika	Első- adatok száma	Nemzeti Színház	Hány- dika elő- adatok száma	Rendezés Felügyelet	Délelt	Első- adatok száma	Katona József Színház	Hány- dika elő- adatok száma	Rendezés Felügyelet
Szombat	9					Bajna 3	101	Pygmalion	309	Gellért E. Hátai D.
Vasárnap	10					Bajna 3	102	Warrenné mestersége	2 202	Major T. Vadász I.
Hétfő	11					Borsányi 3	103	Sipsirica	34	Gellért E. Sprock Gy.
Kedd	12						104	Galilei	32	Gellért E. Demján L.
Szerda	13						105	Warrenné mestersége	3 203	Major T. Hátai D.
Csütörtök	14						106	Pygmalion	310	Gellért E. Pethes Gy.
Péntek	15						107	Fáklyaláng	123	Gellért E. Demján L.
Szombat	16					Megyeri 3	108	Galilei	33	Gellért E. Turján Gy.
Vasárnap	17					Vizvári 3	109	Warrenné mestersége	4 204	Major T. Sprock Gy.
Hétfő	18						110	Galilei	34	Gellért E. Hátai D.
Kedd	19						111	Tartuffe	193 410	Major T. Turján Gy.
Szerda	20						112	Pygmalion	311	Gellért E. Pethes Gy.
Csütörtök	21					Jászai 3	113	Sipsirica	35	Gellért E. Vadász I.
Péntek	22						114	Galilei	35	Gellért E. Hátai D.
Szombat	23					Bartos 3	115	Pygmalion	312	Gellért E. Turján Gy.
Vasárnap	24	50	Bánk bán (megnyitó előadás)	245 520	Major T. Hátai D.		116	Warrenné mestersége	5 205	Major T. Vadász I.
Hétfő	25	51	Mirandolina	42	Major T. Demján L.	Gashányi 3	117	Sipsirica	36	Gellért E. Pethes Gy.
Kedd	26	52	Mirandolina	43	Major T. Sprock Gy.		118	Sipsirica	37	Gellért E. Turján Gy.
Szerda	27	53	Az ember tragédiája Kezdetek du. 4½ óra	57 773	Gellért E. Major T. Hátai D. Demján L.		119	Pygmalion	313	Gellért E. Pethes Gy.
Csütörtök	28	54	Az ember tragédiája Kezdetek du. 4½ óra	58 774	Gellért E. Major T. Hátai D. Vadász I.		120	Pygmalion	314	Gellért E. Sprock Gy.
Péntek	29	55	Bánk bán	246 521	Major T. Hátai D.		121	Warrenné mestersége	6 206	Major T. Demján L.
Szombat	30	56	Phaedra (bemutató előadás)	1	Major T. Sprock Gy.	Császár 3	122	Galilei	36	Gellért E. Vadász I.
Vasárnap	31	57	Bánk bán	247 522	Major T. Vadász I.		123	Tartuffe	194 411	Major T. Turján Gy.
Hétfő	Apr. 1	58	Phaedra	2	Major T. Sprock Gy.		124	Galilei	37	Gellért E. Demján L.
Kedd	2	59	Az ember tragédiája Kezdetek du. 4½ óra	59 775	Gellért E. Major T. Hátai D. Hátai D.		125	Warrenné mestersége	7 207	Major T. Pethes Gy.

KÉSZÜLETBEN: Nemzeti Színházban: Racine: Phaedra; Garcia Lorca: Véres menyegző. Katona József Színházban: B. Brecht: Jó embert keresünk
Vendégjáték: Dunsentele, 1957. március 13 (szerda) du. 5½ Tartuffe (192/409)

Az előadások du. 5½ órakor kezdődnek.

stott: 1957. március 8-án

MAJOR TAMÁS
igazgató

ÜGYELETES SZÍNHÁZI ORVOSOK:

dr. Halász István (330-324)
dr. Deutsch Aladár (121-499)
dr. Komáromi Béla (131-941)

Betegség esetén a titkári irodában történő egyidejű telefonbejelentés mellett a t. tagok közvetlenül
szíveskedjenek az ügyeletes színházi orvost vizsgálatra kihívni

Csak színházi orvos által adott bizonyítvány érvényes

A betegséget azonnal jelentsük az SzTK körzeti orvosnak!

HATVAN ÉVE TÖRTÉNT...

» 1957. február 10.

Mészáros Ági, a Nemzeti Színház művésze a Népakarat című lapban nyilatkozott: „rájöttem, hogy ha most nehéz is a helyzet, nekünk, magyaroknak itt, s csakis itt a helyünk. Mi, színészek, orvosok vagyunk: a lélek orvosai; és mint a test orvosainak, kötelességünk, hogy gyógyítsunk. Nekünk a lelkeket itt kell felüdíteni, megnyugtatni, a költő szavait fennen hirdetni: »Hazádnak rendületlenül...«” A cikkből kiderült, hogy a színésznő a Magyar Néphadsereg Színházában (akkoriban nem Vigszínháznak hívták) Kodolányi János *Földindulás* című darabjának női főszerepére készült. A minisztérium azonban utasította Magyar Bálint igazgatót, hogy a darabot később tűzze műsorra. Mészáros Ági végül nem játszott az előadásban.

» március 7.

A Nemzeti kamaraszínházában, a Katona József Színházban felújították George Bernard Shaw *Warrenné mestersége* című színjátékát. A címszerepet Titkos Ilona és Ladomerszky Margit alakította. Vivie-t Temessy Hédi és a Miskolcra frissen szerződött Zolnay Zsuzsa játszotta.

» március 13.

A Nemzeti társulata Dunapentelén – vagyis Sztálinvárosban, a mai Dunaújvárosban – előadta a színház egyik legnagyobb sikerét, Molière *Tartuffe* című vígjátékát. A címszerepben Major Tamás lépett színpadra.

» március 15.

Több olyan művész kapott Kossuth-díjat, akinek pályafutása kötődött a Nemzeti Színházhoz. Ekkor kapta meg az elismerést Németh László író („eddig irodalmi munkásságáért, különösen *Égető Eszter* című regényéért és *Galilei* című drámájáért”), Marton Endre rendező („Garcia Lorca *Bernarda bája* és Sartre *Föbelövendők klubja* rendezéséért”) és Timár József színművész („évek óta sorozatosan nyújtott kiváló drámai színészi működésért, legutóbb Gorkij *Éjjeli menedékhely* egyik szerepének alakításáért”).

» március 24.

Öthónapos szünet után újra megnyitotta kapuit a Nemzeti Színház. A díszelőadáson Katona József drámáját, a *Bánk bánt* játszották. A Népszabadság kiemelte, hogy a „színház együttese a nagy magyar drámaíró zseniális alkotásához méltó előadásra készül. Csupán néhány változás lesz a régi szereposztásban. II. Endrét Bodor Tibor, Mikhál bánt Barsi Béla Kossuth-díjas, Myska bánt Fenyő Emil alakítja. A rendezés Major Tamás és Vámos László, a díszletek Oláh Gusztáv munkája.”

» március 30.

Tőkés Annával a címszerepben, Somlyó György fordításában színre került Jean Racine *Phaedra* című öt felvonásos tragédiája. A fordító arra a kérdésre, hogy aktuális-e ma ez a színmű, így válaszolt: „Lehetne azt is mondani, hogy a szerelem, az akaratlanul is bűnboszór és az embert felemelő szenvedély: ma is és mindig »aktuális«. De ez csak féligazság volna. A racine-i költészet igazi aktualitását az adja, hogy ő a modern emberi egyéniség felszabaddulásának egyik első, nagy költője. Neki köszönhető az emberi lélek valóságos belső szerkezetének bátor felfedezése.” (Népakarat, 1957. március 26.)

Amiről a színházműsor mesél

A Nemzeti Színház 1956. október 23-tól 1957. március 24-ig tartott kényszerpihenőt. A harcokban megsérült épület öt hónapos szünet után nyitotta meg újra a kapuit Katona József drámájával, az *Bánk bánt* (amely verzió 1951 óta volt műsoron). Az 1955 óta játszott *Az ember tragédiája* is műsorra került, és az új bemutatóra sem kellett sokáig várni: március 30-án volt a *Phaedra* premierje.

Amíg a Blaha Lujza téri épület rekonstrukciója nem készült el, a Katona József Színházban (akkoriban a Nemzeti kamaraszínház) igyekeztek minél több bérletes előadást megtartani. 1957. februárban és márciusban minden nap játszottak. Mivel 1957. február elsejétől csak éjfélkor lépett életbe a kijárási tilalom, a színházakban is később, már fél ötkor kezdődtek az előadások. A *Galilei* mellett műsorra tűzték az 1956 nyarán bemutatott *Sipsiricát*, valamint két régi sikert: a *Tartuffe*-t és a *Pygmalion*-t.

A Nemzeti épülete a forradalom napjaiban... | fotó: FORTEPAN / Nagy József

ÚJRAKEZDÉS 1957 TAVASZÁN

A Nemzeti Színház épülete megrongálódott a Blaha Lujza téri harcokban, 1957. március 24-éig tartott kényszerpihenőt. Hogyan alakult az ország első színházának műsorpolitikája a forradalom eltiprását követően? És mi történt a vidéki teátrumokban? Művészet a megtorlás árnyékában.

Az 1956-os forradalom leverését követően hosszú időbe telt, amíg a színházak élete visszatért a régi kerékvágásba. A szovjet csapatok támadása után sok művész elmenekült, mások, ameddig lehetett, sztrájkoltak. A forradalom napjaiban leváltott igazgatók közül csak Major Tamás folytathatta karrierjét, ő volt és lett újra a Nemzeti Színház vezetője. Major hosszú ideig a színházi élet korlátlan urának számított, ám az 1953-as fordulat után háttérbe szorították, a forradalom napjaiban le is váltották. Hogy régi pozícióját visszazerezze, buzgón bekapcsolódott a Magyar Szocialista Munkáspárt munkájába, részt vett az MSZMP „első szervező gyűlésein” Debrecenben, Veszprémben, Salgótarjánban – ahogyan önéletrajzában írta.

Konszolidáció klasszikusokkal

Az ország új vezetői megbíztak Majorban, tudták, hogy politikai elkötelezettsége szavatolja, hogy a Nemzeti Színházban helyreálljon a rend. A gyors eredményt késleltette, hogy a Blaha Lujza téren álló épület súlyos

károkat szenvedett, és hónapokig tartott a helyreállítása. Hiába tartottak előadásokat a Petőfi Sándor utcai Katona József Színházban (a Nemzeti kamaraszínházában), a reprezentatív Nemzetit kellett ismét birtokba venni, hogy a hatalom hirdethesse, rendben mennek a dolgok, hiszen az ország első színházának nézőterét minden este zsúfolásig megtölti a közönség.

A Nemzeti Színház 1956. október 23-tól 1957. március 24-ig tartott kényszerpihenőt. Ez alatt az idő alatt körülbelül kétfélmillió nyolcszáz ezer forint volt az elmaradt bevétel, míg a színház rendbehozatala egymillió forintba került. (Összehasonlításképp: azokban az években a havi ezer forintos bér igen jó fizetésnek számított...) Az újraindítás – csakúgy, mint 1945-ben – Katona József *Bánk bán* című művének ünnepi előadásával kezdődött. A színház vezetése ezzel a bemutatóval kifejezte, hogy fontosnak tartja az ország sorsát érintő kérdések színpadi ábrázolását. De azt is leszögezte, hogy a misztikus, „nemzeti lélekből” fakadó nacionalizmus helyett a szocialista hazafiságot tartja korszerűnek.

„A Nemzeti kiskapuján túl kopácsolás zaja fogadja a látogatót, aki csak létrák alatt, festékes vödörök kerülgetve juthat be az igazgatói irodába. Az utolsó simítások a romok nyomain” – számolt be a Népakarát című napilap a Blaha Lujza téren folyó serény munkáról. Az újságírók a direktort is megszólaltatták: „Nyakig vagyunk a munkában – mentegetőzik Major Tamás az íróasztalnál, amelyet rajzok, tervek, jegyzetek, francia, német, angol nyelvű könyvek borítanak. – Három olyan bemutatóra készülünk, amelyek mindegyikével tudunk újat keresni és – reméljük: újat adni. Új feladatokat színészeinknek, új élményt a közönségnek.”

... és a felállványozott színházépület, 1957 elején | fotó: FORTEPAN / UVATERV

A Nemzeti Színház az évad végéig George Bernard Shaw *Warren-né mestersége* című művének felújítása mellett négy bemutatót tartott. A Katona József Színházban Gellért Endre rendezésében játszotta a társulat Bertolt Brecht *A szecsuanai jólelek* című művét. A Blaha Lujza téren Major Tamás rendezte meg Racine *Phaedráját*. Federico García Lorca *Vérnász* című művét Marton Endre vitte színre. Május végén Várkonyi Zoltán volt a rendezője a *Tisztújítás* című Nagy Ignác-vígjátéknak, az 1956/57-es évad utolsó bemutatójának.

Shaw-ra és Brechtre elsősorban a kapitalizmus bírálata és a forradalmi mondanivaló miatt esett a választás. A Népszabadság kritikusa, Kemény György szerint a két szerző „művészi példája beszédes bizonyíték mindazokkal szemben, akik a l'art pour l'art elvét hirdetik, hogy lehet irányzatos, tendenciózus irodalmat csinálni, lehet agitálni a színpadon, lehet agitátor az író, csak tehetség, a valóságból kinőtt igazság, helyes világnézet és igaz ügy kell hozzá.”

A Nemzeti a politizáló színház mellett tett hitet, de Major Tamás arra is hangsúlyt fektetett, hogy a színház visszaszerezze művészi és irodalmi rangját. A García Lorca-ösbemutató Illyés Gyula fordításában jeles irodalmi és színházi eseménye volt az évadnak.

Szó volt arról is, hogy új magyar drámát is színre visznek. Megbeszélések folytak Karinthy Ferencsel, a *Szellemidézés* azonban csak a következő évadra készült el. Helyette jött a *Tisztújítás*. A művet a többpárti választás szatírájaként is lehetett értelmezni. „Szerencsére erre nálunk mégsem került sor” – nyugtatgatták magukat a nézők.

Major türelmetlen

A Nemzeti Színház igényes műsorpolitikájának kialakításával párhuzamosan Major Tamás egyre türelmetlenebbül bírálta a színházak ön-

álló műsortervezését, melyet 1956 nyarán engedélyeztek. Az sem volt inyére, hogy a forradalom eltiprása után a polgári drámaírók műveinek bemutatói a hatalom elleni tüntetésre adtak alkalmat. Kállai Gyulának, a forradalmi munkás-paraszt kormány tagjának írt feljegyzésében így számolt be ezekről a jelenségekről: „Békéscsabán előre eladták tizennégy előadásra a gyorsan előszedett *Mária főbadnagy* című operett-hez az összes jegyeket. Miután látták, hogy ez nem megy tovább, ezt a nyilvánvalóan tüntetési céllal összeállított műsort úgy változtatták meg, hogy az ország vidéki városainak nagy részében olyan »szórakoztató« darabokkal politizálnak, mint a *Szabin nők elvablása*, a *Bubus*, vagy egész hihetetlen módon nívótlan darabokkal. Nógrádi [Róbert] rendező panaszkodott nekem, hogy az egyik fércmunkát a másik után rendezik Szolnokon, és már a negyedik megfeszítendő feladatot kapja.”

Az újságírók többször szóvá tették, hogy milyen káros ez az irány: „valóban döresség volt Molnár Ferencet száműzni a színpadról, de vajon akkora adósság ez, hogy törlesztésében versenyt fusson színházaink fele? Ez lenne a szocialista kultúra, a munkáosztály műveltsége fejlesztésének legnagyobb mulasztása?” – írta Bogáti Péter 1957. április 28-án a Népakaratban.

Változások vidéken

A Nemzeti Színház példamutató programjának alig volt hatása a vidéki társulatok művészi törekvéseire. A kényszerűen félbeszakadt évadot egyébként sem lehetett ott folytatni, ahol októberben abbahagyták. Az igazság pillanatának eljövetele kezdetben eufórikusan hatott a színészek életére, de a forradalom bukása, a megtorlás, a visszarendeződés, a bosszúállástól való félelem újabb és újabb választás elé állította az embereket. Ebben a helyzetben nagyon nehezen lehetett dönteni, s amíg

MITEM
KUPONAKCIÓ
• 2017. MÁRCIUS 31-IG •

+ 1 magyar + 1 külföldi előadás = 40% KEDVEZMÉNY

VILÁGHÍRŰ RENDEZŐK, ÜNNEPELT ELŐADÁSOK

MITEM

MADÁCH INTERNATIONAL THEATRE MEETING
MADÁCH NEMZETKÖZI SZÍNHÁZI TALÁLKOZÓ

NEMZETI SZÍNHÁZ • BUDAPEST, 2017. ÁPRILIS 12 – 30.

mitem.hu • nemzetiszhaz.hu/mitem • facebook.com/mitembudapest • [#mitem](https://twitter.com/mitem)

11 ország
23 előadás
4 színpad

J. W. von Goethe:

FAUST

Rendező: Silviu Purcărete

Radu Stanca Nemzeti Színház,
Szeben, Románia

Foto: © Mihaela Marin

Nyitás Bánk bánnal – Tőkés Anna és Bessenyei Ferenc (a Nemzeti Színház 1951-es előadásának rendezői: Major Tamás és Vámos László)

fél évvel korábban legfeljebb két táborra szakadt az együttes: lelkes kommunistákra és kevésbé lelkes, de engedelmeskedő társutasokra, 1957 elején jóval több csoport, klikk, érdekszövetség szerveződött. A színészek, rendezők egyik pillanatról a másikra váltottak társulatot, a testhezállobb szerepekért, a nagyobb fizetésért, a jobb körülményekért.

A színházi szemlélet 1956 tavaszán, nyarán megváltozott, a pártapparátus tagjai az ideológiai szempontok helyett a gazdasági mutatókat is figyelembe vették, amikor a színházak eredményességét értékelték. Nincs abban meglepő, hogy az összekuszálódott politikai helyzetben, a megváltozott gazdasági viszonyok miatt a szórakoztató darabok túlsúlyba kerültek.

Jól jellemzi a kialakult helyzetet Boda István *Színházi gondok* című írása, mely a debreceni Csokonai Színház válságáról szól, s a Hajdú-Bihari Naplóban jelent meg 1957. március 31-én: „A színház belső békéjében is megpattant valami. Háborúságok, csatározások dúlnak, s a bizonytalanság élénkülő tüzei lobognak. Politikai kiegyensúlyozatlanság és emberi tétovaságok jelzik, hogy az elmúlt események őket is vívódásra készítik. Az együttes harmóniájában újabb és újabb disszonanciák hangzanak, jelezve azt a roppant feszültséget, mely, ha idejében nem rendeztetik, tragikus rövidzárlatot okozhat.”

A felemás állapot csak az évad végéig tartott, a leköszönő direktort, Téti Árpádot a debreceni születésű, erős kezű, korábban a minisztérium színházi osztályát vezető Both Béla váltotta az igazgatói székben, s ezzel lezárult a Csokonai Színház jeles korszaka, melyet a legendás színész, rendező, igazgató nevével jelöl a színháztörténet.

A személyes történetek sem érdektelenek. Különös forrásértékkel bírnak Móricz Virág 1956-os jegyzetei, melyek a Móricz Lili–György László színészpár sorsát is bemutatják. A napló 1956. december 13-án kelt bejegyzéséből kiderül, hogy Móricz Lili „összeesztett a szolnokiakkal, nem akar visszamenni, és ezt nála meg is értem. Az utolsó lökést az adta hozzá, mikor megtudta, hogy a színház a *Bánk bánnal* nyit, és nem rá osztották Gertrudist. [...] Laci kedden, a sztrájk első napján elment Szolnokra a holmijukért, vonaton, pár nap múlva pedig megy Szegedre, *Az osztrai példában* főszerepet játszani. Bessenyei azt mondta neki a szövetségben: Eridj, te örült, bár engem hívnának vendégszerepelni!” (Holmi, 2003. 594–595.)

Akkor persze még nem tudhatta, hogy Illyés Gyula művét Szegeden betiltják a „szovjet elvtársak kérésére”? Hogy miért, azt még a korszak tanúi sem értik. Szerencsére Major Tamás már idézett feljegyzése erre is választ ad: a nézők „a magyar zászló kibontásának jeleneténél szerveztek tüntetést”.

Ezek az elszigetelt színházi események nem váltottak ki visszhangot, nem buzdítottak a márciusi újrakezdésre. A hatalom azonban nem tűrt tüntetést a nézőtérén, nem szerette a zúgó tapsot, fenyegetőnek érezte a halk morajlást. A bosszú nem maradt el. Megfélemlítésül kiváló színművészeket, rendezőket fogtak perbe, s ítélték el. S mindenkit megbélyegeztek és megbüntettek, aki a forradalommal rokonszenvezett...

GAJDÓ TAMÁS

Baló Elemér (Korytov), Mészáros Ági (Léna) és Ladányi Ferenc (Voropájev) Pjotr Andrejevics Pavlenko: Boldogság (Nemzeti Színház, 1949. december 21.)

„NEM EGYSZER RENDŐR RÁNGATOTT LE A PÓDIUMRÓL”

Baló Elemér konok küzdelme a színpadért

A lexikonok szócikkei alapján Baló Elemér (1892–1970) színművész nagyszerű pályát futott be. Kitűnő szerepeket kapott, 1945-ben alapítója és 1948-ig alelnöke volt a Magyar Színészek Szabad Szakszervezetének, 1959-ben érdemes művész kitüntetéssel ismerték el gazdag életútját. Élete végén a Nemzeti Színházban vagy három tucatnyi szerepet is eljátszhatott. A színművész mégsem volt elégedett sorsával, ahogyan erről különös önéletrésztében beszámolt.

Baló Elemér 1956-ban – sajnos azt nem tudjuk, hogy a forradalom előtt vagy a forradalom után – kilenc sűrűn teleírt oldalon összefoglalta pályafutását. Önéletrajzát nem dicsekvésnek szánta. Írásával mellőzöttségére hívta fel a figyelmet.

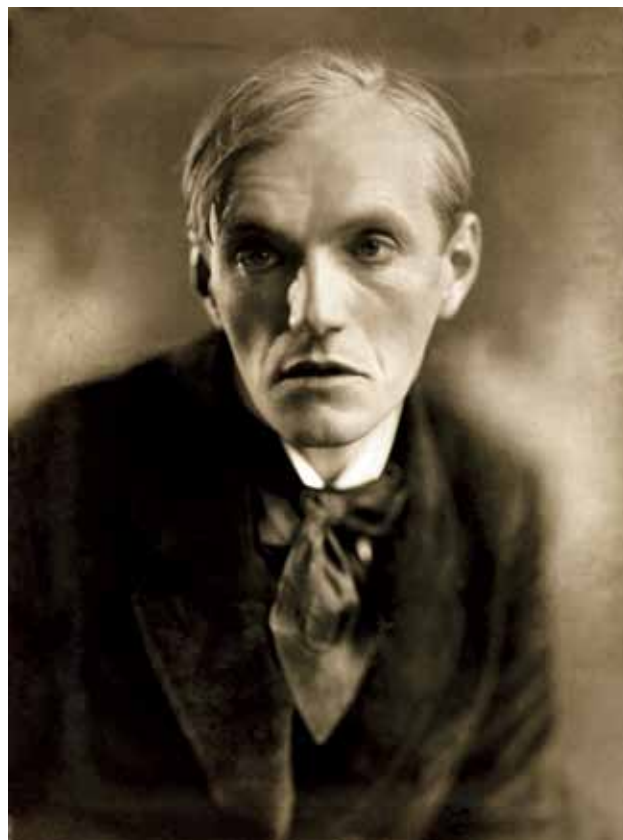
Fiatal színészként számos jelentős szerepet megformált Baló. Tépett, riadt megjelenése, rekedt hangja, ideges lényé azonban csupán egyetlen típus megismerésére tette alkalmassá. Nyert ügye volt, ha erre a figurára volt szükség a színpadon. Összeférhetetlen természete, 1919-es szerepvállalása, a legális és illegális munkaspártokkal fenntartott kapcsolata miatt azonban még ezeket a jellemeket is inkább mással játszották a színházigazgatók. Ötvenhárom éves volt az 1945-ös fordulat idején. Mindenki úgy vélte, hogy a mozgalmi múltja miatt az új színházi életben meghatározó szerep illeti meg. Azzal azonban nem számolt, hogy ekkor sem sikerül érvényesülnie. A veterán kommunistát – Baló szavaival – a „Gobbi, Major, Várkonyi hármasság” nem merete teljesen mellőzni, de szerepet nem igen

találtak neki. Tréfás kedvű, örökké viccelődő pályatársai ezt azzal intézték el, hogy 1945 előtt Baló azért nem játszott, mert kommunista volt, 1945 után pedig azért, mert nem volt tehetséges. „Eddig lüktető dráma volt az életem, ezután csendes tragédia lett” – állapította meg rezignált beletörődéssel.

Idézzük fel ennek a lüktető drámának néhány pillanatát! Baló Elemér 1907-ben ismerte meg Ady Endre líráját, ifjúkori lázadását a poéta versei szívták. „Hetedik osztályos voltam az udvarhelyi reálban, és egy borongós őszi napon bánatomban megvertem a matematika tanárt, aki sértő módon nyilatkozott a költő személyéről. Az ország összes középiskolájából ki akartak zárni. Szabó Dezső közbelépésével konziliumt aratva (csendes eltávolítás) úsztam meg az esetet.” A fiatalon évekig középiskolai tanárként dolgozó Szabó Dezső író *Életem* című kötetében szót a rendbontásról – Baló művészi rátermettségét pedig így összegezte: „a terhelt, dekadens, elgurult ember szerepkörében elsőrangú játékot tudott nyújtani.”

Törzs Jenővel (balra) a Bűn és bűnhődésben (Magyar Színház, 1933)

Oswald szerepében (Ibsen: Kísértetek, Renaissance Színház, 1924)

De hogyan került a budapesti születésű Baló Székelyudvarhelyre? Ismét őt idézzük: „Összesen hét középiskolából csaptak ki. Mindenütt, mint fegyelembontó lázítót, forradalmárkodót...”

Végül magánúton leérettségizett, s 1916-ban a színiakadémián szerzett oklevelet. Harcolt az első világháborúban, hadirokkantként szerelt le. A Nemzeti Színház 1918-ban szerződtette. Anarchista elveivel Szamuely Tibor hatására már korábban szakított, így nem meglepő, hogy 1919-ben a proletárdiktatúra lelkes híve lett. A bukás után a színház igazoló bizottsága „nemzetietlen és hazafiatlan” magatartása miatt el is távolította az együttesből. A Madách Színház társulatába került, melyet elsősorban a frontról hazatért katonaszínészekből szerveztek. Itt – többek között – Karinthy Frigyes *Holnap reggel* című drámájában Olson Irfő finn mérnök szerepét alakította. A színház azonban megszűnt, s Baló Elemér állandó kenyér nélkül maradt. Ekkoriban jelenhetett meg amatőr kiadásban *Vízió az arénában* című kötete, melyet az első világháború idején és az 1920-as évek elején született verseiből állított össze.

Úgy tűnt, hogy Bárdos Artúrnál révbe érhet, hiszen 1922-ben a Belvárosi Színházban megkapta Jean Sarment *Árnyhalász* című darabjának főszerepét. Bárdos húsz évvel később *Játék a függöny mögött* című művében arról számolt be, hogy a nehéz és fárasztó próbák után idegkimerültségében Baló öngyilkos akart lenni: „Valóságos lelki kezelésbe kellett vennem, hogy bátorságát, önbizalmát helyreállítsam. Nem tudom, volt-e még erre eset, de Baló Elemér alakításáról a bemutató után egy napilap vezércikket írt.”

Bárdos Artúr Renaissance Színházában 1924-ben hasonló sikerrel formálta meg Henrik Ibsen *Kísértetek* című művében Oswald alakját, majd összeveszett az igazgatóval... Ezután jobbára alkalmi elő-

adásokon és szavalóesteken lépett fel. Politikai meggyőződése miatt állandó szerződéshez csak ritkán jutott. Néhányszor mégis sikerült meggyőznie a kritikusokat, hogy helye van a magyar színházi életben. Amikor 1933-ban a Magyar Színházban Raszkolnyikov szerepét játszotta a Dosztojevszkij-regényből készült *Bűn és bűnhődés* című Gaston Baty-darabban, a Nyugatban Schöpflin Aladár így méltatta alakítását: „Baló a problémát lelki eszközökkel oldja meg, kevés színészi apparátussal, de teljes hitelességgel. [...] munkája komplett színészi teljesítmény.”

A második világháború éveiben tagja volt a Független Színpadnak, s a Püskösti Andor-féle Madách Színházban több színjátékban is felléphetett. A munkanélküli művész ekkoriban szinte minden energiájával a függetlenségi politikai mozgalmat szolgálta. Talán nem is színpadi sikereire, hanem erre az emberfeletti munkára volt a legbüszkébb: „Harminc éven át a nép szolgálatában dolgoztam. Utaztam télen fűtetlen vonatokon. Szavaltam fűtetlen helyiségekben, vidéken és perifériákon. Szabadban is mondtam verset, még csendőrkordon előtt is, március tizenötödikén a Petőfi szobornál. Nem egyszer rendőr rángatott le a pódiumról.”

Meglepő memoárjában az 1945 utáni időszak művészi feladatairól szinte semmit sem nyilatkozott. Nem volt kedve csalódottságát ecsegetni. Keserűen jegyezte fel igazgatójáról, Major Tamásról: „Jelentéktelen, szürke, egyéniségemtől távol álló szerepeket osztott rám, amelyekkel nem lehetett semmiféle sikert elérni!”

Halálakor minden esetre szép nekrológok készültek, s temetéséről is tudósítottak a lapok.

GAJDÓ TAMÁS

Törőcsik Mari élete a színház. Erről mesél. Rendezők, színészek, próbák, előadások, filmek, kitüntetések, sikerek, bukások. A Nemzeti.

És ha az élet apró-cseprő dolgairól beszél, akkor is mindig a színházról. A jelen és a múlt között ingáznak emlékei és történetei Bérczes László beszélgetőkönyvében.

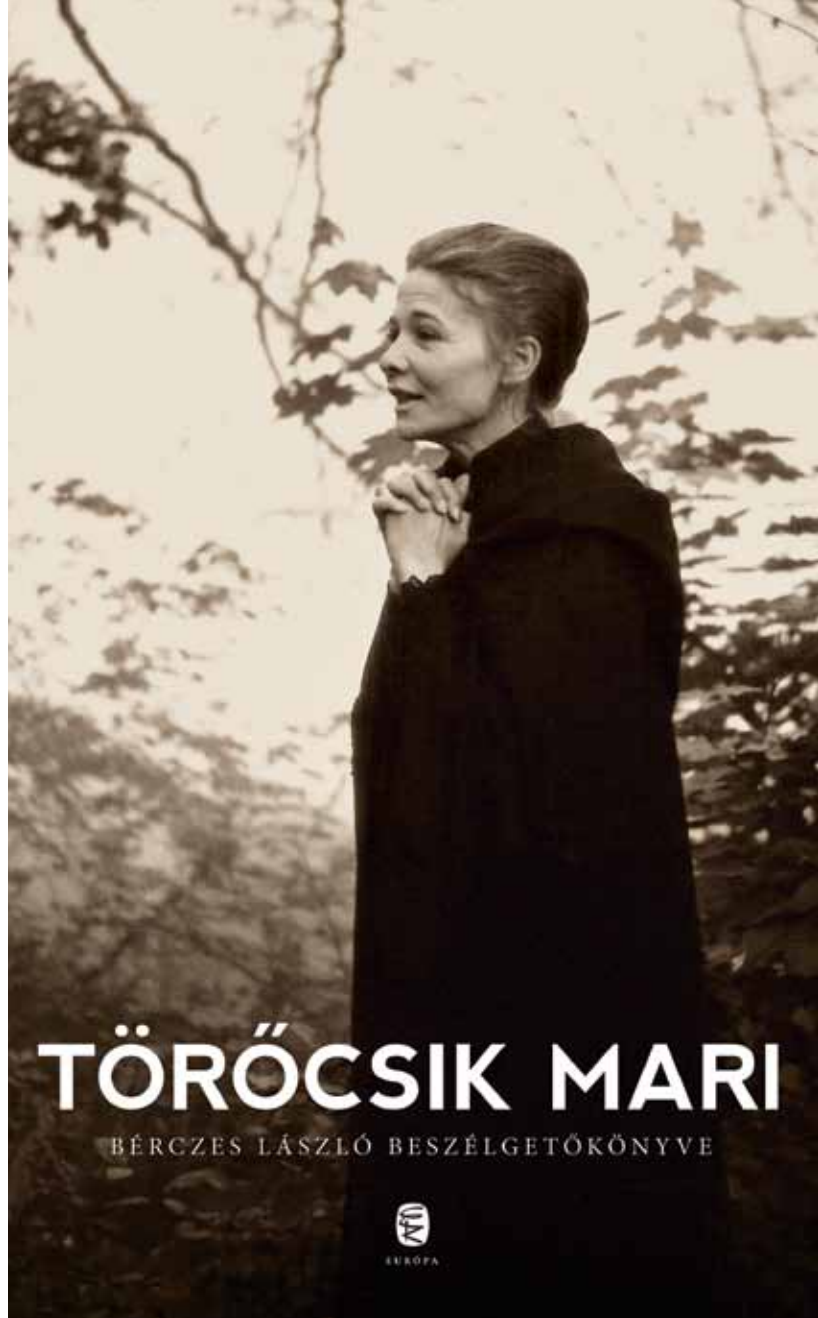
Az '56-os eseményekről, a színészi energiákról, az acapulcói kalandról szóló részlet után most egy újabbat adunk közre.

„MAJDNEM MINDENKIM HALOTT MÁR”

Nyilván sokszor eszébe jutnak a múlt szereplői.

– Nyilván. De nem szoktam én naponta „emlékezgetni”. Véletlenül, öszeveissza fel-felbukkannak a gondolataimban, a történeteimben, itt van mindenki, bennem. Mindenki emléke. Például sokszor eszembe jut Gusztó, a régi Nemzeti portása. Elöttem van, ahogy beszél értem a Herti Büfébe, vagy ahogy köszönünk neki, *Jó napot, Gusztó!* Látom magam előtt. Belőle ennyi maradt a világban. Hogy én néha látom. Aztán ennyi se. Irgalmatlan sok halottam van. Majdnem mindenkim halott már.

Ha már a „nem-színészeknél” tartunk: leírtam, amit Zsolt István, a legendás ügyelő mondott Mariról. Felolvasom: Ott volt a *Peer Gynt*. Törőcsik Solvejget játszotta, a főpróbán szegénykém ott téblábolt a baloldalon, elég rumlis pillanatok voltak, és én egyszer csak átszólók a jobb oldalról, „Mari, álljon odébb egy kicsit”. Ő meg, „Igen, már állok.” Mert azt hitte, neki szólok, pedig én a Sívó Marinak szóltam. Mondom, „Csak nem gondolja maga, hogy nálam egy főiskolás Mari lehet”. Szegényke, sírógörcsöt kapott. Na, majd elmondja ő, csak színesebben, érdekesebben, mert jobb színész, mint én vagyok. De aztán a premieren úgy tettem a színpadra, hogy azt, amíg él, nem fogja elfelejteni. Mert hát hiába, a Nemzeti Színház még nem fogadta el. Ott mindenkinek be kellett verekednie, meg kellett kedveltetnie magát.

– Nagyon szerettem őt, és ő is engem. Nézz, a *Peer Gynt* után engem leradírozott a kritika, elkönyveltek filmszínésznek. Egyetlen ember figyelt oda rám: Kárpáti Aurél. Ő akkor már nagyon ritkán írt, de engem észrevett. *Törőcsik Mari mint Solvejg nem jó, de ki kell mondani, megérkezett valaki a magyar színpadra*. Ez hihetetlenül jólesett nekem.

Zsolt azt mondja, élete végéig emlékezni fog arra, hogyan tette be a színpadra. Emlékszik?

– Hát hogyan emlékeznék.

Az ügyelő hogyan tesz valakit a színpadra?

Megfogja a két karját, nem emeli, csak fogja keményen, az ember biztonságban érzi magát, és tudhatja, hogy lesz ott valaki oldalt, akire mindig számíthat. Zsolt nem emelt be bárkit. Engem igen, és Iglódi Pistát is. Beemelte, akit szeretett. Amikor Iglódi életében először a Nemzeti színpadára lépett, nagyon félt. Ő erősen dadogott. Az érettség in a szóbeli feleletét is írásban adta be. De aztán mégis jelentkezett a főiskolára, mert egy zseniális logopédus megtanította beszélni, és onnantól bravúrosan beszélt. Nagyon ritkán, amikor rendezett, néha mintha dadogott volna, máskülönben nem. Őt beemelte Zsolt Pista. Hatalmas tekintélye volt. Erzsébet királynővel is kezet fogott...

„...nem szoktam
én naponta
»emlékezgetni«.
Véletlenül,
összevissza fel-
felbukkannak a
gondolataimban,
a történeteimben,
itt van mindenki,
bennem.
Mindenki
emléke.”

Gyerekkoromban őt választottam kedvencemnek. Pedig Tiszanánáról nem láthattam egyetlen meccsét sem. Csak a fotók alapján, meg ahogy Szepesi közvetítette. Arról álmodtam, hogy sportriporter leszek.

– Komolyan?! Engem a sport soha nem foglalkoztatott.

De hát a színésznek munkaeszköze a teste.

– Szerencsés alkat is vagyok, meg a színpadon futottam, ugrottam, csináltam, amit kellett. De tudom, most is mozognom kéne. A húgom, aki naponta 8-10 kilométert megy – na, ő az egyetlen, akit utánozni tudok –, mindig mondja, *Marika, gyalogolsz?* Mondom, *Ugyan már, Julikám, tudod, hogy folyton próbálok.* Ez őt nem hatja meg. *Nem ugyanaz! Nem ugyanaz!* Gondoltam, ezen a nyáron megpróbálom. Csak hát ebben a hőségben egyszerűen nem lehet! De ha igazán őszinte vagyok, be kell vallanom, a sportolástól egész életemben idegenkedtem. Legalább annyira, mint a politikától, és egyáltalán, bármilyen hivatal viselésétől.

Ladányi Ferencsel a Peer Gyntben

Mínthogy a világ egyik legjobb futballbírója volt...

– Így van. Aztán viccelődtek vele, kezet fog-e még bárkivel, vagy már kezet se mos haláláig?

Nagyon jó bírót volt.

– És bátor. Egyszer, szokása szerint főpróbahéten átjött a Katonába, hogy ellenőrizze a dolgokat. Grigorij Konszkijjal csináltuk a *Tányát*, és ahogy ott ügyködött, Konszkij meghallotta, hogyan szólítják. Kérdezte: *Zsolt? István Zsolt?* Bólogattunk. Konszkij elindult felé, *Megölöm!* Persze nem bántotta.

De miért akarta „megölni”?

– Mert Moszkvában megadott egy tizenegyest az angoloknak a szovjetek ellen. Ma már viccesen hangzik, de tudja, mekkora bátorság kellett ehhez egy magyarnak Moszkvában?! Meccs után úgy kellett kimenekíteni a stadionból.

Sokszor megfigyeltem már, hogy Mari olyan témákban is jártas, amikhez, azt gondolnám, semmi köze. Ilyen például a futball. Az „aranycsapatról” is úgy beszél néha, mintha járt volna meccsekre.

– Dehogyan jártam. Nem ismertem én őket. Puskással egyszer kezet fogtam, valami kitüntetést pont ő adott át.

Puskás kitüntetést adott át Marinak?!

– Fogalmam sincs, mi lehetett az, de így volt. Grosics Gyulát viszont valóban jól ismertem, mert Pénzes professzornál folyton találkoztunk. Nézem ott, és mondom neki: *Maga még mindig gyönyörű! Hogy csinálja? Azt tudja, hogy magába volt szerelmes az összes magyar nő, kivéve engem?* Azt kérdi, *Maga miért nem?* Mondom, *Mert én a Kocsisba voltam szerelmes.* Grosics kedvesen mosolygott. *Meg tudom érteni.* Amikor Kocsis fölugrott, szinte táncolt. Ő nem futballozott, hanem röpült a levegőben, és táncolt, aztán csak úgy mellesleg befejezte a labdát.

PAJTASZÍNHÁZ

Vígjáték, passió és a társulat által írt kortárs dráma is szerepelt január 28-án és 29-én a Nemzeti Színházban rendezett Pajtaszínházi Szemlén. Az ország mind a 19 megyéjének egy-egy településéről érkezett csoport. Összesen több mint ezer színjátszó lépett fel az előadásokban a Nemzeti két színpadán.

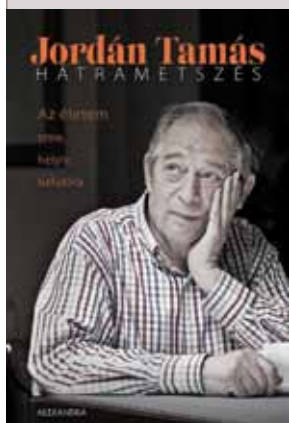

A vidéki, amatőr színházi körök indítását támogató projekt az NMI Művelődési Intézet Nonprofit Közhasznú Kft. és a Magyar Teátrumi Társaság (MTT) együttműködése révén valósult meg immár második alkalommal. A csoportok színházi tevékenységéhez az MTT szakembereket, mentorokat biztosított a társulatoknak.

SZÍNHÁZI EMBER

Geodéta volt, vagyis földmérő. És hadart. Aztán beszippantotta az Egyetemi Színpad. Geodétaként képzelte el az életét, mégis színész lett belőle (és leszokott a hadarásról). Játzott Kaposváron, teátrumot alapított Budapesten (Merlin), megszervezte a Pécsi Országos Színházi Találkozót (POSzT), volt a Nemzeti Színház igazgatója, majd újra alapításba fogott: Szombathelyen létre hozta a Weöres Sándor Színházat. Ha még nem találták ki, Jordán Tamásról van szó. *Határmetszés* című könyvében személyes hangon ír házasságokról és a lováról, barátságokról és árulásokról, versekről és alakításokról, a sajtó és a kritikusok támadá-

sairól, szakmai és politikai elfogultságokról, az alkotás örömről és az igazgatói gyomoridegről, a jó ügyért vállalt pénzszerzés megalázó aktusairól, sikerekről és kudarcokról – a színházról.

ÁDÁMOK ÉS ÉVÁK

A magyar iskoladramák színre állítása volt az idén a diákok és tanáraik feladata, és a Nemzeti Színház mentorai segítettek a több hónapos próbafolyamatot. Ennek során ismerkedtek a mai fiatalok az 1700-as évek diáksága számára írott és általuk játszott szövegekkel. A jeleneteket 14 középkori mintegy 200 diákja adta elő a Nemzeti Színházban az Ádámok és Évák ünnepe keretében. A Szolnokról indult programhoz csatlakozva a Nemzetiben a Balladaünnep, a bibliai történetek és Az ember tragédiája után az idei évadban az iskoladramák kerültek színre. A január 27-i nagyszínpadi díszbemutató résztvevői színházbérletet és egy kirándulást kaptak ajándékba, amely során ellátogatnak Madách életének színhelyeire: Csesztvére és Alsósztrégovára.

TÓTH ILONKA: MÜNCHEN, KOLOZSVÁR

A müncheni Gasteig Kulturális Központban látható március 15-én ünnepi előadás keretében az 1956-os forradalom és szabadságharc 60. évfordulójára készült *Tóth Ilonka* című előadás. Április 6-án pedig Kolozsváron vendégszerepel a Szilágyi Andor művéből Vidnyánszky Attila által rendezett produkció. Az előadás ősbemutatója 2016. október 21-én a varsói Teatr Polskiban volt.

ODIN SIKER

A dán Odin Teatret és a Nemzeti Színház koprodukciója, a *The Tree/Afa* című előadás, amelyet 2016 szeptemberében a Nemzetiben mutatott be Eugenio Barba társulata, sikert sikerre halmoz. A produkció nagy elismerést aratott a wroclawi Színházi Olimpián, februárban pedig Iránban turnézott, és ötször is színre került a Hafez Színházban. Az Odin társulatának több előadása is látható az áprilisi MITEM-en.

A VITÉZ LÉLEK ERDÉLYBEN

Március 20. és 23. között Erdélyben turnézik a *Vitéz lélek*. Marosvásárhelyre, Székelyudvarhelyre, Csíkszeredára, valamint Farkaslakára, a darab szerzőjének, Tamási Áronnak a szülőfalujába is meghívást kapott az előadás. A *Vitéz lélek* a 2013-as premier óta bejárta a Kárpát-medence magyar lakta vidékeit. Vendégszerepelt már Romániában (Szatmárnémeti, Székelykeresztúr, Nagyvárad, Arad), Ukrajnában (Ungvár, Munkács, Beregszász), Szlovákiában (Révkomárom, Királyhelmec), Szerbiában (Zenta), Szlovéniában (Lendva).

PROGRAMAJÁNLÓ

SZÜCS NELLI ESTJE

márc. 3.

Fedák Sári

Ismernünk kell színjátszásunk nagyjait. És Fedák egyike volt a legnagyobbaknak. Ő volt „A” primadonna. Sztár Pesttől New Yorkig. Molnár Ferencsel rövid és viharos házasságban élt. Bizonyíthatatlan vádak alapján mellőzött lett 1945 után – színpadra többé nem léphetett. Megjárta a csúcsoakat és a poklokat. Méltán ünnepelték, és méltatlanul félreállították.

mikor? hol?

március 3. – 19 óra 30 • Bajor Gizi Szalon

UDVAROS-EST

márc. 14.

Nyáron, este fél tizenegykor

„Ki ne szeretne – egyszer, féltékenységből – megölni valakit?”. Egy szerelmi gyilkosság története egy nő szemszögéből.

mikor? hol?

március 14. – 19 óra 30 • Bajor Gizi Szalon

KÖLYÖKNAP

márc. 19.

Népmese és táncház

A Magyar Népmese Színház a Mátyás király születése napja című mesejátékot hozza el a Nemzetibe. A Cédrus táncegyüttes előadását a Zagyva banda kíséri, majd táncház várja a kicsiket. A gyerekes családoknak a színházi programokon kívül játékokat és kézműves foglalkoztatásokat is kínálunk.

mikor? hol?

március 19. – 10 órától • Ingyenes program!

a földszinti előcsarnokban és a Gobbi Hilda Színpadon

KONCERT

márc. 18.

Szarka Tamás: Az ég szerelmére

Számos zenés darabot írt már Szarka Tamás, ám ezek élőben, koncerten még soha nem hangzottak el. Ezt a hiányt pótolja Az ég szerelmére szólókoncert, amely egyben az új album bemutatója is. Műsorra kerül egy-két klasszikussá vált dal, és hallhatunk majd olyan zenéket is, amelyek erre az alkalomra készültek.

mikor? hol?

március 18. – 19 óra • Nagyszínpad

RÁHANGOLÓK ÉS KÖZÖNSÉGTALÁLKOZÓK

RÁHANGOLÓDÁS egy előadásra – dramaturgjaink háttérinformációkat osztanak meg az érdeklődőkkel az előadások előtt.

KÖZÖNSÉGTALÁLKOZÓKRA invitáljuk nézőinket az előadások után: találkozás, beszélgetés a művészekkel, alkotókkal.

mikor? hol?

RÁHANGOLÓK az előadások előtt

március 11. – **Csiksomlyói passió** (18 órától)

március 28. – **Az Úr komédiásai** (18 órától)

KÖZÖNSÉGTALÁLKOZÓK az előadások után

március 1. – **Az Úr komédiásai**

március 17. – **Csiksomlyói passió**

Nemzeti Színház (a pontos helyszínről érdeklődjön a színházban)

Olvasson színházat!

www.nemzetiszhaz.hu/magazin

VERSEK DALOLVA

márc. 20.

Szabó Lőrinc és a Kaláka

Szabó Lőrinc versei a Kaláka megzenésítésében hangzanak el. A költő legendás versmagyarázataiból (Vers és valóság), valamint a Vallomás című dokumentum-kötet anyagaiból Rátóti Zoltán színművész olvas fel.

mikor? hol?

március 20. – 19 óra • Gobbi Hilda Színpad

TÓTH AUGUSZTA ESTJE

márc. 28.

Hoztam valamit a hegyekből

Azt mondják, egy ember addig él, amíg emlékeznek rá. Vajon Mezei Máriára hányan emlékeznek napjainkban? És hogyan? – kérdezi Tóth Auguszt, aki egy monodrámával „felel”. Izgalmas kalandozásra hívja a nézőket, hogy közösen idézhessék fel sok zenével, humorral és ironiával fűszerezve az Asszony, Ember, Művész életét.

mikor? hol?

március 28. – 19 óra 30 • Bajor Gizi Szalon

EMLÉKEZÉS

márc. 23.

Tíz éve halt meg Kaszás Attila

Az „Élő Emlékezet – Örökségünk Kaszás Attila” elnevezésű rendezvényt sorozat nyitányaként kiállítás nyílik a Nemzeti Színházban a tíz éve tragikusan elhunyt színművész emlékére. Majd táncelőadás és régi filmfelvételek idézik meg a Nemzeti társulatának egykori tagját. A barát és kolléga, Szarvas József emlékezik Kaszás Attilára.

mikor? hol?

március 23.

Kiállítás-megnyitó – 14 óra 30 | Előadás – 15 óra

Az előadás ingyenes, de regisztrációhoz kötött: jegy@nemzetiszinhas.hu

FINISSZÁZS ÉS FOTOGRAFIA

ZÁRUL A SIMÁNDY 100

A „Háromszázezer magas Cé – SIMÁNDY 100” című kiállítás és programsorozat fináléja során neves operaházi művészeket, a hazai zenei közélet kiválóságait látjuk vendégül.

Válogatás a programból:

Találkozás ROST ANDREÁVAL és HARADY MIKLÓSSAL (vezeti: Sediánszky Nóra) | Beszélgetés BERCZELLY ISTVÁNNAL, KOVÁTS KOLOSSAL és ÓKOVÁCS SZILVESZTERREL | Ki nyer ma? – Játék és muzsika 60 percben CZIGÁNY GYÖRGGYEL | Tárlatvezetések a kurátorokkal (Sipőcz Mariann, Simándi Katalin) | Jelmezbemutató TORDAI HAJNALLAL | Filmvetítés

mikor, hol? március 5. – 10–19 óra
Bajor Gizi Színházmúzeum I belépő: 500 Ft

40 ÉV ÖRDÖGSZEKÉREN

Fotókiállítás Ilovsky Béla színházi fotográfus munkáiból
PIM – Országos Színháztörténeti Múzeum és Intézet

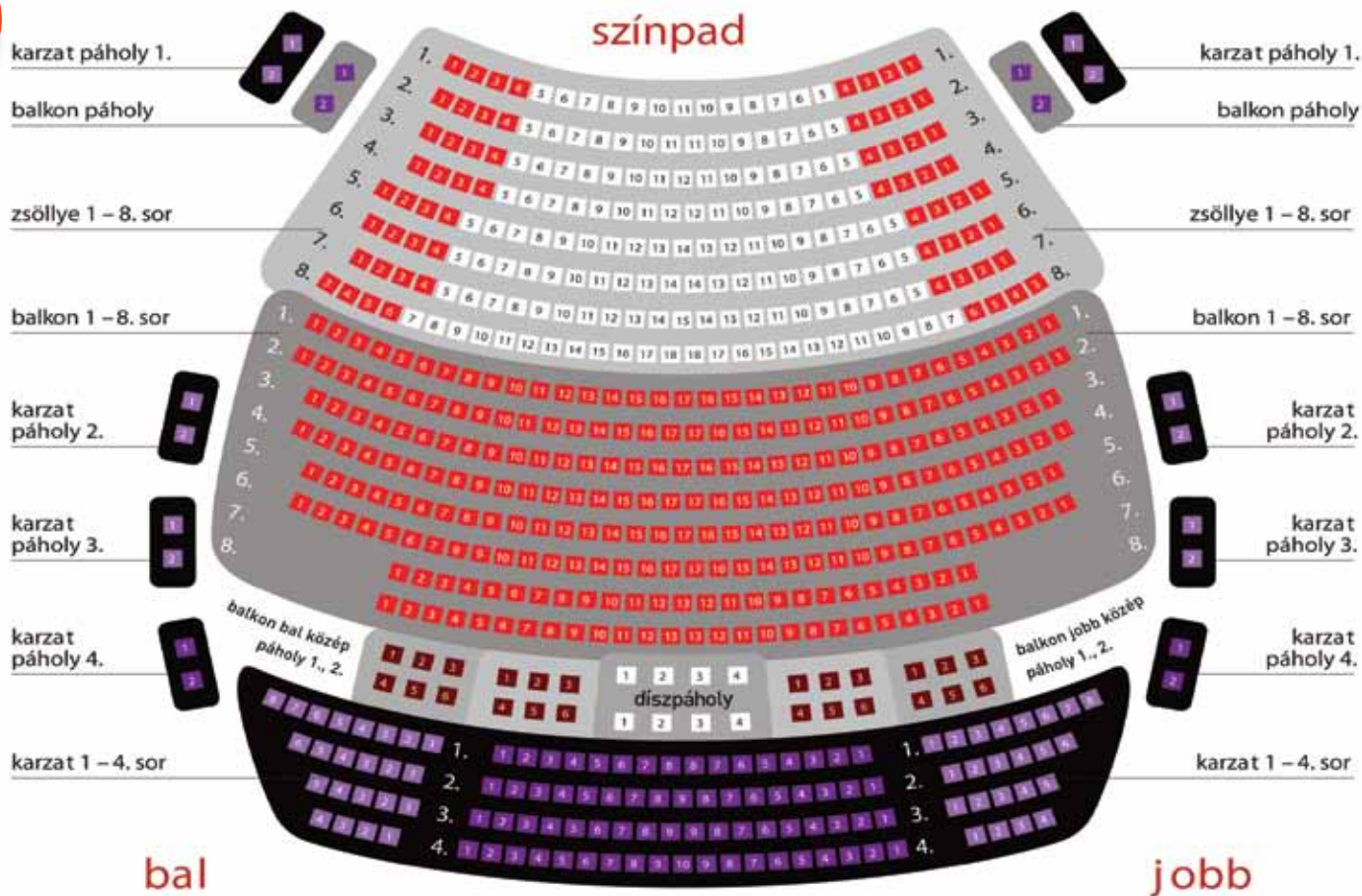
Megnyitó: 2017. március 10. – 17 óra 30

www.oszmi.hu

NEMZETI

A magazin megtalálható
országszerte a Lira könyvárúházaiban és boltjaiban.

Nagyszínpad jegy

☐ 1. Árkategória
 ☐ 2. Árkategória
 ☐ 3. Árkategória
 ☐ 4. Árkategória

ÖT NAP ELŐNY!

Aki bérletvásárláskor megadja az e-mailcímét, minden hónapban értesítést kap: **ÍGY ÖT NAP ELŐNYT ÉLVEZ**, hogy szabadon lefoglalja bérletes helyét a „normál” jegyvásárlók előtt.

Bővebb jegy- és bérletinformációk

Jegypénztár a Nemzeti Színházban

1095 Budapest, Bajor Gizi park 1.
telefon: (+36 1) 476 6868

Nyitvatartás:

hétköznap 10-18 óra között (ebédidő: 13-13.20), munkaszüneti és ünnepnapokon 14-18 óra között, illetve az előadások kezdetéig.

Andrássy úti jegyiroda

1061 Budapest, Andrássy út 28.
telefon: (+36 1) 373 0963; 373 0964; 373 0996; 354 1777

Nyitvatartás:

hétköznapokon 10 és 19, szombaton 11 és 19 óra között, vasárnap zárva

bérlet- és jegyrendelés: jegy@nemzetisinhaz.hu

LAST MINUTE DIÁKJEGY – 500 FT

A kedvezmény játszóhelytől és szektortól függetlenül érvényes diákigazolvány felmutatásával vehető igénybe, a színház jegypénztárában, az előadás megkezdése előtt egy órával. A megmaradt jegyek ára egységesen 500 Ft. Egy igazolvánnyal egy jegyet lehet vásárolni.

PEDAGÓGUSOK ÉS DIÁKOK FIGYELMÉBE AJÁNLJUK!

A csoportos diákjegyénél is kedvezőbbben, 50%-os engedménnyel vásárolhatnak a diákok és a pedagógusok is diákbérletet.

» A bérletek a stúdiószínpadokon nem helyreszólóak, a helyfoglalás az érkezés sorrendjében történik!

» A bérletek nem érvényesek a Madách Imre Nemzetközi Színházi Találkozó (MITEM) előadásaira és a premierekre (kivéve a korlátozott számban váltható MECÉNÁS bérletet).

» Diákbérlet vásárlásához igazolvány bemutatása szükséges!

» Felhívjuk nézőink figyelmét, hogy a bérletek egy évadra érvényesek.

» A szabadbérletek automatikus belépésre nem jogosítanak, ezért kérjük, időben foglalják le és vegyék át jegyeiket. A jegyek a bérletszelvény ellenében a Nemzeti Színház jegypénztárában, vagy a jegyirodában vehetők át.

» A műsorváltozás jogát fenntartjuk!

VÁLTSON BÉRLETET A 2016/17-ES ÉVADRA IS!

Válasszon szabadbérleteink közül! Ön választhatja ki az előadást, a helyet és az időpontot is! Kombinált bérleteinkben nagyszínpadi és stúdiósínpadi előadások vegyesen szerepelnek. Bérleteinket kedvező áron, a napi jegyárnál 30%-kal olcsóbban vásárolhatja meg, a diákok speciális kedvezményben részesülnek.

„KISSZÍNPADI” SZABADBÉRLETEK

(Gobbi Hilda Színpad, Kaszás Attila Terem, Bajor Gizi Szalon, rendhagyó nagyszínpadi nézőtér):

HEVESI SÁNDOR bérlet **szabadbérlet, 5 előadásra**

Bármely, repertoáron lévő „kisszínpadi” előadásra érvényes
9 100 Ft

LUKÁCS MARGIT bérlet **szabadbérlet, 4 előadásra**

Bármely, repertoáron lévő „kisszínpadi” előadásra érvényes
7 300 Ft

NÉMETH ANTAL bérlet **szabadbérlet, 3 előadásra**

Bármely, repertoáron lévő „kisszínpadi” előadásra érvényes
5 500 Ft

KOMBINÁLT SZABADBÉRLETEK

MÉSZÁROS ÁGI bérlet **szabadbérlet, 5 előadásra**

Bármely, repertoáron lévő 3 nagyszínpadi és 2 stúdiósínpadi előadásra érvényes
I. kategória 11 600 Ft
II. kategória 9 900 Ft
III. kategória 8 000 Ft

SINKOVITS IMRE bérlet **szabadbérlet, 5 előadásra**

Bármely, repertoáron lévő 2 nagyszínpadi és 3 stúdiósínpadi előadásra érvényes
I. kategória 10 800 Ft
II. kategória 9 700 Ft
III. kategória 8 400 Ft

JÁSZAI MARI bérlet **szabadbérlet, 4 előadásra**

Bármely, repertoáron lévő 2 nagyszínpadi és 2 stúdiósínpadi előadásra érvényes
I. kategória 8 900 Ft
II. kategória 7 800 Ft
III. kategória 6 100 Ft

NAGYSZÍNPADI SZABADBÉRLETEK

I. árkatagória: zsöllye | II. árkatagória: balkon |

III. árkatagória: karzat

TOLNAY KLÁRI bérlet **szabadbérlet, 5 előadásra**

Bármely, repertoáron lévő nagyszínpadi előadásra érvényes
I. kategória 13 300 Ft
II. kategória 10 500 Ft
III. kategória 7 400 Ft

EGRESSY GÁBOR bérlet **szabadbérlet, 4 előadásra**

Bármely, repertoáron lévő nagyszínpadi előadásra érvényes
I. kategória 10 700 Ft
II. kategória 8 400 Ft
III. kategória 5 900 Ft

SZIGLIGETI EDE bérlet **szabadbérlet, 3 előadásra**

Bármely, repertoáron lévő nagyszínpadi előadásra érvényes
I. kategória 8 000 Ft
II. kategória 6 300 Ft
III. kategória 4 400 Ft

DIÁKBÉRLETEK

BUBIK ISTVÁN diákbérlet **szabadbérlet, 4 előadásra**

Bármely, repertoáron lévő nagyszínpadi előadásra érvényes
I. kategória 7 600 Ft
II. kategória 6 000 Ft
III. kategória 4 200 Ft

KASZÁS ATTILA diákbérlet **szabadbérlet, 3 előadásra**

Bármely, repertoáron lévő nagyszínpadi előadásra érvényes
I. kategória 5 700 Ft
II. kategória 4 500 Ft
III. kategória 3 200 Ft

LATINOVITS ZOLTÁN diákbérlet **szabadbérlet, 3 előadásra**

Bármely, repertoáron lévő 2 nagyszínpadi és 1 stúdiósínpadi előadásra érvényes
I. kategória 5 100 Ft
II. kategória 4 300 Ft
III. kategória 3 400 Ft

SOÓS IMRE diákbérlet **szabadbérlet, 3 előadásra**

Bármely, repertoáron lévő stúdiósínpadi előadásra érvényes
3 900 Ft

Választható előadások listája

NAGYSZÍNPAD: Tamási Áron: **VITÉZ LÉLEK**, Petőfi Sándor: **JÁNOS VITÉZ**, William Shakespeare: **SZENTIVÁNÉJI ÁLOM, FEKETE ÉG** – Molnár Ferenc: **A FEHÉR FELHŐ**, Sarkadi István – Fábri Zoltán – Nádasz László – Vincze Zsuzsa: **KÖRHINTA**, Cervantes – Verebes Ernő: **DON QUIJOTE**, Vörösmarty Mihály: **CSONGOR ÉS TÜNDE**, Szarka Tamás: **ÉDEN FÖLDÖN**, Ferenczi György és a Rackajam: **BETYÁRJÁTÉK**, Edmond Rostand: **CYRANO DE BERGERAC**, továbbá az évad folyamán érkező vendégjátékok és bemutatók

STÚDIÓSÍNPADOK (Gobbi Hilda Színpad, Kaszás Attila Terem, Bajor Gizi Szalon, rendhagyó nézőtér a Nagyszínpadon): Krúdy Gyula nyomán: **SZINDBÁD**, Galambos Péter – Kovács-Cohner Róbert: **BOLDOGSÁGLABIRINTUS**; Szergej Medvedyev: **FODRÁSZNŐ**; Adam Long – Daniel Singer – Jess Borgeson: **SÖR** – **SHAKESPEARE ÖSSZES RÖVIDÍTVE** (angol nyelven), Földes László Hobo: **BALLADA A KÉT SEBZETT HATTYÚRÓL**,

Földes László Hobo: **TUDOD, HOGY NINCS BOCSÁNAT**, Földes László Hobo: **A FÖLTÁMADÁS SZOMORÚSÁGA**; Földes László Hobo: **HALJ MEG ÉS NAGY LESZEL**; Anton Csehov: **HÁROM NŐVÉR**, Anton Csehov: **EGY-FELVONÁSOS KOMÉDIÁK, ISTEN OSTORA** (Bánffy Miklós: A nagyúr), Szénási Miklós – Oleg Zsukovszkij – Lénard Ödön: **MESÉS FÉRFIAK SZÁRNYAKKAL**, Örkény István: **TÓTÉK**, Juhász Ferenc: **SZARVASSÁ VÁLTOZOTT FIÚ**, William Nicholson: **ÁRNYORSZÁG**, Petőfi Sándor: **A HELYSÉG KALAPÁCSA**, Henrik Ibsen: **BRAND**, Márai Sándor: **CSALÁDI KÉRDÉS** – **BEFEJEZETLEN SZIMFÓNIA, 6** – Anton Csehov: A hatos számú kórterem című elbeszélése nyomán, Vladislav Vančura – Ernyei Bea – Galambos Péter: **SZESZÉLYES NYÁR**, Conor McPherson: **A GÁT**, Bertolt Brecht: **GALILEI ÉLETE**, Weöres Sándor: **PSYCHÉ**, Marguerite Duras: **NYÁRON, ESTE FÉL TIZENEGYKOR, FEDÁK SÁRI**, Mezei Mária: **HOZTAM VALAMIT A HE- GYEBŐL, HAZÁT ÉS SZERELMET KERESSEK**, továbbá az évad folyamán érkező vendégjátékok és bemutatók

HAVI MŰSOR

MÁRCIUS

Nagyszínpad	1	Sze	19:00
Gobbi Hilda Színpad	1	Sze	19:00
Kaszás Attila Terem	1	Sze	19:30
Bajor Gizi Szalon	3	P	19:30
Nagyszínpad	10	P	19:00
Nagyszínpad	11	Szo	19:00
Gobbi Hilda Színpad	11	Szo	19:00
Kaszás Attila Terem	11	Szo	19:30
Nagyszínpad	12	V	15:00
Gobbi Hilda Színpad	12	V	15:00
Bajor Gizi Szalon	12	V	19:30
Nagyszínpad	13	H	15:00
Kaszás Attila Terem	13	H	19:30
Nagyszínpad	14	K	19:00
Bajor Gizi Szalon	14	K	19:30
Nagyszínpad	16	Cs	19:00
Gobbi Hilda Színpad	16	Cs	19:00
Nagyszínpad	17	P	19:00
Bajor Gizi Szalon	17	P	19:30
Nagyszínpad	18	Szo	19:00
Gobbi Hilda Színpad	18	Szo	15:00
Nagyszínpad	20	H	19:00
Gobbi Hilda Színpad	21	K	19:00
Gobbi Hilda Színpad	22	Sze	19:00
Gobbi Hilda Színpad	23	Cs	19:00
Nagyszínpad	24	P	19:00
Gobbi Hilda Színpad	24	P	19:00
Nagyszínpad	25	Szo	19:00
Gobbi Hilda Színpad	25	Szo	19:00

Az Úr komédiásai I Michel de Ghelderode I előadás után közönségtalálkozó

Hubertusz I Zelei Miklós I a Beregszászi Illyés Gyula Magyar Nemzeti Színház vendégjátéka

Galilei élete I Bertolt Brecht

Fedák Sári I Szűcs Nelli önálló estje

Csíkсомlyói passió I **PREMIER**

Csíkсомlyói passió I 18 órától **ráhangoló**

Shakespeare Összes Rövidítve I Madhouse Theatre Company | angol nyelven

Tudod, hogy nincs bocsánat – József Attila est I Földes László Hobo

Csíkсомlyói passió I

Shakespeare Összes Rövidítve I Madhouse Theatre Company | angol nyelven

Mária testamentuma I Nagy Mari önálló estje I **PREMIER**

Éden földön I Szarka Tamás

A Gulag virágai I Földes László Hobo

Szentivánéji álom I William Shakespeare

Nyáron, este fél tizenegykor I Marguerite Duras – Vörös Róbert

Csíkсомlyói passió I

Fukusima Mon Amour I a Nemzeti Táncszínház vendégjátéka

Csíkсомlyói passió I előadás után **közönségtalálkozó**

Mária testamentuma I Nagy Mari önálló estje

Az ég szerelmére I Szarka Tamás lemezbemutató koncertje

Szenvedély I Ingmar Bergman

Különbéke – Szabó Lőrinc est I a Kaláka és Rátóti Zoltán koncertje

Liliomfi I Szigligeti Ede

A rajongók I Robert Musil I a Székesfehérvári Vörösmarty Színház vendégjátéka

A rajongók I Robert Musil I a Székesfehérvári Vörösmarty Színház vendégjátéka

Szent Johanna I Bernard Shaw I a Szolnoki Szigligeti Színház vendégjátéka

Mikve I Hadar Galron I a Szolnoki Szigligeti Színház vendégjátéka

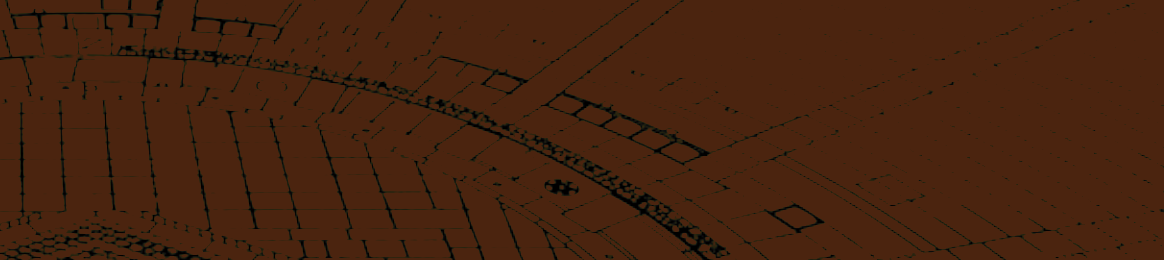
Szentivánéji álom I William Shakespeare

III. Richárd I William Shakespeare

DIÁKKEDVEZMÉNY:

» #magyarhosok500 - a magyar irodalom remekművei a Nemzeti Színházban 500 forintért, minden diáknak!

» A jelenlegi repertoárból az alábbi magyar darabok 2017 januárjától diákigazolvánnyal rendelkezőknek egységesen 500 Ft-ba kerülnek (1 jegy/fő):
Csongor és Tünde, János vitéz, Tóth Ilonka, Fekete ég – A fehér felhő.

Kaszás Attila Terem	25	Szo	19:30
Nagyszínpad	26	V	19:00
Gobbi Hilda Színpad	26	V	19:00
Bajor Gizi Szalon	26	V	19:30
Nagyszínpad	27	H	19:00
Nagyszínpad	27	H	19:00
Nagyszínpad	28	K	19:00
Kaszás Attila Terem	28	K	19:30
Bajor Gizi Szalon	28	K	19:30
Nagyszínpad	29	Sze	19:00
Kaszás Attila Terem	29	Sze	19:30
Nagyszínpad	30	Cs	19:00
Kaszás Attila Terem	30	Cs	19:30
Nagyszínpad	31	P	19:00
Nagyszínpad	2	V	19:00
Bajor Gizi Szalon	2	V	19:30
Nagyszínpad	3	H	19:00
Bajor Gizi Szalon	3	H	19:30
Nagyszínpad	4	K	19:00
Nagyszínpad	5	Sze	19:00
Nagyszínpad	7	P	15:00
Nagyszínpad	8	Szo	15:00
Gobbi Hilda Színpad	8	Szo	15:00
Gobbi Hilda Színpad	8	Szo	19:00
Bajor Gizi Szalon	8	Szo	19:30
Nagyszínpad	9	V	15:00
Kaszás Attila Terem	9	V	19:30
Kaszás Attila Terem	10	H	19:30

Halj meg és nagy leszel I Földes László Hobo

A miniszter felesége I Branislav Nušić

Részegek I Ivan Viripajev

Szájon lőtt tigris – Rejtő Jenő est I Olt Tamás önálló estje

Cyrano de Bergerac I Edmond Rostand

Roberto Zucco I Bernard-Marie Koltès I a Székelyudvarhelyi Tomcsa Sándor Színház vendégjátéka

Az Úr komédiásai I Michel de Ghelderode I 18 órától **ráhangoló**

Brand I Henrik Ibsen

Mezei Mária: Hoztam valamit a hegyekből I Tóth Augustza önálló estje

Csongor és Tünde I Vörösmarty Mihály

Brand I Henrik Ibsen

Isten ostora I Bánffy Miklós nyomán

A Gulag virágai I Földes László Hobo

A krokodilus I F. M. Dosztojevszkij

ÁPRILIS

Szindbád I Krúdy Gyula regényei alapján

Csak szólni egy szót I Szép Ernő-est | Horváth Lajos Ottó önálló estje I **PREMIER**

Csongor és Tünde I Vörösmarty Mihály

Csak szólni egy szót – Szép Ernő est I Horváth Lajos Ottó önálló estje

Csíksomlyói passió I

Csíksomlyói passió I

Éden földön I Szarka Tamás

Az Úr komédiásai I Michel de Ghelderode

Shakespeare Összes Rövidítve I Madhouse Theatre Company | angol nyelven

Shakespeare Összes Rövidítve I Madhouse Theatre Company | angol nyelven

Nyáron, este fél tizenegykor I Marguerite Duras – Vörös Róbert

János vitéz I Petőfi Sándor

Hippolitosz I Euripidész I **PREMIER**

Hippolitosz I Euripidész

Kísérőrendezvényeinkről az 52–53. oldalon tájékozódhat. | A műsorváltoztatás jogát a színház fenntartja!

Az Úr komédiásai, A krokodilus, a Roberto Zucco és a Szenvedély 14, a Szentivánéji álom, a Cyrano a Szeszélyes nyár és a Részegek 16 éven felülieknek ajánlott!

SZCENÁRIUM

A Nemzeti Színház művészeti folyóirata –
2017. február, V. évfolyam, 2. szám

Fókuszban az idei MITEM

A Madách Nemzetközi Színházi Találkozó résztvevőinek bemutatása a lapszám vezető témája. *Faust*-rendezése révén Silviu Purcărete kap kiemelt helyet; Thomas Richards Grotowski színházi kutatásainak szellemi örököse, aki idei rendezvényünkön workshopot tart, teoretikusként szólal meg Alicia Corral Alonso írásában; az Odin Teatret bemutatói mellett nagy várakozás előzi meg Eugenio Barba, Julia Varley és Roberta

Carreri műhelybemutatóit, melyekhez szintén fontos háttéranyaggal szolgálunk. A két Dosztojevszkij-előadás (*Bűn és bűnhődés*, *A krokodilus*) teszi aktuálissá Király Gyula tanulmányát. A Nemzeti Színház *Csiksomlyói passió* című előadásához Medgyesy S. Norbert és Tömöry Márta írását ajánljuk.

„A népdalok ősi emlékeket rejtene, melyek előadásuk során felfedezhetővé válnak. A hangrezgés kvalitásainak köszönhetően képek stimulálni, felszabadítani és aktiválni az energetikai központokat. Grotowski *testdaloknak* nevezte őket, mivel a test teljes valójában, pszichofizikai módon fogja föl és értelmezi őket, a test és a tudat tökéletes összekapcsolódása révén. Amikor a *doer* teste közvetíti a dalokat, azok mintegy táncolni, mozogni kezdenek, (...) felfedik a szavakban és a vibrációban rejlő törvényeiket. Grotowski szerint az archaikus dal valódi élőlény...” (Alicia Corral Alonso)

„... a színészi játék alapulhat improvizáción vagy a figura egyéni értelmezésén. (...) Ám ha a saját mozdulatához önmaga által társított jelentés érthetetlené válik, mert az adott színpadi szituáció azzá teszi, a színész úgy gondolja, hogy ezt az ötletet el kell vetnie. Azt hiszi, a mozdulat és a hozzá társított jelentés elválaszthatatlanok egymástól. Ha azt mondjuk egy színésznek, hogy játéka érintetlen maradhat, miközben a kontextus (és vele a jelentés) megváltozik, úgy érezheti, a rendező magatehetetlen bábként tekint rá, és »kihasználja«. Mintha a játék lelke a hordozott üzenet lenne, és nem a megjelenített energiák.” (Eugenio Barba)

„... a színész játéklénye a valós lény és a szerepe között létező köztes, a színész saját maga által létrehozott »áldozati teste«. (...) A révületbe esett test ugyanakkor önmagában is egyfajta kollektív jelleggel bír (...) A sámán sem önmaga, egyedülállóként sem, hanem kvázi közösségi erőt képvisel – ahogyan Pál sem él már, hanem él benne a Krisztus, mégpedig ugyanaz a Krisztus, amely minden más igaz keresztényben, s ezáltal közösséget képez (v. ö. »Nincs zsidó, sem görög; nincs szolga,

A februári szám tartalmából:

Meghalt az esztétizmus? – **Balogh Géza** írása Kassák Lajos és Hont Ferenc avantgárd színházi kísérleteiről • Rituális lakomák Purcărete rendezéseiben – **Bessenyei Gedő István** tanulmánya • Mi az a „doer”? – **Alicia Corral Alonso** írása Grotowski utolsó korszakáról • A bolygó hollandi színeváltozásai **Eugenio Barba** olvasatában • Vérszomjas nők, barbár férfiak – **Végh Attila** esszéje az *Oltalomkérésről* • **Tömöry Márta** és **Medgyesy S. Norbert** a magyar nyelvű színjátszás középkori gyökereiről és a ferencesrendi iskoladrámákról • A társulatalapító – **Szőke Szabolcs** • Az indiai szoba – **Ariane Mnouchkine** legújabb párizsi bemutatója

sem szabad; nincs férfi, sem nő; mert ti mindnyájan egyek vagytok a Krisztus Jézusban«.)” (Bessenyei Gedő István)

A *Halotti beszéd* latin címe *Sermo sup(er) sepulchrum* (Beszéd a sír fölött). A *sepulchrum* eredeti jelentése: sír, koporsó, de Nyugaton ez akkor *műfaji megjelölés* volt. Jelentése: képpel illusztrált szent történet a sírnál (ti. Jézusénál), azaz a feltámadás dramatizált húsvéti öröme. Vagyis első összefüggő magyar nyelvemlékünk tulajdonképpen liturgikus féldrámái szöveg! (Tömöry Márta)

„... a magyar irodalom történetében a tömegeket megmozgató, anyanyelvű színjátszás nem a felvilágosodással kezdődött, hanem korábban, a liturgikus gyökerű misztériumjátékokkal, melyeknek legszebb, legveretesebb példányait a csiksomlyói ferencesek alkották és őrizték meg a 18. században. (...) a magyar művelődés, lelkeség, irodalom, zene és színjátszás történetében el kell hát foglalniuk a méltó helyüket ezeknek a színdaraboknak.” (Medgyesy S. Norbert)

Felhívjuk olvasóink figyelmét, hogy
a **szcenárium**-lapszámokhoz
való hozzájárulás módjáról a lap szerkesztőségénél
érdeklődhetnek:
+36 1 476 68 76

szcenárium

A Nemzeti Színház művészeti folyóirata

NEMZETI SZÍNHÁZ – Gobbi Hilda Színpad

Fukushima mon Amour

Tadashi Endo (Japán)

csütörtök

03 **16**

19.00

Fotó/Photo: Marciéj RUSINEK

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

nka
Nemzeti Kulturális Alap

NEMZETI
TÁNC SZÍNHÁZ

Jelenet a Miniszter felesége című előadásból

PREMIER: Csíksomlyói passió | Nagy Mari önálló estje: **Mária testamentuma**

TOVÁBBI ELŐADÁSOK: Ghelderode: **Az Úr komédiásai** | Szűcs Nelli önálló estje: **Fedák Sári** | Madhouse Theatre Company: **SÖR** | Hobo: **Tudod, hogy nincs bocsánat** | Szarka: **Éden földön** | Hobo: **A Gulag virágai** | Shakespeare: **Szentivánéji álom** | Duras – Vörös: **Nyáron este fél tizenegykor** | Bergman: **Szenvedély** | Szigligeti: **Liliomfi** | Shakespeare: **III. Richárd** | Hobo: **Halj meg és nagy leszel** | Nușić: **A miniszter felesége** | Viripajev: **Részegek** | Olt Tamás önálló estje: **Szájon lőtt tigris** | Rostand: **Cyrano de Bergerac** | Ibsen: **Brand** | Tóth Augusztina önálló estje: **Mezei Mária – Hoztam valamit a hegyekből** | Vörösmarty: **Csongor és Tünde** | Bánffy nyomán: **Isten ostora** | Dosztojevszkij: **A krokodilus**